Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Agenda secundum ritum eccll[es]ie Swerinen[sis] correcta

Rostochii: Druckerei der Brüder vom gemeinsamen Leben, 1521

http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0001

EPISTOLA NONA

Qui lapsas in se sepe retorquet aqu[illegible]
Vidit in herculeo suspensa monilia co[illegible]
Illo, cui celū sarcina parua fuit
Non puduit fortes auro cohibere lacertos
Et solidis gemmas apposuisse toris
Nempe sub his animā pestis nemea lacertis
Edidit. vnde humerus tegmina leuus habet
Ausus es hyrsutos myrra redimere capillos
Aptior hercule populus alba come
Nec te meonia lasciue more puelle
Incingi zona dedecuisse pudet
Non tibi succurrit crudi diomedis imago
Efferus humana qui dape pauit equos
Si te vidisset cultu busiris in isto
Huic victor victo nempe pudendus eras
Detrahat antheus duro redimicula collo
Ne pigeat moli succubuisse viro
Ioniacas inter calathum tenuisse puellas
Diceris. ⁊ domine pertimuisse minas
Non pudet alcyde victricē mille laborū
Rasilibus calathis imposuisse manū
Crassaq; robusto deducis pollice fila
Aequaq; formose pensa rependis here
Ah quotiens digitis dum torques stamina duris
Preualide fusos comminuere manus
Diceris infelix scutice tremefactus habenis

MK-6310

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0003

MK-6910b <R7

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0004

Vid: de hoc libro de Westphal
Tom. IV. p. 1126. nota (*)

Ex Auctione Bibliothecae
B. Dn. Dav. Henr. Koepckenii,
Th. D. et Poës. P. D. P. O.
Anno 1731
comp.
Fr. Alb. Æpinus.

Gt. 8. Rc.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn840981155/phys_0005

Monumenta inedita Tom. IV p. 1126.

A 27

M. 1103. A.

LB Fürst

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0006

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn840981155/phys_0007

LB 5350

Proemium operis. ✠ I

Lutpheldus wardenberch decretorū doctor / Aplice Sedis prothonotarius/ac decanus et administrator In ipūalibus et temporalibꝫ Ecclesie et diocesis Suerineñ/ a dicta Sede aplica deputatus/ Nicolaus Francke prepositus Rostocceñ Senior/ et Vlricus Malechow Juris vtriusqꝫ doctor/Ceteriqꝫ Canonici/necnon Caplm eiusdem Ecclie Suerineñ/ dilectis in Christo/ nobis/ Venerabilibus et honorabilibꝫ dominis/prepositis decanis canonicis et Caplis Collegiatarum ecclesiarū/etiā Monasteriorū respectiue/Necnō Vniuersis et singulis alijs/dñis plebanis/ viceplebanis/ Capellanis ac quibuscūqꝫ alijs/quos infrascripta tangūt seu tangere poterint quōlibet/ In futurꝝ ꝑ dictas ciuitatē et diocesim Suerineñ vbilibꝫ cōsti/tutis pñtibꝫ et futuris ad perpetuā rei memoriā. Salutē in dño/Et nris hmoi firmiter obedire mandatis. Quum superiori anno/nouū ordinariū/super diuino offitio/vniformiter In hac diocesi obseruando/ Juribus cōmuibꝫ et rationibꝫ bonis hoc suadentibus(prout in prohemio eiusdē ordinarij latius videre licet)per vniuersas eiusdē diocesis Ecclias distribui curauissemꝰ postmodū inuenimus circa Agendā ritusqꝫ sacrorū ac ceremonias benedictionū/multas esse varietates ac varias obseruātias. Ita qđ fere queuis parrochialis ecclia in his/suo abundet sensu. Et qđ magis est pudendū/ Ipse agende (que in aliquibꝫ habētur Ecclijs)ita sensu et verbis depuate nōnūqꝫ etiā sic superflue aut diminute reperiunt qđ aliqs sensus/etiā ꝑ peritos/exinde vix elici possit. Dedimꝰ igitur operā ut non paruo labore et cura eruditorū et lrātorū virorū/agēda hmoi iuxta ritū dicte ecclesie nrē Suerineñ emendaretur/et ex veteri corrupta fieret no

ua et perfecta / Multa quoq; in dei ecclesia vtilia qui potius necessaria adiicerēt Itaq; eādē nouā ac castigatā agendā p Venerabilē Patrem d. Martinū ac religiosos Fratres apud sanctū Michaelē in Rostok / in tot exēplaribus quot sufficere valeant pro hac tota dioceſi (ad dei laudem / ecclesiarū profectū / et coēm vtilitatem) impmi fecim9 / preciūq; cuiuslibz ligate / ac cum registris et alijs correquisitis bene absolute agende hmōi ad Vndecim Solidos lubicen dumtaxat (ne quisq; grauari possit) taxauim9 Cū in eadē agenda sint etiā plurima folia de charta pargameni presertim quo ad materias que frequenter per anni circulū Curatis iteranda occurrūt. Quapropter vt errores veteres / cū veterib; agendis / eliminent / ac in ecclesia dei / qđ perfectū et castigatū sit habeatur: Volumus et in virtute Sācte obedētie vobis oīmibus et singulis dñis supdictis / vbilibet per dictā Suerinen dioceſim cōstitutis (presertim curata beneficia aut Capellas seu Hospitalia in quibus sacramēta ecclesiastica ministrari / aut benedictiones hmōi fieri cōsueuerūt habentibus vel alioq; loco gubernantibus) districte precipiēn mandamus / vt quilibet Plebanus / aut Vicepleban9 / expensis principalis plebani sui: pro eius memoria vt sequitur ppetuanda / Agendā nouam hmōi / a dictis Patre et Fratribus apd Sanctū Michaelē in Rostock vel eorū procuratorib; in quolibz districtu hui9 dioceſis emat / ac illa et non alia in suis agendis in dei ecclesia tam per se quā Capellanos suos post hac vtatur. Veterēq; agendā Ordinario loci sui / effectualiter pūtet et dimittat / et hoc quo ad oīa et singula premissa infra vni9 Mensis spaciū ab intimatiōe / seu notificatione presentiū / immediate proximū sub pena vnius dimidij Horeni / qui post lapsum

hm̄oi mensis debet applicari fisco illius prelati siue Offi
cialis sub cuius districtu ac iurisdictiōe sic negligēs ha
bitat/ vt idem Ordinarius eo diligentiꝰ/ in hoc/ aduertat
Ita tamē ꝙ tali pena soluta/ nihilominꝰ teneatur ad emē
dū hm̄oi agendā sub alia pena et termino sup̄dictis que
otinuabūt donec paritū fuerit premissis. Et hm̄oi emēs
agendā pro sua ecclesia repetere potest a suo successore
precium eiusdem agende/ quod exposuit/ aut de illo sic
disponere in suo testamento/ ꝙ suis Testamentarijs re
stituatur. Si vero aliquis pro testamento et memoria
suis/ In sua Ecclia/ gratis talem agendā a se emptā reli
querit: Volumꝰ et mandamꝰ In virtute/ ac sub penis
premissis ꝙ eiusdem Plebani emētis et donantis nomē
et cognomen debeat inscribi per successorem eius aut
suos Viceplebanū vel Capellanū ad librū mortuoꝝ et
bñfactorū Eccl'ie/ vt post finē cuiuslibꝫ sermōis cū alijs
bñfactoribꝫ perpetuo denuntietur / ac pro eius anima
oretur/ Quodꝙ etiaꝫ sic gratis relinquēs/ inscribat no/
men suū in tali agenda vt successoribus innotescat quia
ipse eandē Agendā pro sua memoria/ Ecclesie siue eme;
rit et gratis reliquerit/ vt per hoc Ibidē eius post mor
tem memoria viuat. Quicūqꝫ vero huiusmōi Agēdam
seu dictū ordinariū nuper impssum/ et sicut prefertur di
stributū/ ab Ecclesia in qua distributa sunt/ subtraxerit
alienauerit doloue malo quid perperam in illis fecerit e
undē triū dierū canonica monitione p̄missa/ in his scri
ptis excoīcamꝰ/ et tanq̄ sacrilegū declaramꝰ Volumusqꝫ
ac sub dictis et cōfiscationis penis seriose precipimꝰ/ ꝙ
anteq̄ oīa exēplaria huiusmōi Agēde in totū fuerint
vēdita per Patrē et Fratres p̄dictos/ aut ab illis deputa
tos/ nullꝰ omnino vēditor librorꝝ/ in hac dioceli debeat

aut possit quācūqꝫ aliā agendā venalē exhibere Datū. et Actum apud Ecclesiam Suerineñ in loco nrō Capitulari/ Sub anno a natiuitate dñi. M. D. XXI. die xxiij. Mensis Marcij. Sub sigillo diocesis Suerineñ/ ad causas/ de mādato et ꝯsensu omniū nrō/ p̄sentibus impresso

Registrū huius libelli siue agēde secundū ritū ecclie et diocesis Swerin̄

Index in agendam. ✠ III

Benedictiones salis et aque. fo. i.
Notabile de illis qui nō possūt stare p patrinis. fo. iiij.
Ordo agendi circa masculum cathecuminum. fo. v.
Ordo agendi circa feminam cathecuminam. fo. xij.
Ordo baptizandi. fo. xix.
De baptismo qñ dubitat si infans sit babtizat9. fo. xx.
Ordo baptismi in articulo necessitatis. fo. xx.
Ordo sup cōtractu matrimonij in facie ecclesie. fo. xxi.
Benedictio sponsi et sponse. fo. xxij.
Mod9 itroducēdi mlierē altera die p9 nuptias. fo. xxiiij
Modus introducēdi mulierē post partum. fo. xxiiij.
Mod9 introducēdi mlierē defunctā in puerpio. fo. xxv.
Ordo visitandi infirmū cū sacra eucharistia. fo. xxv.
Qñ infirm9 propt impedimentū nō pt coicari. fo. xxvij.
Ordo ad visitandū infirmū cū extrēa vnctiōe. fo. xxviij
Cōmēdatio epoz/ducū/comitū/et pptoz mortuoz. xl.
Commendatio generalis mortuorum. fo. xliij
Bñdictiōes in die purificatiois ma. sup cereos. fo. xlvi
Bñdictiōes in capite quadragesime iuper cineres. fo. li.
Ordo inponendi cineres. fo. lij.
Bñdicōes i die palm sup ramos cū cātu ad pces. fo. liij.
Benedictiones in die cene dñi super panibus. fo. lxiij.
Antiphon. Populo meus. In die parasceues fo. lxv.
Benedictiōes ignis /incēsi/ ac. in vigilia pasche. fo. lxvij.
Benedictio fontis in eadem vigilia. fo. lxxix
Benedictio fontis/cum suis tpibus non fuerit benedct9
vel propter casus incidentes innouandus. fo. lxxxv.
Benedictio agni paschalis. fo. lxxxvi.
Benedictio fontis in vigilia penthecostes. fo. lxxxviij.
Bñdictio herbaz in die Assuptiois b. marie. fo. lxxxviij.
Benedictio generalis ad oīa que volueris. fo. xc.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0013

Index in agendam.

Benedictio vini pro amore Joānis euā·patro· ℔fo·xci·
Initia quatuor euāgeliorū iiij·euangelistarū·℔fo· xciij
Responsoriū Reuela bunt celi·cū psalmo Deus laudē·et
alijs cōtra censuratos seu aggrauatos· ℔fo· xcv·
Preceptū sup dñica orōe diuisa in vij·partiby·℔fo xcviij
De symbolo xij apostolorū cum duodecim articulis fi/
dei docendis populo ℔fo· xcix
Decem precepta domini· ℔fo· xcix·
Confessio in vulgari· ℔fo·c·
Modus absoluendi in foro penitentionali· ℔fo· c·
Mody ⁊ forma absoluēdi in foro ōtētioso solēnit·℔fo·c i·
Casus papales· ℔fo·c ij·
Casus episcopales· ℔fo· ·c vi
Doctrina cōcludendi collectas ex Guilhelmo in rationa
li diuinorum· ℔fo· c viij·
De ocluſiōe misse per Ite missa est vl' alias· ℔fo· c ix·
De benedictione populi post finem misse et duplici bn̄/
dictione· ℔fo· c x·
Ante prīcipiū misse Alma redēptor? cū ver·⁊ Col·ibidē·
Post missā·Regia celi·vl' Recordare cū ver·⁊ Col·ibidē
Cōclusio misse cū Initio euangelij Joan·⁊ Añ Te iuo
cam9 et Coll'·Protector in te spe·deus·℔fo· c xi·
Bulla Leonis Pape x·in fine operis·
Statut' de cus·eucharis·et aliorum sacramentorū·℔fo iiij
De mūdificatione vestiū aliarūq; rerū sacray·℔fo·iiij·
Qd ornamēta sac̄ ad vsū ꝓphanū nō accomodēt℔fo·iiij
De vestibus et rebus sacris vsu ⁊ vetustate consumptis
quid fieri debet: ℔fo· iiij·
De cimiteriorū clausura·Et ꝙ nundine seu negotiacōes
imbi post hac nequaq̄ fiant· ℔fo· v·
Statutum de confessoribus· ℔fo v·

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0014

¶ Mandatum dñi Administratoris/ Decani et Capli pdictorū· ad oēs Curatos eorumq; Capellanos ac Sacristas seu alias personas quas infrascripta concernunt/ per ciuitatem et totam dioceſim Swerinen·

Vniuersis et singulis dñis Curatis eorūq; vicesgerentibz Capellanis: et sacristis: seu alijs ecclesiasticis personis/ quas infrascripta concernūt seu concernere possunt coniunctim vel diuisim/ districte precipiendo mandatur/ in virtute sancte obedientie per dños Administratorē Decanū et Caplm Ecclie Swerinen/ eorū auctoritate ordinaria: vt Statuta synodalia signāter ·xx·et lvij·nuper cū nouo ordinario publicata/ ad officiū Curatoz precipue spectantia/ obseruare/ et opere adimplere cum oī vigilantia studeant sub penis in eisdem statutis Nec non in sacris Canonibus cum huismodi statutis se cōfirmantibus respectiue otentis: vbi iter cetera habēt ifrascripta·

¶ De custodia eucharistie et aliorū sacramentoz· Et primo· q̄ in cunctis ecclesijs/ sacrosācta Eucharistie/ Chrismatis/ et alia sacramēta ecclesiastica/ cū omni reuerentia accedantur/ tractētur/ Ac etiam in vasculis seu tabernaculis non vacillantibus/ non ruptis neq; pforatis: sed omnino integris/ mundis/ ⁊ nitidis/ subq; fideli custodia ⁊ clausura per Sacerdotes ipsos seu sacristas ad minus aliquē sacrum ordinē habentes/ custodiātur et cōseruentur Ac nullis alijs q̄ in sacerdotio ostitutis/ noua sacramēta post sacrū paschasingulis annis distribuāt vel prestentur: ne temeraria manus (ꝓpter aliqua horrēda et nefaria exercenda) possit ad illa extendi Contra facientes officialis loci grauiter punire curabit/ alijs in exēplū

¶ De mūdificatione vestiū aliarumq; rerum sacrarum ad minus semel quolibet anno·

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0015

¶ Preterea qđ calices/patenas/corporalia/pallas/amictas/albas/abstersoria siue mūdificatoria ac pannos lineos/quibus calices inuoluūtur ⁊ mundant̄/aliaq; sacerdotalia/missarū et altarium vestimenta et ornamenta lauari cōsueta/etiam ā pullas et candelabra (que interdū ita immūda apud aliquos reperiuntur: sicut etiā canon testatur et experientia oculariter demonstrat: ꝙ inspitientibus sint horrori.) munda et pura habeant ac conseruent. Necnon quoties necessitas immo dei reuerentia ⁊ sacrorū honestas hoc exigit/Nō per femīas (quib; hoc de iure prohibetur) sed per sacratos dn̄oq; dicatos homines/sicut docet. c. In sancta. de cōse. dist. i. Et saltem quolibet anno semel. videlic; ante sacrū pascha (quando etiam alia leuioris momenti in sacris ecclesijs renouari et expurgari solent/huiusmodi bono prouocati exēplo) purificari et mūdari faciāt/ne pro talibus negligētijs iratus dn̄s (teste scriptura) plagas maiores illis quas quotidie experimur/populo suo imponat: et iusti/qui in hoc forte non peccauerunt/pereant pro impijs.

¶ Qđ ornamēta sacra ad vsū ꝓphanū/nō accomodēt̄.

¶ Huiusmodi quoq; ac alia quecūq; ecclesiastica ornamenta/secundū sanctorū patrum p̄cepta / nullis alijs q̄ deo deputatis/et ecclesiasticis offitijs/accōmodent̄ seu applicentur: licet de quibusdā sceleratis aliter quandoq; auditū sit cōtigisse Qui videant ne vltio que Balthazar regem percussit super eos et alios premissorum trāsgressores veniat.

De vestibus aut rebus sacris vsu aut vētustate cōsumptis quid fieri debeat.

¶ Si vero prefata ornamenta: seu alia/ ad sacrū ministe rium accōmodata/ vsu aut vetustate fuerint cōsumpta: incinerari debent/ que fuerint ad incinerādum apta. Et huiusmodi cineres sub baptisterio/ aut in fossis sub al taribus inferri. Sed si trabes / ligna/ lapides/ aut metal/ la fuerint: ad alium eiusdem ecclesie de qua prouenium vsum /prout commodius fieri poterit /conuerti debent. Quia non licet ea que in sacrario fuerunt/ male tractari/ aut pedibus coinquinari.

¶ De Cemiteriorū clausura: Et ꝙ nundine seu negoti/ ationes inibi/ post hac nequaq̄ fiant.

¶ Deniq; /ne sacrata ac religiosa loca: vel corpora se/ pultorum: iniuriam prout hactenus patiantur Prefati curati/ precipuā ecclesiarū ac Cemiteriorum ecclesiasti/ corum curam gerant vt (iuxta statutum Synodale xvi) cemiteria predicta /vndiq; circum/ muris: aggeribus: aut sepibus clausa teneātur/ demptis introitibus per cra/ tes vel alias/ oportune prouidendis/ ne loca aut ossa for/ san etiam sanctorum/ ibi quiescentium/ bestijs conculcē/ tur/ vel stercoribus coinquinentur/ aut dictaꝝ bestiarū dentibus lacerentur.

¶ Prouideant quoq; ne nundine vel forum rerum ve/ nalū seu negotiatioēs/ in eisdē ecclesijs aut cemiterijs (sicut in aliquib; hactenꝰ factum est) in posterū exer/ ceantur Eo quod huiusmōi consecrata loca/ dñs Jesus in Euangelio beati Joannis apli/ Capto. ij. quod in alijs actib; fecisse non legitur cum verberibus docuerit /esse orationis/ et non negotiationis loca: Et idem dominus post euersas nummulariorum mensas et vendentium

cathedras/ cum flagellis tunc eiecerit/ omnes vendētes et ementes : Neque permiserit/ vt quisquam transferret vas per templum. Graui quoq; pena/ sacrum Lugdunen Concilium (In c. decet domū dñi. de immu. ecclesie. li. vi.) per ordinarios locorū/ precipit trāsgressores hmōi puniēdos. Quos vltra penas pdictas/ etiā alia pena videlicz: ad minus quadrupli eius: qđ ipsi plebani vel Jurati/ aut alij eorum nomine receperūt/ qui hmōi sacra loca tanq̄ venalia exposuerūt/ ordinarius loci irremissibiliter punire curabit. Et nihilominꝰ tam dantes mercatores/ q̄ recipiētes plebani aut viceplebani/ siue prouisores vel alij qui eorū noīe hoc fecerīt: excōicationi subiaceant ipso facto/ per solum ordinarium prefatū (post penas predictas solutas et nō ante) absoluendi.

¶ Statutū de ofessoribꝰ/ ne sedes ofessionū seruēt in domo dotis/ sed in ecclesia/ Et ne pro penitentijs iniunctis quic̄q̄ a cōfitentibus sub specie missarū vel vigiliarum seu alterius pij operis/ pro seipsis exigant sub penis infra scriptis.

¶ Et si sacri canones/ satis prohibuerunt/ cum magnis penarum adiectionibꝰ/ ne verbo aut signo vel alio quouis modo/ quicumq; sacerdos audeat prodere aliquatenus penitentem. Et qđ cōfessiones et penitētie/ presertim sanorum hominū. in locis dño cōsecratis/ propter sacramenti reuerentiam expediātur. Tamē/ prout multorum relatu veridico/ non sine graui animi displicentia/ percepimus/ nōnulli plebanorū et sacerdotū/ presertim ruralium/ nescitur an ex malignitate aut simplicitate hoc faciant/ tempore quadragesimali/ aut in aduentu domini/ vel alijs sacris temporibus/ quibus christifideles ad forum penitentie communiter recurunt/ relictis

eorum eccleſijs ad pcc̄oꝝ veniam impetrandā dedicatis/ recurrunt cum penitentibus ad domos habitationū ſuarum/ ac loca prophana in quibus audiunt penitentiū confeſſiones/ Et tandem poſt datam abſolutionem Ipſi confitentes in huiuſmodi domibus plebanorū nonnūq̄ remanentes et bibentes ibidem/ poſt factam confeſſionē inebriantur/ et forſan in maiora peccata relabuntur/ penitus pauloante acte penitentie obliti/ in grauem iniuriam et ſcandalum clauium Eccleſie et ſacramentoꝝ eccleſiaſticoꝝ/ preſertim fori penitentialis/ Sunt etiam nōnulli ex dictis ſacerdotibus/ qui in perpetuā damnationem aiarū ſuaꝝ/ hm̄odi ſibi confitentibꝫ/ loco penitentie imponūt certas miſſas aut vigilias defunctoꝝ/ vel his ſimilia/ que debeāt dici facere per eoſdē confeſſores/ qui pro illis ſtatuunt/ certā menſurā precij/ per ipſos penitētes infra certum tempus eiſdem cōfeſſoribus ſoluendi/ Et dicti ſacerdotes hm̄odi precia tanq̄ alia eorū debita in regiſtris cōſcribunt/ ac audēt/ q̄ndoq̄ priuatim/ q̄nq̄ publice/ etiam de ambone/ tanq̄ rite debita emonere/ et ipſos pro talibus miſſis aut vigilijs debitores/ ad ſoluēdum coartare/ facientes de donis dei gratuitis et ſacramentis eccieſie/ menſas nūmulariorū et ſpeluncas latronum: imitātes iſtum Simonē magū de quo in actibus apoſtoloꝝ/ Vnde tam horrendum ſcelus et abhominabilem nequitiā huiuſmōi Sathane filioꝝ/ penitus execrātes/ et cōſiderantes/ qd̄ per premiſſa cōtra prohibitionez Canonis Omīis vtriuſq̄ de peni. et remiſ. Ipſi penitētes ſaltem implicite prodātur et manifeſtentur/ q̄dq̄ hoc valde ſcandaloſum in Eccleſia dei exiſtat/ Ideoq̄ premiſſa omīia et ſingula perpetuo ſtatuto hm̄odi ſub pena perpetue ſuſpenſionis a ſacerdotali officio/ et intruſionis

in arctum Monasterium/aut proscriptionis seu per/
petue relegationis et exclusionis extra Ciuitatē et dioce
sim Swerineñ ac eius fines Juxta eundem Canonē a
quoq̄ de cetero fieri penitus prohibem9/Et qđ a nullo
ɔfitēte quicūq; sacerdos scl̄aris aut regularis in foro peī
tētionali pro hm̄oi cōfessione/aut penitētie satisfactiōe/
quicq̄ siue in pecunia/siue alia quacūq; re/pro suo ɔmo
do aut lucro priuato/ Jmponat vel petat/seu impositū et
petitū exigat aut recipiat/palā vel occulte/Quia Simo/
nia est/et diabolicū/ac sacramentū venditur/Et hoc sub
premissis/necnō alijs/que iura cōtra simoniacos statue
runt/penis/decernim9 et simpliciter inhibem9/Si tamē
pro elemosina/gratis aliquid nō petitū nec impositū/ip/
si cōfessori per penitentē oblatū fuerit/post penitentiā et
absolutionē peractam/vt pro hm̄oi elemosina Misse aut
vigilie /seu alia pia opa ab Ecclia dei approbata/fiāt/vi/
deat Cōfessor/qua ītentone recipiat/et vt ꝓ recepto satis
faciat/in quo eius cōscientiā omnino oneramus in distri
cto examine iusti iudicis rationē desuper redditurus Ex
hortantes in dn̄o tenore presentiū quoscūq; p̄latos /Ci/
uitatis et diocesis Swerineñ predictaꝝ/et eorū Officia
les/vt quilibet in suo districtu super premissis erroribus
tanq̄ bon9 pastor vigilē oculū adhibeat vt hm̄oi horrē/
da scelera in Ecclia dei/et p̄sertī in hac diocesi quātotius
extirpentur/et succrescere prohibeātur/Et vt prefati si/
moniaci et scelerati/digna pena/etiā cōfiscationis omniū
bonoꝝ suorū puniātur/pro quo hm̄oi prelati aut Offi/
ciales ab immortali deo coronā recipiēt sempiternā.

¶ Jnsup p̄missis adijcim9/tā pro cōfessorū quā peniten
tiū ɔmoditate ⁊ salute/vt ipsi plebani/p̄sertim rurales seu
eorū Capellani vel sacerdotes Confessores p̄dicti/a prin

cipio Quadragesime in ecrū sermoībus singulis dnicis et alijs festiuis diebus exhortētur/ quilibet in parrochia sua/ suos parrochianos /ne expectent cum confessione vsqz ad septimanā sanctam/ vel/ sicut cōsueuerūt/ vsqz ad vnū vel duos dies ante pascha/ Sed qđ in tpe per ipsam Quadragesimā dictis dnicis et alijs diebus festiuis/ se faciant in cōfessione/ ogruo ordine et tempore expediti/ ne oēs insimul cōfluant ad cōfessorem vno ⁊ eodem die/ prout hactenus de mala consuetudine fuit obseruatū.

¶ Bñdictōes in mat festiualit et ferialit.

Benedictione perpetua/ bñdicat nos pater eternus. Amen.

Unigenitus dei filius/ nos benedicere et adiuuare dignetur. Amē.

Spritussancti gratia/ illuīnare dignetur sensus et corda nostra. Amen.

Dextera dei patris defendat nos ab omnibus malis. Amen.

Salus et bñdictio veniat nobis a dei filio In vnitate sancti spiritus benedicat nos pater ⁊ filius. Amen.

¶ Ad Homelias.

Exaudi dñe iesu christe preces seruoz tuo

rũ/ad te deuote clamantiũ: qui in trinitate
perfcã viuis ⁊ regnas· deus in scl'a scl'oꝝ.

¶ Jube domine benedicere

Intellectum sancti euangelij/ adaperiat
nobis gracia et virtus spiritussancti· Am̃
Per scã euãgelica dicta deleantur vniuer
sa nostra delicta· Amen·
Sancti euãgelij lectio/ sit nobis sempiter
na salus ⁊ protectio Amen

In festis beate Marie virginis·

Precibus sue matris/benedicat nos filius
dei patris· Amen·
Virginis marie filius /sit nobis clemens
⁊ propicius· A·
Nos cũ prole pia/ bñdicat virgo maria·
Sãcta dei genitrix/sis nobis auxiliatrix.
Stella maria maris /succurre pijssĩa nob
Sancta maria virgo virginum/ ĩtercede
pro nobis ad tuum dilectum filium· Am̃·

¶ Benedictio aque/sale cõsperse. instituta ab Alexandro/papa. v. a btõ Petro. de cons. dist. iij. aquã. fiat omi sabbo. Exceptis sabbatis. pasche et pẽthecostes: quia tũc aqua bñdicta pro asperſione/sumitur ex fonte cõsecrato/ãte crismatis cõmixtionẽ

Adiutorium nostrũ in nomine domini: Qui fecit celum et terram.

Exorcismus. hoc est. adiuratio salis: pro benedictione assequenda.

Exorcizo te creatura salis/per deum ✠ vivum/per deum ✠ verũ/per deum ✠ sanctum/per deũ qui te per helizeum prophetam in aquam mitti iussit/vt sanaretur sterilitas aque: vt efficiaris sal exorcizatus in salutem credentiũ: et sis omnibus te sumẽtibus sanitas anime et corporis: et effugiat atque discedat ab eo loco in quo aspius fu- 4 Reg 2.

eris/ omis fantasia ⁊ nequitia ac versutia diabolice fraudis. omisq; spiritus immundus/ adiuratus per eum. Qui vēturus est iudicaē viuos ⁊ mortuos ⁊ sclm per ignē. Rñde. Amē. Ore

Immensā clemētiā tuā omps eterne deus/ huiliter iploram⁹: vt hāc creaturā salis/ quā in vsum generis humani tribuisti. bñ ✠ dicere et sancti ✠ ficare tua pietate digneris: vt sit omnibus sumētibus/ salus mētis et corporis: vt quicquid ex eo tactū vel respersū fuerit/ careat omi immūdicia/ omniq; impugnatione spiritualis nequitie. Per christū dominū nostrū. Rñde. Amē. Exorcism⁹.

in est adiuratio aque pro bñdictōe habēda

Exorcizo te creatura aque/ in nomine dei patris ✠ omipoten-

tis: et in nomine ihesu christi ✠ filij
ei⁹ dñi nri: et in virtute spūs ✠ sācti
vt sias aqua exorcisata/ ad effugādā·
omnē potestatē inimici: et ipsū inimi
cū eradicare ⁊ explātare valeas cum
āgelis suis apostaticis· Per virtutē
eiusdē dñi nostri ihesu christi: qui vē-
turus est iudicare vivos et mortuos
et seculū per ignē· Rñ· Amē· Orem⁹·

Deus qui ad salutē humani gene
ris/ maxima queqz sacramēta/
in aquarū substātia cōdidisti: adesto
ꝓpicius ⁊ inuocationibz nostris: ⁊ elemē-
to huic/ multimodis purificationibz
ꝓparato· virtutē tue bene ✠ dictio-
nis infūde: vt creatura tua/ misteriis
tuis seruiēs/ ad abiiciēdos demones
morbosqz pellēdos/ diuine gratie su
mat effectū: vt quicqd in domibz vel

in locis fideliū / hec vnda aspserit: ca
reat omī immundicia: liberetur a noxa:
non illic resideat spūs pestilens: non
aura corrūpens: discedāt oēs insidie
latētis inimici: ⁊ si quid est / quod aut
incolumitati habitantiū inuidet / aut
quieti: aspsione huiꝰ aque effugiat:
vt salubritas per inuocationē tui no
minis expetita / ab omībus sit impu-
gnatōibꝫ defēsa. Per chr̄m dn̄z nr̄z.
Amen. ¶ Hic recipe sal in dexterā ma-
nū / ⁊ mitte ī aquā ī modū crucis / dicēs.

Fiat hec ꝯmixtio salis et aque in no
mine ✠ patris / ⁊ ✠ filij / et spūs ✠
sācti. Rn̄de Amē. Dn̄s vob. Oremꝰ.

Deus īuicte virtutis auctor / ⁊ īsu
perabilis imperij rex / ac sēper
magnificus triūphator: qui aduerse
dn̄ationis vires reprimis: qui īimici

rugiētis seuiciā superas: qui hostiles
neq̄cias potenter expugnas: te dñe
tremētes ⁊ supplices dep̄camur ac pe-
timus: vt hāc creaturā salis et aque/
dignāter aspicias: benign⁹ illustres:
pietatis tue rore sācti ✠ fices: vt vbi
cūqz fuerit aspsa/ per iuocationē sācti
tui nois/ omis ifestatio immūdi spiri
tus abijciatur: terrorqz venenosi ser-
pētis procul pellatur: et presētia san-
cti spiritus nobis misericordiā tuam
poscentibus/ vbiqz adesse dignetur.
Per dominum nostrum iesum chri-
stū filiū tuū: qui tecū viuit et regnat
in vnitate eiusdem spiritus sancti de-
us: Per omnia secula seculoꝝ. Rñde.
Amen. ¶ Et benedictio dei patris
✠ omipotētis/ et filij/ ✠ et spiritus
✠ sancti/ descendat super hanc cre-

aturam salis et aque: et maneat sep.
¶ Hic aspgat aqua benedicta cũ Respõ.
Asperges me domine hysopo et munda
bor: lauabis me, et sup niuem dealbabor.
ps Miserere mei deus: secundum magnã
misericordiam tuam. v. Gloria patri et fi-
lio et spiritui sancto. Sicut erat. Rm Asp
v̄si. coĩs. Dñe apud te est fõs vite: et in
lumine tuo videbim⁹ lumen. Oremus.
Presta nobis q̃s dñe/per huius
aque aspsionẽ/sanitatẽ corpo-
ris/integritatẽ mẽtis/tutelã salutis/
securitatẽ spei/corroborationẽ fidei:
hic et in eterna secula seculoꝝ. Amen.
In paschate v̄siculus In resurrectiõe
tua chr̃e alla: celũ et terra letẽt alla.
Cõcede qũs op̃s deus. vt qui. Ore
festa paschalia agim⁹: celestibꝫ
desyderijs accensi. fontẽ vite sitiam⁹.
Dominũ nostrũ iesũ christũ. Amen

¶ De cathecismo et baptismo
¶ Notabilia de quibz sacerdos aduertet.
Et de illis/qui nō possūt stare ꝑ patrinis.
Et primo; sacerdos aduertet/ ꝙ priusq̄m baptiset. interroget feminā deferentez infantē ad cathecismū/ & alias feīnas sequētes infantē: an īfans fuerit ꝓpter periculū mortis domi baptisat⁹/ sub debita forma: Et sub qua. Et si esset dubiū an forma bene seruata sit (de qua īfra Fo. xx,) baptiset sub forma ꝓditionali/ de qua īfra ¶ De baptismo qñ dubitat. Prout statuit Alexāder papa. iij. in c. ij. de baptismo.
¶ Nota tñ ꝙ si īfans sic ꝓpter piculū mortis domi eciā per laicā psonā baptisatus fuerit sub debita forma/ de qua īfra: tūc nō debet in eo reiterari baptism⁹. ¶ Sed si idē infās supuixerit: debēt in illo/ que pertinent ad solēnitatē baptismi/ et que omissa fuerūt/ sicuti sūt. Cathecism⁹/ vnctiōēs/ et alia suppleri per sacerdotē. scōz d. pano. in ¶ Item q̄uis ¶ c. i. de bap. & ei⁹ effectu. officiū baptisādi ꝓpe ptineat ad solū sacdotē/ ita ꝙ necessitate cessāte eciā diaconi nō

debēt baptizaē: tñ si laica ꝑsona de facto baptizet. tenet baptismꝰ: licz grauiter peccēt nō sacdotes/ vsurpātes hoc officiū cessante
¶ Isup aduertat eciā sacer ¶ necessitate dos/ ne post cenā dñi/ que est q̄nta feria in septimana sacra/ in qua ꝯficitur nouū chrisma/ vtatur veteri chrismate baptisando: ꝓpt̄ ꝓhibitionē iuris in c. litteris vr̄is. de ꝯsecra. distinc. iij: et statuti sinodalis. xviij
¶ Preterea sciendū q̄ infrascripta genera personarum non possūt stare pro patrinis in baptismate/ nec in ꝯfirmatiōe. sicut prohibent Canones in c. in baptismate/ et in ca. nō licet: et in alijs c. sequentibꝰ ibidē de ꝯsecr̄. disti. iiij.
¶ Et primo abbas. monachus. abbatissa et monialis. vel huiusmodi religiosi/ quibꝰ hoc prohibetur.
Secūdo. infideles/ et q̄cūq; non baptisati.
Tercio. qui nondū sunt ꝯfirmati. Nam illi non possūt aliquē tenere in baptismo vel in cōfirmatione: quia illi nō possūt esse veri testes ꝓpt̄ defectū sacr̄mēti ꝯfirmatoīs.
Quarto. vir et vxor simꝫ eūd pueꝝ ad ba/

et de ill' q̄ nō possūt stare ꝓ patriñ. V
ptismū nō teneāt: vt puritas spūal' pater
nitatis/ab om̄i labe et infamia cōseruetur
immunis. xxx. q. iiij. Quod aūt.
Quīto. parētes ꝓpriū filiū vel filiā de sa-
cro fōte leuare nō debēt. ꝓpt̄ eādē causā: ⁊
vt charitas in alijs per baptismū ꝓpaget̄.
Et sil'ite ꝯstituti in maiori excōmuīcatōe.
Sexto ignorātes dñicaz orōez et symbolū
siue Credo/non possūt stare pro patrinis.
cū teneātur ea filiolos suos de iure docē/⁊
ꝯstituant se in hoc fideiussores per/c. Vos
āt. de ꝯsecr̄. dīsti. iiij. ⁊ ex mādato dñoꝝ.
Admīstratorꝫ ⁊ Capl'i Zueriñ nup emisso.
de quoī fine huiꝰ opis. nec valet excusatio/
velle cōmittere parētibꝫ. ¶ Et quia fiet
sepius mētio inferius de exorcismo et ca-
thecismo: ideoqꝫ vt rudes intelligāt huius-
modi vocabula: sciāt ꝙ exorcismꝰ latīe d̄r
adiuratio ab exorcizo/adiuro. vt dicit glo-
sa in c. āte vigīti. de cōse. dist. iiij. Cathecis
mus vero latīe d̄r doctrina siue instructio
ante baptismū/a verbo greco cathecizo/qd̄
est īstruo vl' doceo/scd̄z Jo. ādre. in. c. ꝑ ca-
thecismū de cognatōe spūali li. sexto.

Seq̃tur ordo agẽdi circa masculũ Cathe cuminũ. Et queratur p̃mo an mascul⁹ vel feĩa sit/et quo noĩe appellabit̃. Et si in ar ticl'o necessitat̃ baptizat⁹ fuerit. tunc fiat vt̃s notatur. ¶ Si masculus. Ad quẽ ca thecizandũ ⁊ baptizandũ duo cõpatres/⁊ vna cõmater/ad maius sufficiũt. Tunc se nior cõpater aut honore dignior/puer̃ te nebit: et apud sacrũ fontẽ leuabit. Alter cõ pater ad caput: cõmater ad pedes pueri/ tam hic in Cathecismo/q̃ apud fontẽ sta bũt. Sacerdos inquisito nomine infant̃/ exsufflet in faciem eius dicens.

Exi ĩmunde spiritus/ab hac creatura dei: et da locum ad ueniẽti spũi sãcto paracleto

Et faciat signũ crucis in fronte et pectore pueri: vel frontib̃ et pectorib̃ eorũ dicẽs tantum semel/ Eciam si plures fuerint in singulari ad quemlibet.

Accipe signaculum sancte crucis christi/tam in frõte ✠ q̃ in cor ✠ de: sume fidem celestiũ precepto/

rū: talis esto moribus/ vt templū dei iam esse possis: ingressulq; ecclesiā dei/ euasisse te laqueos mortis letus agnosce: horresce idola/ respue simulacra: cole deum patrē omnipotentem et iesum christū filiū eius. Qui cū eodē patre in vnitate spūs sācti viuit et regnat deus Per oīa scla scloꝝ Amē.

Nota q̄ in orōnibꝫ sequētibꝫ per interpositū rubrū. eū. vel eos discernit numer⁹.

Hic pone manū super caput pueri et dic

Omnipotens sempiterne deus pater dñi nri iesu christi/ respicere dignare sup hūc os famulū os tuū/ os. N. quē quos ad rudimēta fidei vocare dignatus es: omnē cecitatē cordis ab eo eis expelle: discrūpe oīnes laqueos sathane quib⁹ fuerat rāt alligatus. ti. aperi ei is dñe ianu-

am pietatis tue: vt signo sapiētie tue imbutus/ buti/ omniū cupiditatū fetoribus careat: ant. et ad suauē odorē preceptorū tuorū/ letus ti tibi in ecclesia tua deseruiat. ant. et proficiat ant de die in diē: vt idoneus ei efficiatur ant accedere ad gratiā baptismi tui/ percepta medicina. Per eundē christum dominū nostrū Amē. Orem⁹.

Preces nostras quesum⁹ dñe clementer exaudi: et hūc os electū tos tuū os. N. cru✠cis dominice cui⁹ impressione eū eos signamus virtute custodi: vt magnitudinis tue rudimēta seruans. antes. per custodiā mādatorū tuorū/ ad regeneratōis lauacrū puenire mereat. ant. Per chr̄m do. n.

Deus qui huma ¶ Amē Orem⁹ ni generis ita es cōditor/ vt sis

eciā reformator: propitiare populis adoptionis: et nouo testamēto/sobolem noue prolis ascribe: vt filij promissionis/qđ non potuerunt assequi per naturā: gaudeāt se recepisse per grām tuā· Per dn̄m nr̄m iesū chr̄m filiū tuū: qui tecū viuit et regnat in vnitate spūs sci đs· Per oīa s.s. Am̄·

Exorcismus salis dandi Cathecuminis·

Exorcizo te creatura salis/in noīe dei patris ✠ omīpotentis: ⁊ in charitate dn̄i nostri iesu ✠ christi: et in virtute spiritus ✠ sancti· Exorcizo te per deū ✠ viuū: per deū ✠ verū: per deū ✠ sanctū· qui te ad tutelam humani generis ꝓcreauit: et populo veniēti ad credulitatē per seruos suos cōsecrari precepit· Vt in nomine sctē trinitatis efficiaris salutare sacramē

tum ad effugandū inimicū. Proinde rogamꝰ te dñe deus noster: vt hanc creaturā salis sanctificādo sācti✠fices/benedicēdo bene✠dicas/quatinus fiat omibus accipientibꝰ pfecta medicina permanēs in visceribꝰ eoꝝ. In noīe dñi nostri ihesu christi/qui vēturus est iudicare vīuos ⁊ mortuos ⁊ scl'm per ignē. Amē. Mitte sal in os infātis dicēdo. Accipe salem sapiētie/vt dñs sit tibi ppitius/in vitam eternam Amē. Paꝝ tecū. Orem⁹. Deus patrū nostrorū/deus vniuersē cōditor creature: te supplices exoramus/vt hunc bos famulū los tuū tuos. N. respicere digneris ppitius: vt hoc primū pabulū salis gustantē/tes non diutius esurire pmittas: quo minus cibo repleatur ātur celesti: quati-

ñus sit sit sēper diuino spū feruēs tes
spe gaudens tes tuo semp nomini ser
uiens tes. ⁊ pduc eum eos ad noue re
generationis lauacrum: vt cum fide
libus tuis pmissionū tuarū eterna
premia cōsequi mereatur ātur. Per
christū dominū nostrum. Amen.

Facta cruce in frōte ei⁹: vel frōtibz eoꝝ.

Deus abrahā· deus isaac· Oremꝰ
deus iacob: deus qui moysi fa-
mulo tuo in mōte synai apparuisti: ⁊
filios israel de terra egypti eduxisti:
deputās eis angelū pietatꝭ tue/qui cu
stodiret eos die ac nocte· Te q̄s dñe/
vt mittere digneris sc̄tm angelū tuū
vt similiter custodiat hūc bos famu-
lū los tuū os. N. et perduc eū os ad
grām baptismi tui· Per christū dñz
nostrum· Amē. ¶ Repulsio diaboli.

Ergo maledicte diabole / recognosce sētentiā tuā: & da honorē deo viuo & vero: da honorē iesu christo filio eius: et spūi sancto paracleto. Et recede ab hoc bis famulo lis dei .N. quia istum tos sibi deus et dominus noster iesus christus / ad suā sanctā grām & benedictionē / fontēq; baptismatis dono suo / vocare dignatus est. Et hoc signū sancte ✠ crucis (Facias crucē i fronte pueri.) qd nos fronti eius damus: tu maledicte diabole / nūq̄ audeas violare. Per eum qui vēturus est iudicare viuos et mortuos et seculum per ignem. Amen. Oremus.

Deus immortale p̄sidiū omniū postulantiū: liberatio supplicū. pax rogantiū. vita credentiū. resurrectio mortuorū: te inuoco super hunc

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0038

bos famulū los tuū os·N qui bapti=
smi tui donum petēs tētes eternam
grām cōsequi spiritualī regeneratōe
desyderat. rāt· accipe eum eos dñe. Et
quia dignatus es dicere·petite et ac=
cipietis: querite et inuenietis: pulsa=
te et aperietur vobis: petenti bz pre
miū porrige: ianuā pāde pulsāti· bus
Ut eternā celestis lauacri bñdictōez
cōsecutus ti promissa tui muneris reg
na pcipiat āt· Per chrīm do·n·Amen·

Ergo maledicte dīa· Adiuratio·
bole recognosce sētenciaz tuā:
da honorē deo viuo et vero da ho no=
rē iesu christo filio eius·et spiritui sā=
cto: et recede ab hoc bis famulo lis dei:
N·quia istū tos sibi deus et dñs no=
ster iesus christ⁹/ad suā gratiā et be=
nedictioēz/fontēqz baptismatis vno

suo vocare dignatꝰ est. Et hoc signū
sācte ✠ crucis (fac crucē in frōte pueri) qđ nos frōti e
ius damus/tu maledicte diabole/nū-
q̄ audeas violare. Per eundē chr̄m
dn̄m nostrū: Qui venturꝰ est iudica-
re viuos ⁊ mortuos ⁊ scl̄z ꝑ ignē Am̄
Audi maledicte sathana adiura-
tus per nomē eterni dei pr̄is/⁊
saluatoris nostri/filij eiꝰ iesu christi:
cū tua victꝰ inuidia/gemēs tremēsq3
discede: nichil tibi sit ꝯmune cū seruo
uis dein iā celestia cogitātib3/renū-
tiaturoris tibi/ac seculo tuo/ac bea-
ta īmortalitate victuroris. Da igit̄
honorē aduenīēti spiritui sctō: qui ex
sūma celi arce descēdens/ꝑturbatis
fraudib3 tuis: diuino fonte purgatū
pectus/id est sāctificatū deo tēplum
et habitaculū ꝑficiat: vt ab om̄ibus

noxijs preteritorū criminū/ penitus liberat⁹/ti/hic bi seruus ui dei N grās referat āt perenni deo sēp/et bñdicat ant nomē eius scm̄/i scl'a scl'oꝝ Amē.

Exorcizo te īmunde spūs in noīe ✠ patris/ ⁊ filij ✠ et spūs ✠ sancti: vt exeas et recedas ab hoc bis famulo lis dei. N. Ipse enim tibi imperat maledicte/dānate atqꝫ dānande: qui pedibꝫ suis/sup mare ambulauit/et petro mergēti dexterā porrexit.

Ergo maledicte diabole recognosce sētentiā tuā/ ⁊ da honorē deo viuo et vero: da honorē iesu chr̄o filio eius/et spūi sācto: et recede ab hoc bis famulo lis dei. N: quia. istū tōs sibi deus ⁊ dñs noster ihesus christus/ ad suā grām et benedictōeꝫ/fontēqꝫ baptismatis dono suo vocare digna

tus est: et hoc signū sācte ✠ crucis/
(Hic facias crucē in frōte pueri vt prius) qd̄ nos frōti eiꝰ damus:
tu maledicte diabole nunq̄ audeas
violare. Per eundē chr̄m dn̄m nr̄m:
qui venturꝰ est iudicare viuos ⁊ mor
tuos et seculū per ignē. Amē Oremꝰ

Eternā ac iustissimā pietatē tuā
dep̄camur/dn̄e sācte pater oī-
potens/eterne deus: luminis ac veri-
tatis auctor: sup hūc os famulū os tu
um os. N. vt digneris eū os illuīnare
lumine intelligētie tue: mūda eū os ⁊
sc̄tifica: ⁊ da ei is scientiā verā/vt dig
nus in efficiat ant accedere ad grām
baptismi tui: teneat ant firmā spem:
consiliū rectū: doctrinā sāctā: vt ap-
tus ti sit sit ad ꝑcipiendū grām bap-
tismi tui. Sequit euangeliū. Marci. x.
Dn̄s vobiscū. Et cū spū tuo. Sequē-

tia sācti euāgelij Secundū marcū. ℟. Gloria tibi dñe. Faciēdo ✠ crucē sup frontē/labia/z pect⁹ infātis dicēdo Quī nat⁹ ē de btā ūgie: dignet tibi bñdicē

IN illo tpe. Offerebāt ihu parvulos/vt tangēt illos. Discipuli aūt cōminabant offerētibz. Quos cū videret ihs/indigne tulit: et ait illis. Sinite parvulos venire ad me/z ne prohibueritis eos: taliū est enī regnū dei. Amē dico vobis/quīcqs non receperit regnū dei velut puulus: nō intrabit in illud. Et complexās eos/et imponēs man⁹ sup illos: bñdicebat eos

¶ Deo grās ¶ Per hec scā euāgelica dicta: deleāt tibi vniuersa delicta

Sacerdos tenēs manū cū stola sup caput infātis: oret cū circūstantibz ī vulgari put in fine libri habetur. Fo. xxvm Pat noster. Aue maria: et Credo in deū. ¶ Quibz fi-

nitis dicet patrinis: vt cũ infãs ad annos discretionis ꝑuenerit: eũ in oratiõe dñica/ symbolo ⁊ fide informent. ¶ Adiuratio diaboli cũ stola super pectus infantis;

Nec te lateat sathana/ imminere tibi penas: iminere tibi tormẽta: imminere tibi diẽ iudicij: diẽ supplicij sẽpiterni: diẽ qui vẽturus est velut clibanꝰ ardens: in quo tibi atqꝫ vniuersis angelis tuis/ sẽpiternus est ꝑparatus ĩteritus. Et ideo pro tua nequicia/ damnate atqꝫ damnãde: da honorẽ deo viuo et vero: da honorẽ iesu christo filio eiꝰ: ⁊ spũi scõ paracleto: in cuiꝰ noĩe atqꝫ virtute ꝑcipio tibi/ quicũqꝫ es immũde spũs: vt exeas et recedas ab hoc is famulo lis dei. N. quẽ q̊s hodie idẽ deus/ et dñs noster iesus christus ad suã sanctã grãm et bñdictõeꝫ/ fontẽqꝫ baptismatꝫ dono

masculū cathecuminū. Fo. XII

suo vocare dignatꝰ est: vt fiat ãt ei tẽplū/per aquã regeneratõis/in remissionez oim pccõꝝ: in noie eiusdẽ dñi nri iesu christi. Qui venturꝰ ẽ iudicaẽ viuos ⁊ mortuos ⁊ sclz ꝑ ignẽ. Amẽ.

Deinde sacerdos spuat ad manū sinistrã/ et intigat pollicẽ dextre manꝰ in sputo/et faciat cū huiusmodi pollice in auriculã dexterã infãtis crucem et dicat. Marci. vij.

Effeta ✠ qđ est adaperire. Ad nares ãt. In odorẽ ✠ suauitatꝭ. Deinde i auriculã sinistrã. et dicat. Tu autẽ effugare diabole ✠ appropiquabit eni iudiciū dei. Pax tibi. Tũc infans introducetur in ecclesiam sub his verbis.

Ingredere in tẽplum dei. vt sãctificeris in illo: et habeas vitam eternam. Amen. Deinde sacerdos vadat pro sacramentis. et eatur ad fontem; ibi fiat vt vt infra. Fo. xix

Ordo agendi circa.

Ordo cathecizandi femellam/ãte baptismū. Ad quã Cathecizandã due commatres et vnus cõpater ad maius sufficiũt et senior cõmater aut honore dignior puellã tenebit/et apud sacrũ fontẽ leuabit. Altera ꝯmater/et cõpater/ad caput vel ad pedes puelle secundũ cõsuetudinẽ loci/tã hic ꝙ apud fontẽ statuãtur. Sacerdos inq̃sito noĩe infãtis: exsufflet in faciẽ eius dicẽs

Exi immũde spũs ab hac creatura dei: et da locũ aduenienti spiritui sancto. Et faciat crucẽ tã in frõte ꝙ in pectore: vel in frõtibꝫ ⁊ in pectoribꝫ eaꝝ (si pluẽs fuerĩt) dicẽdo.

Accipe signaculũ scẽ crucis christi. tam in frõte ✠ q̃ i cor ✠ de: sume fidẽ celestiũ preceptorꝝ: talis esto moribꝫ/vt templũ dei iã esse possis: ingressaq̃ ecclesiã dei/euasisse te laqueos mortis leta agnosce: horresce idola: respue simulacra: cole deũ

patrē omipotentē: ⁊ iesū christū filiū eius· Qui cū eodē prē in vnitate spūs sācti viuit et regnat deus· Per om̄ia secula seculorum· Amen·

Nota per interpositū rubrū· as· is. ant. ⁊c discerni numerū ¶ Hic pone manū super caput puelle et dic· ¶ Oremus·

Omp̄s sēpiterne deus· pater dn̄i nostri iesu chr̄i: respicere dignare super hāc as famulā las tuā as· N. quā as ad rudimēta fidei vocare dignat⁹ es: omnē cecitatē cordis ab ea is repelle: discūpe omnes laqueos sathane quibꝫ fuerat rāt alligata: te: aperi ei is dn̄e ianuā pietatis tue: vt signo sapie tue imbuta/ te/ oīm cupiditatū fetoribꝫ careat/ ant/ et ad suauem odorē p̄ceptoꝝ tuoꝝ leta te tibi in ecclesia tua deseruiat/ ant/ et ꝓficiat ant de die in diē: vt idonea nec effi

ciatur ant accedere ad grām bapti-
smi tui/ꝑcepta medicina. Per eund
christū dn̄m nostrū Amē. Oremus.

Preces nrās qūs dn̄e clementer
exaudi: ⁊ hāc as electā as tuā as
.N. crucis ✠ dn̄ice/ cui⁹ impressione
eam as signamus virtute custodi: vt
magnitudinis tue rudimēta seruās/
tes per custodiā mandatoꝝ tuoꝝ/ ad
regeneratōis lauacrū ꝑuenire mere-
atur. ant Per chr̄m dn̄m nr̄m. Amē.

Exorcismus salis dandi cathecumine.

Exorcizo te creatura salis in noīe
dei pr̄is ✠ omīpotentis: ⁊ in
charitate dn̄i nostri iesu ✠ christi: et
in virtute spūs ✠ sancti. Exorcizo te
per deū ✠ viuū/ per deū ✠ verum/
per deū ✠ sanctū/ qui te ad tutelam
humani generis ꝓcreauit: ⁊ populo

veniēti ad credulitatē/per seruos suos ꝯsecrari p̄cepit: vt in noīe sācte trinitatis efficiaris salutare sacramentum: ad effugandū inimicū· Proīde rogam⁹ te dñe deus noster: vt hāc creaturā salis sanctificādo sācti ✠ fices/ benedicēdo bñ ✠ dicas/ quatinus fiat omībz accipientibz ꝑfecta medicina/ ꝑmanēs in visceribz eoꝝ· In noīe dñi nrī iesu christi: Qui ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos et sclm per ignē· Am̄· Mitte sal ī os īfātule/ dicēdo·

Accipe salē sapīe/ vt dñs sit tibi ꝓpicius ī vitā eternā· Am̄· ¶ Pax tecū·

Deus patrū nostroꝝ/ Oremus· deus vniuerse ꝯditor creature: te supplices exoram⁹: vt hāc as faūlā as tuā as· N· respicē digneris ꝓpicius: vt hoc primū pabulū salis gustantē/

tes ñon diutius esurire ꝑmittas· quo
minus cibo repleatur ātur celesti: q̃ti-
nus sit sit sem ꝑ diuino spū feruēs tes
spe gaudēs: tes· tuo semꝑ noī seruiēs:
tes: ⁊ ꝑduc eam as ad noue regenera
tionis lauacrū: vt cum fidelibus tuis
promissionū tuaꝝ eterna premia ꝯse
qui mereat ātur· Per chr̄z dn̄z nr̄z· A

Deus celi/deus terre/deus Ore⁹
angeloꝝ/deus archāgeloꝝ/deus
patriarchaꝝ/deus apostolorū/deus
martyꝝ/deus cōfessoꝝ/deus v̄ginū/
deus oīm bene viuentiū/deus cui oīs
lingua cōfitetur/⁊ oīe genu flectitur/
celestiū/terrestriū/⁊ infernoꝝ: te inuo
co dn̄e suꝑ hanc as famulā las tuā as
N· vt eā as ꝑducere digneris ad gra
ciam baptismi tui· Per chr̄m dn̄m
nostrū· Amen: ¶ Repulsio diaboli·

Ergo maledcte diabole recognosce sententiā tuā/et da honorē deo viuo ⁊ vero/da honorē iesu chr̄o filio ei⁹/et spūi sācto: et recede ab hac is faūla bz dei/N. quia istā as sibi deus ⁊ dn̄s noster iesus chr̄ūs/ad suā scāz grām et bn̄dictionem fontēqz baptismatis/dono suo vocare dignat⁹ est.

¶ Et hoc signū sancte ✠ crucis/qd̄ nos frōti eius dam⁹: tu maledicte diabole/nūq̄ audeas violare. Per eū/qui ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ scl'm per ignē. Amē. Oremus

Deus abraam/deus ysaac/deus iacob/deus qui tribz israel de egyptiaca seruitute liberasti/ꝑ moysen famulū tuū: et de custodia mādatorū tuoꝝ in deserto monuisti: et susannā de falso crimīe liberasti: te sup

plex deprecor dñe/ vt liberes hanc as famulā las tuam as: N. et perducere digneris ad grām baptismi tui. Per christū dñm nostrū. Am̄. Exorcism⁹.

Ergo maledicē diabole recognosce sentētiam tuā/ et da honorē deo vivo et vero/ da honorē iesu christo filio eius: et spūi sācto: et recede ab hac is famula bus dei. N. quia istā as sibi deus et dñs nr̄ iesus christus/ ad suā grām et bñdictionē fontēq; baptismatis/ dono suo vocare dignat⁹ est. Et hoc signū sācte ✠ crucis/ qd̄ nos frōti ei⁹ dam⁹: tu maledicte diabole nunq̄ audeas violare. Per eūd̄ chr̄m dñm nr̄m/ qui venturus est iudicare vivos et mortuos et seculū p ignē. Am̄. Dne⁹.

Deus imortale presidiū omniū postulātiū: liberatio supplicū:

pax rogantiū: vita credentiū: resurrectio mortuorꝫ: te inuoco sup hāc as famulā las tuā as. N/ que baptismi tui donū petēs: tes eternā grām cōsequi spūali regeneratōe desiderat. āt. accipe eā as dñe. Et quia dignatꝰ es dicere/ petite et accipietis/ querite et inuenietis/ pulsate et aperietur vobis: petenti bus premiū porrige/ ianuā pande pulsāti: bꝰ: vt eternā celestis lauacri bñdictōez cōsecuta/ te. ꝓmissa tui muneris regna ꝑcipiat. ant. Per chr̄z dñm nostrū. Amen. ¶ Exorcismus.

Exorcizo te immnde spūs per patrem ✠ et filiū ✠ et spūm ✠ scm̄: vt exeas ⁊ recedas ab hac is faūla bꝰ dei. N. Ipse em̄ tibi īperat maledicte et dānate/ qui ceco nato oculos aperuit/ et quatriduanū lazarum de

monumento suscitauit.

Ergo maledicte diabole recognosce sentẽtiaz tuã/ & da honorẽ deo viuo & vero/da honorẽ ieſu chriſto filio eius/et ſpũi ſãcto: et recede ab hac is famula bus dei/N. quia iſtã as ſibi deus et dñs nr ieſus chriſtꝰ/ad ſuã graciã & bñdictõez fontẽqz baptiſmatis/ dono ſuo vocare dignatꝰ eſt. ℭ Et hoc ſignũ ſãcte ✠ crucis/qd nos frõti eius damus: tu maledicte diabole nũqꝑ audeas violare. Per eundẽ chriſtũ dñm noſtrũ: qui venturꝰ eſt iudicare viuos et mortuos et ſeculum per ignem. Amen.

℣ Oremus.

Eterna ac iuſtiſſimã pietatẽ tuã deprecamr dñe ſãcte/pater omnipotens/eterne deus/lumis & veritatis auctor ſup hãc as famulã las tuã

as. N. vt digneris eam as illuīnare lu-
mine intelligētie tue: mūda eam as et
sāctifica: et da ei is scientiā tuā verā/
vt digna ne efficiat̄ ant̄ accedē ad gra
ciā baptismi tui: teneat ant firmā spē:
ꝯsiliū rectū: doctrinā scām: vt apta te
sit it ad ꝑcipiendam grām baptismi
tui. Per christū dn̄m nostrū. Amen.
Sequitur euāgeliū. Dn̄s vob̄. Et cū
spū tuo. Sequētia sc̄i euāgeliī: Scd̄m
marcū. x. Gl̄a tibi do. Faciēdo ✠ cru-
cē sup frōtē/labia/ꝛ pect⁹ īfātis: dicēdo.
Qui nat⁹ ē debtā v̄gīe dignet̄ tibi bn̄/
In illo tpe. Offerebāt ¶ dicere.
iesu paruulos: vt tāgeret illos.
Discipuli āt ꝯminabātur offerētibꝫ.
Quos cū videret iesus/īdigne tulit: et
ait illis. Sinite ꝑuulos venire ad me/
et ne prohibueritis eos: taliū est em̄

regnū dei. Amen dico vobis/q̄sq̄s nō
receperit regnū dei/velut ꝑuulus: nō
intrabit in illd̄. Et ꝯplexās eos: ⁊ īpo-
nens man⁹ sup̄ illos: bn̄dicebat eos.
Deo grās. ¶ Per hec scā euāgeli-
ca dicta/deleātur tibi vīuersa delicta.

Sacerdos tenēs manū cū stola sup̄ caput
infātis/oret cū circūstātibꝫ in vulgari ꝓut
in fine libri habetur. Fo. xcviij Pater nost̄
Aue ma. et Credo ī deū. Quibꝫ finitꝫ dicet
patrinis. ut cū infās ad ānos discretionis
ꝑuenerit eā in orōe dn̄ica. symbolo et fide
informēt. Adiuratō diaboli sup̄ pect⁹ pu

Nec te lateat sa- ¶ elle cū stola.
thana īminere tibi peñas/īmi-
nere tibi tormēta/īminere tibi diē iu-
dicij/diē supplicij sēpiterni: diē qui vētu
rus est velut cliban⁹ ardēs: in quo ti-
bi/atqꝫ vīuersis āgelis tuis/sēpit̄nus
veīet īteritus. Et ideo pro tua neq̄cia/

damnate atqz damnande: da honorem deo viuo et vero: da honorem iesu christo filio eius: et da honorē spūi sancto paracleto: in cuius nomine et virtute precipio tibi/ quicumqz es spiritus immūde/ vt exeas et recedas ab hac bis famula bus dei .N. quam q̄s hodie deus et dn̄s noster iesus christus ad suam graciam et benedictionem fontēqz baptismatis/ dono suo vocare dignat⁹ est: vt fiat ei templū/ per aquam regenerationis/ in remissionem omniū peccatorum. In noīe eiusdē domini nostri iesu christi/ qui venturus est iudicare viuos et mortuos et seculum per ignem. Amen.

¶ Deinde sacerdos spuat ad manum sinistram ⁊ intingat pollicē dextre manus in sputo: et faciat cum huiusmodi pollice in auriculam dexteram infantis crucem

et dicat. Marci septimo.

Effeta ✠ quod est adaperire. Adnares autē. In odorē ✠ suauitatis.

Deinde in auriculam sinistrā/et dicat.

Tu autem effugare diabole: ✠ appropinquabit enim iudicium dei.

℣ Pax tibi. Tunc infans introducetur in ecclesiam sub his verbis.

Ingredere in templum dei/vt sanctificeris in illo: et habeas vitam eternam. Amen.

Deinde sacerdos vadat pro sacramentis/et eatur ad fontem.

Ordo baptizãdi. Sacerdos auiset circũstãtes vt pro ifante respõdeant: et inquirat nomen eius/et dicat. Abrenũcias sathane Circũstãtes respõdebũt Abrenũcio. Jck vorsake. Sacerdos. Et omibus opibus ei⁹? Circũstãtes Abrenuncio. Sacerdos. Et omnibz põpis eius? Circumstãtes. Abrenuncio. Sacerdos interroget de nole infãtis. N. et dicat. Credis in deum patrem omnipotentem/creatorem celi et terre? Circũstantes Credo. Jck love. Sacerdos. Credis et in ihesũ christũ/filiũ ei⁹ vnicũ/dñm nostrũ/natũ et passum? Circũstãtes. Credo. Jck love. Sacerdos. Credis et in spũm sanctũ: scãm ecclesiã catholicã: sãctoꝝ coionem: remissionẽ pccõꝝ: carnis resurrectionẽ: et vitam eternã post mortem? Circũ/

Ordo baptizandi.

stātes Credo. Sacerdos dicat vt infan/
tē nudēt. et intingat pollicē dextrū in oleo
salutis siue Catecuminoꝝ. vngat crucem
primo in pectore; deinde recipiēdo in ma=
nu sinistra infantē. vngat cū eodem polli=
ce dextro inter scapulas pueri/dicendo.
Ego te linio oleo ✠ salutis. in chri=
sto iesu/ ✠ dño nostro. Amē. Et in=
terroget de noīe. N. et dicat. Vis bapti=
zari? Circūstātes respōdeant. Volo. Hic
ablue/seu merge primo. dicēs. Ego ba=
ptizo te in nomine patris. merge secū=
do. Et filij. merge tercio. Et spiritussā=
cti. Postea faciat crucē cum crismate in
sūmitate capitis siue vertice eiꝰ/dicens.
Deus pater dñi nri iesu christi/qui
te regeneravit ex aqua et spūsancto:
quiqz dedit tibi remissionē oīm pec=
catoꝝ. Ipse te liniat ✠ crismate sa=
lutis/in eodē chro iesu dño nrō. Amē

Post hec sacerdos iponat ei mitrā dicēs.

Accipe vestē cādidā/sanctā et imaculatā: quā ꝑferas ante tribunal dñi nrī iesu christi/vt habeas vitā eternā. Amē. Pax tecū. Post baptismū portat infās ad altare. et datur ei ablutio/ et dic.

Nomet dat kind. dicat Participatio dñi nrī iesu chr̄i/ ꝓficiat tibi in vitā eternā. Iterū noietur puer: et da ei cādelā ardētē sup pect⁹ et dic. Accipe lampadē ardentē/et inextiguibilē. Custodi baptismū tuū: vt cū dñs venerit ad nuptias/possis ei occurrē vna cū sanctis suis/i aula celesti: vt habeas vitā eternā. Am̄. Noiet puer. Pax tecum.

De forma qñ ꝓbabiliter dubitat. an sit baptizat⁹ Tūc fiet sub hac forma que sequit

Si baptizat⁹ es: nō te rebaptizo. Sz si nondū baptizat⁹ es: ego baptizo te in noie patris. ⁊ filij. ⁊ spūssācti. Am̄.

Ordo bap. in arti. necessit.

Ad baptizandū infirmū in articulo necessitatꝫ. Primo sacerdos accedēs ad infirmū infantē: insufflet in faciē infātis dicens Exi īmunde spūs. ⁊ da locū spūi sancto. ⁊c̄ vt s̄ Fo. v. la. ij Et faciat crucem. in frōte infirmi dicēdo. In noīe patris. et filij. et spūssancti. Deinde p̄termisso maiori ordīe/dicat tantū Oratiōez que est supra Fo. x. la. ij. Eternā ac iustissimā pietatē. ⁊c̄. Addēs orationē sequentē.

Medelā tuā/deprecor dn̄e sancte/pater op̄s/eterne deus quā distribuit hūanis infirmitatibꝫ christꝰ. Erige famulū lam tuū am egritudīs lāguore depressū am: ⁊ omnē sēsū eiꝰ/dignare tuis visitatioībꝫ refouere: q̄tinus adoptionē tuā possit cū gaudio sanitatis percipere. Expelle ab eo ea cuncta cōtrarie valitudīs tela: vt ad grām tuā gratāter occurrat. Rele-

ua quē quā redimere dignatus es: vt baptismi in illo la sit palma/nō mortis: et gloriosū semp baiulet (qd̄ accipit) signaculū crucis. Per eundē christū dn̄m nostrū. Amē. Deinde īponat sibi manū/et dicat. Pater noster Aue ma. Credo. vt īfra in fine libri. Fo. xcviij. Tādē cathecizet eū his verbis. Nec te lateat satana ꝛc̄. qui est exorcism⁹ s̄. Fo. xi: la. ij Et dicat deinde reliqua omīa/sicut supra habetur Fo. xij. casu quo temp⁹ infirmitatis patiatur. Alioquī statim baptizetur ꝓut in forma supra. Fo. xix. ¶ Itaqꝫ notandū est/ꝙ ea que pertinēt ad exorcizationē. non solēt pretermitti/vt seruetur vniformitas in baptizando/nisi euenerit articulus necessitatis vt dictū est in prīcipio. Et depost cessante periculo: debent suppleri/vt seruetur vniformitas predicta.

Ordo sup̄ ꝯtractu matrimonij.

ORdo matrimonij solenni sandi.
Notādum est hic primo/ q̄ sacerdos
neq̄q̄ cōtra ꝓhibitionē iuris et statuti sy-
nodalis xxiij. solēniset matrimonia tēpori
bus ꝓhibitis. Que tp̄a expedit semp̄ ppl̄o
denūciare vltīa dn̄ica ante temp⁹ ꝓhibiti-
onis/ vt sūt. Dn̄ica ante Aduentū dn̄i. Itē
Dn̄ica ante septuagesimā. Itē dn̄ica ante
Ascensionē dn̄i. Post quas tres dn̄icas se-
quūtur ꝓhibitioēs solēnitatꝫ matrimonij:
prout latius in dicto statuto/ propt̄ penas
separatioīs ⁊ alias in iure ⁊ statuto p̄dictꝫ
expressas. Et fiat etiā si ꝯmode potest pre
uia denūciatio nominū volentiū ꝯtrahere:
vt si legittimū īpedimētū ꝓpt̄ qd̄ ꝯtrahē
nō possint extiterit: sciētes reuelent. Expe
dit quoq̄/ vt volentes ꝯtrahere matrimo-
nium/ prius ꝯfiteātur pccā sua: vt penitēti
ali absolutione mūdati/ nō ponāt obicem
grē sacramēti: vt eo salubrius īcho are va
leāt nouū viuēdi statum. Et copulatio ma
trimonij debet fieri in facie eccl̄ie per sacer
dotē/ tp̄e vt dictum est non prohibito. Cū
modica recōmendatiōe mr̄imonij a quo/

vel per quē/et vbi institutū est/et q̄s sit ei⁹ effectus. Et cū explanatōe que sint impe/ dimēta/ videlz/ Cōsanguitas vsq; ad q̄rtū gradū inclusiue. Itē affinitas/ vsq; ad pre fatū gradū/ et primo in genere. Etiam de impediméto qđ oritur ex ꝑgnatōe spūali. de quo in Statuto. xxxvij. Et si nullus ad/ ducit impedimētum. Sacerdos interroget primo. nomē spōsi et deide sponse/ dicēdo materna lingua ad quélibet contrahentiū. Wo heist du? Et dicto noie vtriusq; post ea copulet manus ꝓtrahentiū/ et dicat pri/ mo ad spōsum q̄ ita loquat ad sponsā: vel saltē repetat verba sacerdotis predicētis: vel si ꝑpter verecundiā fieret difficultas: dicat sacerdos/ et respōdeát per verbū ita Ick neme dy. N. tho myner echtē vñ rechten vrowen. nūmer to schedēde/ sūder de doeth schede vns Quo dicto dicat ad sponsā/ vt ita loquatur ad sponsū vel saltem repetat post sacerdotem. Vnde ick neme dy. N. tho myneme echten vnde rechtē māne. nūmer to

schedēde sunder de doth schede vns·
Et fiat tūc subarratō annuli Deinde dicat
sacerdos· Matrimoniū per vos ꝯtra-
ctum/ego ꝯfirmo· In noīe patris ✠
et filij·et spūssancti· Amen· Vel sic·
Dorch vñ na iuwer beyder vulbort
bostedeghe ick iuw in deme hilghen
echte· In deme namē des vaders ✠
vñ des sones·vñ des hilgē gestes·Am̄·

Bñdictio spōsi et spōse·ī p̄mis nup·
Finita missa·spōsus ⁊ spōsa se genu flectē-
do ante altare.humiliter suscipiant bñdi-
ctionē nuptialem· Et prime tantū nuptie
ab vtraq; ꝑte/bñdicende sunt·ut in·c.vir
aūt.et ibi in glo.finali·de secun·nup.et do.
abbas·et io·and.ibidem·

Adiutoriū nrm̄ in noīe dñi:Qui fe.ce.⁊c̄
Beati omēs qui timēt do ps̄·Cxxviij·
minū:qui ambulāt in vijs eius· La-
bores manuū tuaꝝ quia manducabis:be-
atus es et bene tibi erit· Vxor tua sicut vi-

tis abundās: in lateribus dom⁹ tue. Filij tui sicut nouelle oliuaꝝ: ī circuitu mēse tue. Ecce sic bñdicetur homo: qui timet dñm. Bñdicat tibi dñs ex sion: et videas bona hierusalē omībz diebz vite tue. Et videas filios filiorꝝ tuorū: pacē sup israel. Gla pr̄i. Ikyrie eleison. Christe el̄. Ikyrie elei. Pater nr̄. Et ne. Saluū fac seruū tuū et ancillā tuā: deus meus sperātes in te. Mitte eis dñe auxiliū de sācto: ⁊ de sion tuere eos. Nihil ꝓficiat inimic⁹ in eis: et filius iniquitatꝫ nō nocebit eos. Esto eis dñe turris fortitudis: a facie īimici. Dñe exau. o. m. Do. vob

Respice dñe de celo/ sup- Dr⁹. hāc conuentionē: vt sicut misisti angelū tuū Raphaelē/ pacificum Tobie et zare filie Raguelis: ita etiā mittere dignare ad istos ītrahentes matrimoniū· vt in tua volūtate ꝑma

neant/et multiplicent̃ in longitudīe dierū Per chr̃m dñm nr̃z. Am̃ Oreꝰ

Benedic dñe hūc ✠ famulū tuū ⁊ hāc ✠ famulā tuā: vt in noīe tuo cōcrescant et pudicitiā cōseruēt: q̃tinꝰ mundi peracto fine/tibi valeāt adherere. Per chr̃z d.n. Am̃. Oremꝰ

Omp̃s sempiterne deus/qui primos parentes nr̃os Adam et Euam tua virtute creasti/tuaqz bñdictione sāctificasti/et in societatem matrimoij copulasti: Tu corda ⁊ corpora hoꝝ sāctifices ⁊ bene ✠ dicas: atqz in societatē et amorem vere dilectionis cōiungas. Per chr̃z d.n. A.

Bene ✠ dicti vos semꝑ sitis a dño celi/qui omīa creauit ex nichilo. Qui in trinitate ꝑfecta viuit et regnat deꝰ: ꝑ oīa secula scl̃oꝝ. Amē

Et bn̄dictio oīpotentis dei pr̄is ✠ et filij ✠ et spūssancti ✠ descendat super vos / et maneat semper · Amē ·

De introductione spōse altera die vel alio die cōpetenti secundū ꝯsuetudinē loci post nuptias · ¶ Sequēti die / post nuptias celebratas · Sacerdos introducat spōsam in ecclesiam / sub his verbis ·

Dn̄s custodiat introitū tuū / et exitū tuū : ex hoc nūc et vsqꝫ in seculum ·

Et aspgat eam aspsorio aque benedicte

¶ Mod⁹ itroducendi mlierē p⁹ ptū ·

Ante fores ecclie in porticu / sacerdos introducendo mulierē post tempus purgationis : dicat psalmum ·

Leuaui oculos meos in mōtes : vnde veniet auxiliū michi : Et dicatur vsqꝫ ad finē · cū · Gloria pr̄i · Sicut e · Deinde Ikyrie eleisō · Christe el' · Ikyrie eleil' · Pater noster · Et ne nos · · Preces Sal

Mod⁹ introducēdi mlierē post partū.

uam fac famulam tuā: Deus meus sperantem in te. Mitte ei auxiliū de sancto: et de syon tuere eam. ℣. Nichil proficiat inimicus in ea: et filius iniquitatis nō apponat nocere ei. Esto ei dñe turris fortitudinis: a facie inimici. Dñe exaudi oza. me. Et clamad te ve. Dñs vob: et cū s.t. Oremus

Omps sempiterne deus/ maiestatē tuam supplices exorāmus: ut sicut vnigenit⁹ tuus/ cū nostre carnis substancia/ in templo est ꝓsentatus: ita et istam famulā tuā/ facias purificata tibi mēte ꝓsētari. Per eūd

Tūc dicta colla. aspergatur mulier aqua bñdicta per eundem sacerdotem. Et ipsa manu apprehēdat stolā eiusdem sacerdotis. intret ecclesiā post sacerdotē dicentē.

Dominus custodiat introitū tuū et exitū tuū: ex hoc nūc ⁊ vsqz in seculū.

Modus introducēdi defunctā mulierē in puerperio. fo XXV

Modus introducēdi defunctā mulierē in puerperio: cū defertur in feretro per alias mulieres in ecclesiam.

Sacerdos suppelliciatus/et cū aspersorio aque bñdicte/stat ante fores ecclesie/aduenīte funere mulieris sic mortue.

Et facta prius aspersione/ad funus et ad deferētes illud/ cū aqua benedicta. dicit/ ponendo manū super feretrum defūcte.

Dominus mortificat et vivificat: deducit ad inferos et reducit.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0071

Ordo ad visitandū infirmum.

Ordo ad visitandū infirmū cū sacra
Ad visitandū ⁊ ꝯmuni/ Eucharistia
cādum infirmū. Sacerdos indut⁹
superpellitio et stola: deferat corpus dñi/
cū ex ecclesia reuerēter. p̄cedente eo aliquo
qui portet lumē et tintīnet nolā. Et cū per
uenerit ad locū infirmi/dicat. Pax huic
domui: et omnibus habitātibꝫ in ea.
Deinde hortet infirmū ꝯfiteri. si q̄d in priori
cōfessione oblitus fuerit. Qua facta: vel si
nihil in ꝯsciētia nouerit. faciat eum dicere
presēti ppl'o. Symbolū/et generalē ꝯfessi
onē in lingua materna. Et infirm⁹ signet se
signo crucis. In deme namē des va-
ders. vnde des sones. vñ des hilligen
ghestes. Ik loue in god vader alme
chtich/scepper hēmels vñ erden. vñ in
iesū cristū/synē eynigen sone vnsen
herē. de entfangē is van dem hillighē
gheste: gebaren van marien der iūc-
fruwē. Ghe leden vnder pōtio pyla-

to/ gecruciget/ gestoruẽ vñ begrauẽ.
Nedder gestegen to den hellen/ des
drudden daghes wedder vp gestan
van den dodẽ. vp gesteghẽ in den hẽ-
mel/ sittet to der vorderẽ hant gades
vaders almechtich. vã dar is he wed
derũmekamende/ to richtẽde de leuẽdi
ghẽ vñ de dodẽ. Ick loue in den hilli-
gen gheyst. de hillige cristlike kerke/
ghe meynscop der hillighen. vorgeuĩ
ge der sundẽ. wedderupstãdighe des
fleesches. vñ dat ewyghe leuẽt Amẽ
Confessio. generalis Myt desseme hil-
ligen louẽ kame ik arme sũdige min
sche tho der bicht. Vñ geue my scul-
dich/ gade almechtich/ marien syner
werdygẽ moder/ allen gades hilligẽ/
iuw prester in der stede gades: alle de
sunde/ de my got schuldich weth. vñ

ick begaen hebbe/myt donde edder
laten beth vp desse stūde: yd sy doet
lick/ dachlick/ wetē edder vnwetē· so
ruwet my de/vñ is my leth· vñ bege
re gnade· Amen·

Neghet inwe herte tho gade: byddet
he iuw sunde vorgheue/vñ de ewy·
ghe vroude vorlene na desseme leuen
de/vnde segget dat vader vnse·

Vader vnse de du byst in den hem=
melen· werde gehillighet dyn name·
Thokame din rike· din wille wer=
de/alse in deme hēmele vñ in der er=
den· vnse daghelikes broet ghift vns
huten ꝛc̄· vt ī fine huiꝰ agēdē· Fo xcviij

Misereatur tui omp̄s Sacerdos·
deus: dimittat tibi omnia pccā tua/
custodiat te ab om̄i malo/ꝯseruet te
in om̄i bono/et ꝑducat te in vitā eter

cum sacra eucharistia. XXVII

nam. Amen. Orem⁹. Indulgentiaꝫ ⁊ remissionē pccōꝝ tuoꝝ/grām sācti spūs/cor penitēs/finem bonū/vitam eternam/tribuat tibi omp̄s pater et misericors dn̄s. Amen. Absolutio.

Dn̄s noster iesus christus/ per suā magnā misericordiā dignetur te absoluere/⁊ ego auctoritate ipsius qua fungor/absoluo te a sentētia excōmunicationis si qua ligaris:et a peccatꝫ tuis. In nomine patris /et filij/et spiritussācti. Amē Tandē cū magna reuerentia porrigat ei eucharistiam. dicens

Corpus dn̄i nr̄i iesu christi proficiat tibi in vitā eternā. Pax tibi. Deinde abluat digitos vino/vel aqua/et det infirmo lotionē. Sacerdos recedendo dicat.

Benedictio dei patris omnipotentis/et filij/et spiritussancti: descēdat

cum sacra eucharistia.

super te /et maneat semper. Amen.

¶ Quando infirmus propter vomitum aut aliud infirmitatis rationabile impedimentum non poterit cōmunicari: potest sibi ostendi corpus dominicum ad ipsius infirmi maiorem deuotionem. Et digitorum lotio sibi detur si voluerit. Et recedendo dicat.

Benedictio dei patris omnipotētis/ et filij/et spiritussancti: descendat sup te /et maneat semper. Amen.

Ordo ad visitandū infirmū cū extre
ma vnctione. Aduertāt curati q vnctio
nem extremā ministrent illis qui habeant
etatem: et sincerā discretionem/ad intelli/
gendam virtutem huius sacramēti.
Primo. sacerdos indutus superpellitio et
stola/precedentibus ministris cum parua
cruce pergat ad infirmum. Et in introitu
domus dicat

Pax huic domui: et oīb3 habitāti-
bus in ea. Tūc querat ab infirmo si de-
siderat sacramentū extreme vnctioīs. Re
spondeat. Desidero. Deinde legantur
septem psalmi penitentiales: qui etiam in
via possunt legi dum de ecclesia itur ad
infirmum

Ordo visitandi infirmū

Dómine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me Miserere mei dñe qm̄ infirm⁹ sū: sana me dñe. qm̄ ꝓturbata sūt ossa mea. Et anima mea turbata est valde: et tu dñe vsq; quo? Cōuertere dñe. eripe animā meam: saluū me fac/ ꝓpter miscōiaz tuā. Quoniā non est in morte/ qui memor sit tui: in īferno aūt q̄s ꝓfitebitur tibi? Laboraui in gemitu meo/ lauabo per singulas noctes lectū meū: lachrymis meis stratū meū rigabo. Turbatus est a furore oculus meus: ueteraui inter omnes inimicos meos. Discedite a me oīes qui operamini iniquitatē: qm̄ exaudiuit dñs vocem fletus mei. Exaudiuit dñs deprecationē meam: dñs orōez meā suscepit. Erubescāt et conturbētur vehemēter. oēs īimici mei: conuertātur et erubescāt valde velociter. Beati quoz remisse sunt iniquitates: et quoz tecta sunt peccata. Beatus vir cui nō imputauit dñs peccatū: nec est in spū eius dolus. Qm̄ tacui/ inueterauerūt

ossa mea: dū clamarē tota die. Quōm die ac
nocte grauata est sup me manꝰ tua: ꝓuer-
sus sum in erūna mea/dū configitur spina
Delictū meū cognitū tibi feci: et iniusticiā
meā nō abscōdi. Dixi/ꝓfitebor aduersum
me iniusticiā meā dño: et tu remisisti īpieta-
tē pccī mei. Pro hac orabit ad te oīs sā-
ctus: in tpe opportuno. Veruntamē in dilu
uio aquaꝝ multaꝝ: ad eum nō approximā-
būt. Tu es refugiū meū a tribulatōe que
circūdedit me: exultatio mea. erue me/a cir
cundātibz me. Intellectū tibi dabo. et in-
struam te in via hac qua gradieris: firma
bo super te/oculos meos. Nolite fieri sicut
equus et mulus: quibz nō est intellectꝰ. In
chamo et freno/maxillas eoꝝ ꝓstringe: qui
non approximāt ad te. Multa flagella pec
catoris: sperantē autē in dño. misericōdia cir-
cundabit. Letamini in dño/et exultate
iusti: et gloriamī oīes recti corde. Dña pri
ne/ne in furore tuo arguas me: neqz
in ira tua corripias me. Oīm sagitte
tue īfixe sunt mihi: et ꝓfirmasti sup me ma-

nā tuaz. Nō est sanitas in carne mea/a fa-
cie ire tue: nō est pax ossibus meis. a facie
pctōz meoz. Quōm iniquitates mee/sup-
gresse sunt caput meum: sicut onus graue.
grauate sūt sup me. Putruerūt et corrupte
sunt cicatrices mee: a facie insipiētie mee.
Miser factus sum/et curuatus sum vsqz in
finē: tota die ꝯtristatus ingrediebar. Quōm
lūbi mei īpleti sunt illusionibz: et nō est sa-
nitas in carne mea. Afflictꝰ sum. ⁊ hūiliatꝰ
sum nimis: rugiebā a gemitu cordis mei.
Dñe ante te oēm desyderiū meū: et gemitꝰ
meus a te non est abscōditus. Cor meum
ꝯturbatū est/dereliqt me virtus mea. et lu-
mē oculoz meoz: et ipsū nō est mecū. Ami-
ci mei et proximi mei: aduersum me appro-
pinquauerūt et steterunt. Et qui iuxta me
erāt/de longe steterūt: et vim faciebāt. qui
querebāt animā meam. Et qui inquirebāt
mala mihi/locuti sunt vanitates: et dolos
tota die meditabātur. Ego aūt tanqꝫ sur-
dus non audiebā: et sicut mutus nō aperi-
ens os suū. Et factus sum sicut homo nō

audiēs: et non habens in ore suo redargutiones. Q m̄ in te dñe speraui: tu exaudies dñe deus meus. Q uia dixi/ neq̄ supgaudeāt mihi inimici mei: et dū ꝯmouētur pedes mei/ super me magna locuti sūt. Q m̄ ego in flagella paratꝰ sum: et dolor meus in ꝯspectu meo semp. Q m̄ iniquitatē meā annūciabo: et cogitabo pro peccato meo. Inimici aūt mei viuūt. et confirmati sūt super me: et multiplicati sunt/ qui oderunt me inique. Q ui retribuunt mala pro bonis/ detrahebāt mihi: q̄m sequebar bonitatem. Ne derelīquas me dñe deus meus: ne discesseris a me. Intēde in adiutoriū meū: dñe deus salutis mee. Q la prī et fi. Miserere mei deus: secundū magnam misericordiā tuā. Et secundū multitudinē miserationū tuarū: dele īiquitatē meā. Amplius laua me ab iniq̄tate mea: et a peccato meo mūda me. Q m̄ īiquitatē meā ego cognosco: et pccm̄ meū cōtra me est semp. Q tibi soli peccaui/ et malū cora te feci: vt iustificeris in sermonibꝫ tuis/ et vin

cas cum iudicaris. Ecce enī in iniquitatibz ꝓceptus sum: et in pccīs ꝓcepit me mater mea. Ecce enī veritatē dilexisti: incerta. z occulta sapie tue. manifestasti mihi. Aspges me hysopo et mūdabor: lauabis me/ et sup niuē dealbabor. Auditui meo dabis gaudiū et leticiā: et exultabūt ossa humiliata. Auerte faciē tuā a pccīs meis: z oēs iniqtates meas dele. Cor mundū crea in me deus: et spūm rectū innoua in viscerib3 meis. Ne ꝓjcias me a facie tua: et spūm scm̄ tuū. ne auferas a me. Redde mihi leticiā salutaris tui: et spū principali. ꝓfirma me. Docebo iniquos vias tuas: et impij ad te cōuertent̄. Libera me de sāguinib3 deus/ deus salutis mee: et exaltabit lingua mea/ iusticiā tuā. Dñe labia mea aperies: et os meū annūciabit laudē tuam. Qm̄ si voluisses sacrificiū/ dedissez: vtiqz holocaustis nō delectaberis. Sacrificiū deo spiritus ꝓtribulatus: cor ꝓtritum et humiliatū deus nō despicies. Benigne fac dñe/ in bona volū/tate tua syon: et edificētur muri hierusalē.

Tunc acceptabis sacrificiū iusticie/oblationes et holocausta: tūc imponēt sup altare tuū vitulos. Gla patri et filio. Sicut.

Dñe exaudi oratōez meā: et clamor meus ad te veniat. Non auertas faciē tuā a me: in quacūq; die tribulor/īclina ad me aurē tuam. In quacūq; die inuocauero te: velociter exaudi me. Quia defecerūt sicut fumus dies mei: et ossa mea sicut cremium aruerūt. Percussus sum vt fenum/ et aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panē meum. A voce gemitus mei: adhesit os meū/carni mee. Similis factꝰ sum pelicano solitudinis: factus sum sicut nycticorax in domicilio. Vigilaui: et factꝰ sum/ sicut passer solitarius/ in tecto. Tota die exprobrabāt mihi inimici mei: et qui laudabāt me/aduersum me iurabāt. Quia cinerem tanq̄ panem manducabā: et poculum meū cum fletu miscebam. A facie ire īdignationis tue: quia eleuās allisisti me. Dies mei sicut vmbra declinauerunt: et ego sicut fenū arui. Tu autē dñe in eternū

permanes: et memoriale tuū in generatio
nē et generationē. Tu exurgēs dnē misere
beris syon: quia tempus miserēdi eius/
quia veīt tempus. Quoniā placuerūt ser/
uis tuis lapides eius: et terre eius misere/
buntur. Et timebunt gentes nomen dñi:
et omnes reges terre gloriam tuā. Quia
edificauit dñs syon: et videbitur in gloria
sua. Respexit in orationē humiliū: et non
spreuit precem eorū. Scribātur hec in ge
neratione altera: et populus qui creabitur
laudabit dñm. Quia prospexit de excelso
sancto suo: dñs de celo in terram aspexit.
Ut audiret gemitum ꝓpeditoꝝ: vt solue/
ret filios interemptoꝝ. Ut annūcient in
syon nomen dñi: et laudem eius in hieruſa
lem. In conueniendo populos in vnū. et
reges: vt seruiant dño. Respōdit ei in via
virtutis sue: paucitatē dierū meorū nūcia
mihi. Ne reuoces me/in dimidio dierum
meorū: in generationē ⁊ generationē an/
ni tui. Initio tu dñe terrā fundasti: et ope
ra manuū tuaꝝ sunt celi. Ipsi peribunt/tu

autē permanes: et omēs sicut vestimentū veterascent· Et sicut opertoriū/mutabis eos et mutabuntur: tu autē idem ipse es/ et anni tui non deficient· Filij seruorū tuorum habitabūt: et semen eorum in seculum dirigetur· Gloria patri· Sicut erat·

De profundis clamaui ad te domine: dñe exaudi vocē meam: Fiant aures tue intēdentes: in vocē deprecationis mee· Si iniq̄tates obseruaueris domine: domine quis sustinebit? Quia apud te ꝓpiciatio est: et propter legem tuam/ sustinui te dñe· Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit aīa mea in dño· A custodia matutina/ vsq; ad noctē: speret isrl̄ in dño· Quia apud dñm misericordia: et copiosa apud eum redemptio· Et ipse redimet israel: ex omnibus iniquitatibus eius· Gloria: patri et·

Domine exaudi orationem meam/ auribus percipe obsecrationē meam: in veritate tua exaudi me in tua iusticia· Et non intres in iudicium/ cum seruo tuo: quia non iustificabitur in conspectu tuo/

omnis viuens. Quia psecutus est inimicus animā meam: humiliauit in terra vitam meam. Collocauit me in obscuris/ sicut mortuos seculi. et anxiat⁹ est super me spiritus meus: in me turbatū est cor meū. Memor fui dierū antiquorū/ meditat⁹ sum in oīb⁹ operib⁹ tuis: in factis manuū tuarum meditabar. Expādi manus meas ad te: anima mea sicut terra/ sine aqua tibi. Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus. Non auertas faciem tuam a me: et similis ero descendentibus in lacū. Auditam fac mihi mane misericordiam tuam: quia in te speraui. Notam fac mihi viam in qua ambulē: quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis dñe/ ad te confugi. doce me facere volūtatem tuam: quia deus meus es tu. Spiritus tuus bonus/ deducet me in terrā rectam: propter nomen tuum dñe. viuificabis me/ in equitate tua. Educes de tribulatione animā meā: et in misericordia tua disperdes īimicos meos: Et perdes om/

nes. qui tribulant animam meam: quoniā ego seruus tuus sum. Gloria patri et filio.

Hic sacerdos hortetur infirmū ad inuocandum sanctos. Et exhortētur etiam circūstantes vt orēt pro eo deū. Et notet respōdens an sit vir vel femina.

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.
Christe audi nos.
Saluator mūdi.
Adiuua nos.
Sancta maria.
Ora pro eo vel ea.
Sācte Michael.
Sācte Gabriel.
Sācte Raphael.
Omēs sci āgeli et archāgeli. Orate pro eo. vel ea.
Sancte petre.
Sancte paule.
Sancte andrea.
Sancte iacobe.
Sancte bartholomee.
Omēs sci apli et euāgeliste. Orate pro eo: vel ea.
Sācte stephane.
Sancte line.
Sancte clete.
Sācte clemens.
Sancte sixte.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0087

Ordo visitandi infirmum:

Sancte cornēli. Scē augustine.
Sācte laurenti. Oēs sci confessores.
Sācte vincenti. Orate pro eo. vel ea.
Omēs sācti mar tyres. Orate pro eo vel ea. Sancta maria magdalena.
Sācta felicitas.
Sācte martine. Sācta perpetua.
Sancte nicolae. Sācta agatha.
Sancte ambrosi. Scā petronilla.
Sancte gregori. Sancta lucia.
Scē hieronyme. Omēs sācte virgines et vidue. Orate pro eo. vel ea.
Omnes sancti. Orate pro eo. vel ea.
Propicius esto. Libera eū vel eā dñe.
Ab omni malo:
Ab hoste malo.
Ab ira tua.
Ab omni langore corporis.
A cruciatu et morte perpetua.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0088

cū extrema vnctiōe. XXXIIII

Ab omni cogitatione immunda.
A cunctis erroribus diaboli.
A vinculis diaboli.
A potestate tenebrarum.
Per crucem tuam.
Per aduentū spūs sācti paracleti.
In die exitus sui et magni iudicij.
Peccatores. Te rogam⁹ audi nos.
Ut compunctionē cordis ei dones. Te.
Ut fontē lachrymarū ei dones. Te.
Ut cogitationes prauas et pernitiosas ab eo vel ea expellere digneris.
Ut illicitas voluptates ab eo vel ea auferre digneris.
Ut spacium penitentie pro tua voluntate ei dones.
Ut graciā sancti spiritus cordi eius infundere digneris.
Ut i pūti piculo ei succurrē digner⁊

Ordo visitandi infirmum.

Ut repellas ab eo vel ea omēs prīncipes tenebrarum.

Ut ab eo (vel ea) omnes fantasias repellere digneris.

Ut presentiam et solatiū angelorū sanctorum ei adesse iubeas.

Ut ad gaudia eterna eum vel eam perduci facias.

Ut ecclesiam tuam in eo vel ea exaltare digneris.

Fili dei. Te rogamus audi nos.

Agne dei qui tollis peccata mundi Parce ei domine.

Agne dei qui tollis peccata mundi Miserere ei.

Agne dei qui tollis peccata mūdi. Dona ei pacem.

Christe audi nos. ℭ Kyrie eleison. Christe eleisō. Kyrie eleisō. Pater nr̄

Et ne nos. Salvū fac seruū tuū: famulam tuam: deus meus sperantē in te. Mitte ei auxilium de sācto: et de syō tuere eum. eam. Nihil pficiat inimic⁹ in eo. ea. Et filius iniq̄tatis non appo nat nocere ei. Esto ei dñe turris fortitudīs: a facie inimici. Auerte faciē tuā a peccatis eius: et omēs iniquitates eius dele. Dñe exau. o. me. Dñs vob

Omps et mitissime Orem⁹. deus/respice pitius ad preces nostras: et libera corfamuli le tui e de malarū tentatōe cogitationū: vt sācti spiritus fieri habitaculū mereatur. Per chm dñm nm. Oremus

Deus qui illuminas oēm hominem venientē in hunc mundū: illumina qūs corfamuli le tui e gracie tue splendore: vt digna maiestate

tua cogitare/ et te diligere valeat. Per christum dñm nostrū. Orem.

Deus qui famulo tuo ezechie ter quinos annos ad vitā donasti: ita et hunc hāc famulum tuū hanc/ a lecto egritudinis sue/ tua potentia erigat ad salutē. Per christū. Orem.

Deus qui per aplm tuū locutus es/ dicens. Infirmatur quis in vobis/ inducat presbiteros ecclesie/ et orent super eum/ vngentes eum oleo in noīe dñi/ et oratio fidei saluabit infirmū/ et alleuiabit eum dñs/ et si in peccatis sit/ dimittētur ei. Cura qūs redemptor noster/ grā spūs sācti languores istius infirmi: ei eius quoqz sana vlcera/ ac dimitte peccata: atqz dolores cūctos cordis ac corpis ab eo ea misericorditer expelle: et plenā ei

interius exteriusqz sanitatē miscditer
redde: vt ope miscdie tue restitut⁹ ta
⁊ sanat⁹. ta ad pristina pietatis tue re
paretur officia. Per chr̄z do. n. Ore⁹

Deus qui beatū petrū apl'm mi-
sisti ad Thabitā famulā tuam/
vt eius p̄cibus suscitaretur ad vitā: ex
audi nos qūs: vt faūlo le tuo e quē ā
in nomine tuo nostra visitat fragili-
tas/ exorata medicine tue medela sub
ueniat. Per christū do. no. Oremus.

Oremus dn̄m nostrū iesū christū
et cū omni supplicatione roge-
mus: vt hunc anc famulū am suū am
per sanctū angelum suū visitare/ leti-
ficare/ ⁊ ꝯfortare dignet. Per chr̄z d.

Adesto qūs dn̄e humi- Orem⁹.
litatis nostre obsequijs/ eisqz
benignus cooperator assiste: vt qui

executiõez mãdatoꝝ tuoꝝ huic egro-
to te manus imponentes olei sacri
vnctiõe exhibemus: huiusmodi serui-
tuti nostre te inesse sentiamus: qua-
tinus spũssancti gracia nostre actio-
nis officio cooperante/ab hoc ac fa-
mulo la tuo a om̃is lãguor abscedat:
totius vigoris ⁊ sospitatis plenitudo
succedat: relictoqꝫ imbecillitatis gra
bato/ad te medicum supernũ/vultũ
et mentẽ erigat: ⁊ pro sanitatis resti-
tutione/laudes nomini tuo cõpeten-
tes in eternũ ꝑsoluat Per dñm nr̃m

Tũc sacerdos lauabit manus/circũdando
duos digitos stuppa/videlicet indicem et
mediũ man⁹ dextre: vt tergat loca inũcta.
Et p̃parans se ad inungendũ/illiniat pol
lice eiusdẽ dextre de oleo infirmorũ/ siue
vnctionis extreme. ¶ Et aduertat/ne in
oleo erret. Et dicat.

In ñoie patris/et filij/et spiritus
sācti. Accipe sanitatē. Amen.
Pax tecū. Et cū spū tuo. Sic premittitur ad quálibet vnctionē. Statimq; cum pollice intincto de oleo faciat signū crucis super vtrumq; oculum infirmi. Prius sup dextrum/deinde super sinistrū/ita dicēdo.
Per istam sanctā vñctionē/et suam pissimaz misericordiā: indulgeat tibi dñs quicqd deliquisti. per visum. Amen. Et statim post quálibet vnctionem/loca vnctionis tergantur dicta stupa: que reponatur in vase mūdo/et statim post vnctionē cōburatur. Ad aures.
In ñoie patris et filij. ꝛc vt supra.
Itē faciat signū crucis cum oleo ad aures/ primo ad dexterā/ deīde ad sinistrā/dicēdo.
Per istā sanctā vnctionē/et suā pissimā misericordiaz/ indulgeat tibi dñs/quicqd deliqsti. per auditū. Amē. Ad nares.

Ordo visitandi infirmum.

In noīe patris. ⁊c̄. Faciendo crucem.

Per istam sanctam vnctionē/et suā pijssimaꝫ misericordiam/ indulgeat tibi dominus quicquid deliquisti. per olfactum. Amen. Super os.

In noīe patris. ⁊c̄ Faciendo crucem.

Per istam sanctā vnctionē/et suam pijssimā misericordiā indulgeat tibi dn̄s/quicq̄d deliquisti. per gustū ⁊ illicitū sermonē. Am̄. Sup vtrāqꝫ manū.

Super vtrāqꝫ manū Sacerdoti/ extrīsecus (quia per Ep̄m intrīsec⁹ ꝯsecrat⁹ est) Laico autem intrinsecus/ dicendo.

In noīe patris. ⁊c̄. Facta cruce vt s̄.

Per istam sanctā vnctionē/et suam pijssimā misericordiā/indulgeat tibi dn̄s/quicq̄d deliquisti. per tactum. Amen. Super pedes

In noīe patris ⁊c̄ Facta ✠ vt s̄

Per istā sanctā vnctionēz/et suā pissimā misericordiā/indulgeat tibi dominus/quicqd deliquisti· per incessū pedū et inordinatā affectionē·Amē·

Sit tibi hec vnctio olei sāctificati ad purificationē mētis ⁊ corporis: et ad munimē et defensionē cōtra seua iacula immundorū spirituū·Per christum dñm nrm̄·Amen·

¶ Et si quis careat vel mutilatus sit mēbris predictis: suppleatur in locis magis ꝓpinquis·

Postea·sacerdos lauet manꝰ suas aqua et sale:que ablutio cū ꝓdicta stuppa ꝑburat ibis peractis dicat sacerdos·Oremus

Cūne sācte/pater omps/eterne deus: qui fragilitatē conditionis nostre/infusa bñdictionis tue virtute cōfirmas:vt salutaribz remediis pietatis tue/corpora nostra ⁊ mēbra ve

getentur: super hunc hāc famulū lam tuū (am) ꝓpitius intēde: vt om̄i necessitate corporisq; infirmitate seclusa: grā in eo ea pristine sanitatis ꝑfecte reparetur. Per chr̄z do. no. Oremus.

Propitietur dn̄s cunctis iniquitatibus huius infirmi (me) ⁊ sanet omēs lāguores illius: redimatq; de interitu ꝑpetue mortis vitā eius: ⁊ corroboret/ ac saciet ī bonis om̄ibz desyderiū eius. Per chr̄z d. n. Orem⁹.

Omp̄s sempiterne deus/ qui subuenis in periculis et in necessitatibus laborantibz: maiestatē tuam supplices exoram⁹: vt mittere digneris sanctū angelum tuum/ qui in hac domo cōsistentem et in necessitatibz laborantem/ consolationibz suis attollat: quibus et de presenti ꝯsequat

auxilium/ꝛ eterna remedia compre-
hendat. Per christum dn̄m nr̄m.

Sanet te deus pater ✠ omp̄s: sa-
net te christus ✠ filius dei al-
tissimi: sanet te spūs ✠ sāctus: sanēt
te angeli: sanēt te patriarche et pro-
phete: sanent te apl̄i et martyres: sa-
nent te omēs sancti dei/ab omni do-
lore/ab om̄i tribulatione/ab om̄i lan
guore/ab omni offensione/ab omni
plaga/ab om̄i malo. Amē. Oremus.

Bene ✠ dicat te deus pater: qui
in principio/verbo cuncta crea
uit. Bene ✠ dicat te dei filius: qui de
sede paterna/pro nob̄ saluādis descē-
dit. Bene ✠ dicat te spūssāctus: qui
in specie colūbe sup̄ iordane fluuio/
in christo requieuit. Ipse te in trinita
te et vnitate sāctificet: quē omēs gen-

tes venturū expectāt iudicem/viuentē et regnantē in scla scloꝝ. Amen.

Benedicat te deus celi: adiuuet te christus filius dei: corp⁹ tuū in suo seruitio custodiri et conseruari faciat: mētem tuam illuminet: sensū tuum custodiat: grām suā ad ꝓfectum anime tue in te augeat: ab oīi malo te liberet: dextera sua te defendat ✠/ qui scōs suos semp adiuuat. Ipse te adiuuare dignet/in scla sclox. Amē.

Benedicat te deus pater/qui te creauit: sanet te ihesus christus filius dei/qui pro te passus est: illuminet te spūs sanct⁹/qui in te infus⁹ est. ✠ Crux christi cōseruet te: vt habeas vitam eternā. Amen.

Sequēs benedictio est pōtificalis. Si quē episcopus inunxerit/cum illa concludat.

Benedicat te deus/ et custodiat te/ ostendatq; vultū suū super te/ et misereatur tui: cōuertat dñs faciē suā ad te/et det tibi pacē: et impleat te spū sancto. Amen. Ipse te sācti✠fi cet per omia: vt pfect⁹ et integer spūs tuus sit: et anima et corpus sine que- rela/in aduētu dñi nri iesu christi ser- uetur. Qui viuit et regnat cū deo pr̄ē in vnitate eiusdē ℟. deus Per omnia.

Tunc sacerdos porrigat infirmo crucem/ dando illi psuasiones: vt cōfidat in amaris- simā passionem dñi nostri iesu christi. Et patientiā habeat in infirmitate sua: exēplo saluatoris christi/qui p̄i fact⁹ obediēs vsq; ad mortē crucis/summā habuit patientiā.

Recedendo vero dicat sacerdos.

Benedictio dei p̄is✠omnipotētis/ et fi✠lij/et spūs✠sancti/descēdat super te: et maneat semper. Amen.

Cōmendatio epōz/ducū/comitū/

Subuenite sācti dei occurri

te angeli domini suscipiētes aīmas

eo rum. Offerētes eas in cōspectu al-

tissi mi. ℣ Suscipiat eas christus

qui vocauit e as et in sinum abrahe

angeli de ducant e as. Offerentes

eas in conspectu al tis simi.

Tibi dñe cõmendamus Orem⁹. animas fideliũ tuorũ/vt defũcte seculo tibi viuãt: et que per fragilitatem mũdane cõuersationis peccata admiserũt/tu venia misericordissime pietatis absterge. Per christum dñm nostrum. Amen. Oremus.

Misericordiã tuam dñe sancte/pater omps/eterne deus: pietatis affectu/rogare pro alijs cogimur: qui pro nostris supplicare pccis nequaq̃ sufficimus: tamẽ de tua nisi pietate et inolita benignitate/clementiã tuã deposcimus: vt animas fideliũ tuoꝝ ad te revertẽtes/cũ pietate suscipias: assit eis ãgelus testamẽti tui Michael/et per manus sãctoꝝ ãgeloꝝ tuoꝝ/inter sãctos ⁊ electos tuos in sinus a-brahe/isaac/et Jacob/patriarcharũ

tuoꝝ/eas collocare digneris: quatinꝰ liberate de principibꝫ tenebraꝝ/et de locis penaꝝ: nullis iam primeue natiuitatis/vel ignorātie/aut proprie iniquitatis seu fragilitatis cōfundātur erroribꝫ: sed potius agnoscātur a tuis fidelibꝫ: et sācte beatitudīs requie perfruātur: vt cū magni iudicij dies aduenerit/inter sctōs et electos tuos suscitati/ gloria manifeste contēplationis tue/ ꝑpetuo satiētur. Per c. d.

In exitu israel de egypto: domꝰ ps. iacob de populo barbaro. Facta est iudea sāctificatio eius: israel potestas eius. Mare vidit et fugit: iordanis cōuersus est retrorsum. Mōtes exultauerūt vt arietes: et colles sicut agni ouiū. Quid est tibi mare ꝙ fugisti: et tu iordanis. quia cōuersus es retrorsum. Montes exultastis sicut arietes: et colles sicut agni ouiū. A facie dñi

mota est terra: a facie dei iacob. Qui ꝯuer-
tit petram in stagna aquarũ: et rupem in
fontes aquarũ. Non nobis dñe nõ nobis:
sed nomini tuo da gloriã. Super miscdia
tua. ⁊ veritate tua: nequãdo dicant gẽtes.
vbi est deus eorũ. Deus autẽ noster in ce-
lo: om̃ia quecũq; voluit fecit. Simulacra
gentiũ argentũ et aurũ: opera manuũ ho-
minũ. Os habẽt et nõ loquent̃: oculos ha-
bent et non videbunt. Aures habẽt et nõ
audient: nares habent et non odorabunt:
Manus habent et nõ palpabũt/ pedes ha-
bent ⁊ non ambulabũt: non clamabunt in
gutture suo. Similes illis fiant qui faciũt
ea: et omẽs qui cõfidũt in eis. Domus isra
el sperauit in dño: adiutor eorũ et ꝓtector
eoꝝ est. Domus aaron sperauit in dño: ad
iutor eorũ et protector eorũ est. Qui timẽt
dñm sperauerũt in dño: adiutor eoꝝ et ꝓ-
tector eoꝝ est. Dñs memor fuit nostri: et
bñdixit nobis. Benedixit domui israel: bñ-
dixit domui aaron. Bñdixit omnibꝫ qui ti
mẽt dñm: pusillis cum maioribꝫ. Adijciat

dñs super vos: super vos et super filios ve
stros. Benedicti vos a dño: qui fecit celū
et terrā. Celum celi dño: terram aūt dedit
filijs hoīm. Non mortui laudabūt te dñe:
neqz omēs qui descendūt in infernū. Sed
nos qui viuimus benedicimus dño: ex hoc
nunc et vsqz in seculum. Requiem eternā.

Omps sempiterne deus: Orem⁹
qui humano corpi/aiam ad si
militudinē tui inspirare dignat⁹ es/
dum te iubente/puluis in pulueē re-
uertitur: tu imaginē tuam cum san-
ctis et electis tuis/eternis sedibz pre-
cipias sociari: eāqz reuertentē de egy
pti partibz/blāde leniterqz suscipias:
et angelos tuos sāctos ei obuiā mit-
tas/viamqz iusticie demōstra/et por
tas glorie tue ei aperi. Repelle qūs
ab ea omēs principes tenebrarū: et
agnosce depositū fidele quod tuū est:

Suscipe dñe creaturā tuā/nō a dijs alienis creatā: sed a te solo viuo ⁊ vero deo. quia nō est alius deus preter te dñe: et non est secundū opera tua.

Letifica clemētissime deus animas fideliū tuorū: et clarifica eas in multitudine miscdie tue. Ne memineris iniquitatū antiquarū et ebrietatū/ quas suscitauit furor mali desyderij Licet em̄ peccauerūt: tamē te nō negauerūt: sed signo fidei insignite: te (qui omnia et eas inter omia fecisti) fideliter adorauerūt. Per chr̄z do. n.

Dilexi/qm̄ exaudiet dñs: vocē orationis mee. Quia inclinauit aurē suam mihi: et in diebus meis īuocabo. Circundederūt me dolores mortis: ⁊ pericula inferni inuenerūt me. Tribulationē et dolorē inueni: et nomē dñi īuocaui. O dñe libera animā meā/ misericors dñs ⁊ iustus: ps.

Cōmendatio epōꝝ/ducū/comitū/
et deus noster miseretur. Custodiēs par-
uulos dñs: humiliat⁹ sum et liberauit me.
Conuertere anima mea in requiē tuā: q̄a
dñs bene fecit tibi. Quia eripuit animam
meā de morte/oculos meos a lachrymis:
pedes meos a lapsu. Placebo dño: in regi
one viuoꝝ. Requiem eternam. Orem⁹.

Diri vulneris nouitate perculsi/
et quodāmodo cordibꝫ saucia-
ti/miscdiaꝫ tuā mūdi redēptor flebili
bus vocibus imploram⁹: vt aīas fide
liū tuoꝝ/ad tuā clementiā/qui fons
pietatis es/reuertētes: blāde leniterqꝫ
suscipias: et si quas ille ex carnali cō
mercio cōtraxerūt maculas/tu deus
solita bonitate clementer deleas/pie
indulgeas/obliuioni in perpetuū tra
das: atqꝫ has laudes tibi cum cete-
ris reddituras/sanctoꝝ tuoꝝ cetibꝫ
aggregari precipias. Qui viuis et re-

et ꝓ̄ptoꝝ mortuoꝝ· Fo·XLIIII
gnas deꝰ: per omīa scl'a scl'oꝝ· Amē·
De post legatur·p̄s· Miserere mei deus·
quē require supra/ ī psalmis peītētialibꝫ
Fo·xxx· et cōcluditur per Requiē eter·
Kyrie eleisō· Christe eleisō· Kyrie el'·
Pater noster· Aue maria Et ne nos·
A porta inferi· Credo videre· Re-
quiē eter· Dn̄e exau· Dn̄s vo· Oreꝰ·
Partē beate resurrectiōis/ anime
oīm fideliū defūctoꝝ obtineāt:
vitāqꝫ eternā habere mereant' in ce-
lis· Per te iesu christe· Qui viuis·
Deus cui soli competit Oremus·
medicinā prestare post mortē:
presta qn̄s: vt anime fideliū tuorum
terrenis exute ꝯtagijs: in tue redem-
ptionis parte numerentur· Per chri
stū dn̄m nostrū· Amen· Dn̄s vobis·
¶ Requiescant in pace· Amen·

Kyrie eleisō. Christe eleisō: Kyrie el.

Non intres in iudici- Oremꝰ.
um cū seruo faūla tuo a dñe:
qm̄ nullus apud te iustifica-
bitur homo: nisi per te oīm pccōꝝ tri-
buatur remissio: nō eum amqūs tua
iudicialis sentētia premat/ quē am ti-
bi vera supplicatio fidei christiane cō-
mēdat: sed grā tua illi succurrēte/ me
reatur euadere iudiciū vltionis: qui
que dū viueret/ insignitꝰ ta est signa-
culo sācte crucis. Per chr̄z do. n. Am̄

Hic fiat thurificatio circa tumbam. Am

Absolue dñe animas eoꝝ ab omni vīculo
delictorū/ non eas tormentū mortis attin
gat. Non reoꝝ cathena cōstringat/ sed mi
seratio tua in pacis eas ac lucis regiōe ꝯsti
tuat. ℣. Si que illis sint dñe digne crucia
tibus culpe: tu eas grā lenitatꝭ īdulge. Nō.
Kyrie eleisō. Christe eleisō. Kyrie el.

Deus cui omnia viuunt/Deus et cui corpora nostra mortē do non pereūt sed mutantur in melius: te supplices deprecamur: vt quicquid anima famuli le tui e voluntati tue contrariū/fallente diabolo/in pua iniquitate atqz fragilitate cōtraxit/ tu pius et misericors ablue indulgē- do: eamqz suscapi iubeas/per manus sanctorū angelorū tuorum deducen dam in sinum patriarcharū Abrahe amici tui/ ysaac electi tui/ atqz iacob dilecti tui: quo aufugit dolor et tristi- cia atqz suspirium: fidelium quoqz a- nime felici iocūditate letātur. Vt in nouissimo magni iudicij die/inter sā- ctos et electos tuos eam facias per- petue glorie percipere portionē: quā oculus non vidit/nec auris audiuit/

nec in cor hominis ascendit: quā ppara
sti diligentibus te. Per christū dñm
nostrū. Amē. Hic fiat thurificatio vtš.
Deus eterne in cuius humana cōditio po-
testate consistit animas oīm fideliū defū-
ctorum/quesum9/ ab omnibz absolue pec-
catis. Ut penitētie fructū/quem volūtas
eorum optauit/preuenti mortalitate non
perdāt. Qui in cruce positus latronem
sero penitentē suscepisti: eorum precamur
pie peccata dilue. Ut penitentie.
Ikyrie el'. Christe el'. Ikyrie el'. Orem9.
Ac qūs dñe hāc cum famulo tuo a misericordiā: vt factorū
suorum in penis non recipiat vicem:
qui e tuam in votis tenuit volūtatē:
Et quia hic illum lam vera fides iūxit
fidelium turmis: illic eum am tua mi-
seratio societ angelicis chorīs. Per
christum dominū nostrum. Amen.
Hic iterū fiet thurificatio circa tumbā. R.

Libera me dñe de morte eterna in die illa tremenda· Quãdo celi mouẽdi sunt et terra· ℣. Dies illa dies ire dies calamitatis et miserie/dies magna et amara valde· Cñ· Kyrie eleisõ· Christe el· Kyrie eleisõ· Pater noster· Aue maria· Et ne nos A porta inferi· Credo videre bona domini· Requiem eternã· Dñe exaudi orationẽ meã· Dñs vobis· Oremus·

Inclina domine aurem tuã/ad preces nostras/ quibus misericordiam tuam supplices depcamur: vt animã famuli le tui e quã de hoc seculo migrare iussisti: in pacis ac lucis regione constituas: et sãctorum tuorum iubeas esse consortem· Per christum dñm nostrum· Amen· Dominus vobiscum· Requiescant in pace· A M E N ⁘

¶ Benedictiones in die purificationis Marie super Cereos.

Candele accēdantur vbi non fit solennis distributio. ante benedictionē; quia oratio infra dicit. luce accēsos. z propter mysteriū

Adiutoriū nostrū in nōie dñi. Qui fecit celum et terram. Oremus.

Exaudi qūs domine plebem tuā: et que extrinsecus tribuis annua deuotione venerari: interius assequi gratie tue luce cōcede. Per chr̄m dñm nostrū. Oremus.

Omne deus ops/ creator celi et terre/ rex regum et dñs dominantiū: exaudi nos famulos tuos clamātes et orātes ad te. Precamur te domine sācte/ pater oipotens/ eterne deus: qui omia ex nihilo creasti: et iussu tuo per opa apum/ hūc liquorē ad p-

fectionem cerei puenire fecisti: et qui hodierna die petitionē iusti Symeonis implesti: te humiliter deprecamur: vt has candelas ad vsus hominū/et ad sanitatē corporū et animarū/ siue in terra/siue in aq̄s: per inuocationē sancti tui nominis: et per intercessionem sācte marie semp virginis genitricis filij tui/cuius hodie festa deuote colim⁹: et per preces oīm sanctorū tuorū bene ✠ dicere/ ⁊ sancti ✠ ficare digneris: et hui⁹ plebis tue/que illas honorifice in manibz portat/teqz cantando laudat/exaudias voces de celo sāncto tuo/et de sede maiestatis tue: ꝓpitiusqz sis om̄ibus clamātibz ad te/quos redemisti precioso sanguine eiusdē vnigeniti filij tui. Qui tecū viuit ⁊ regnat in vnitate spūssācti d̄s

Bñdictiones in die purificatiois

Per om̄ia scl'a scl'oꝝ. Amē. Oremus.

Omipotens sēpiterne deus: qui hodierna die/ vnigenitū tuum/ vlnis sancti symeonis in tēplo sancto tuo suscipiendū presentasti: te supplices deprecamur: vt hos cereos (quos nos famuli tui in tui noīs magnificētia suscipiētes gestare cupimus) luce accensos. bene✠dicere/ ⁊ sancti✠ficare/ atqꝫ superne benedictionis✠lumīe accendere digneris: quatinus eos tibi dño deo nr̄o offerēdo: digni et sancti/ igneqꝫ tue dulcissime charitatis succensi/ in templo sācto glorie tue/ representari mereamꝰ. Per eūdē christum dñm nr̄m. Amē. Oremus.

Benedic dñe iesu christe hanc creaturā cerei supplicantibꝫ nob̄: et infūde ei per virtutē sācte✠crucis

tue/ & per intercessionē scē dei genitricis marie(cuius hodie festa colimus) bñdictionez celestē/ vt qui eam ad repellēdas tenebras hūano generi tribuisti/ taliter signaculo sancte crucis tue fortitudinē/ et bene✠dictionē accipiat: vt in quibuscūqz locis accēsa/ siue posita fuerit: discedat et cōtremiscat dyabolus/ et fugiat pauidus/ cū oñibus ministris suis/ de habitationibus illis: nec presumat amplius inquietare seruiētes deo. Proīde supplices te dñe depcamur: vt mittas sanctū angelum tuū Raphaelem/ qui eunlsit & repulit a Thobia et Zara/ demonem mortiferū et infestantem/ cōterat illum et perdat/ de cūctis habitationibus colentiū deum: de basilicis/ de domibz/ de angulis/ de lectu

lis/de vniuersis locis/in quibuscũqꝫ deo faũlantes habitãt/ambulãt ⁊ requiescũt/dormiũt/vigilãt/⁊ ꝯsistunt: ne valeat ãplius inquietare/vel aliq̃d pauoris immittere super illos/quos sancti chrismatis tui vnctione fecisti esse munitos. Bene✠dico te creatura cerei/in nomine sancte trinitatis: vt sis exterminatio diaboli/et omnium cõtubernalium eius. Oremus.

Dñe iesu chr̃e lux vera/qui illũinas omnẽ hominẽ venientẽ in hũc mundũ: effũde bñ✠dictionẽ tuam super hos cereos/et sãctifica eos lumine gracie tue: et cõcede propici⁹: vt sicut hec luĩnaria igne visibili accẽsa nocturnas depellũt tenebras: ita corda nostra ĩuisibili igne/id est spiritus sãcti illustrata splendore/oĩm vi-

tiorū cecitate careāt: vt purgate mē-
tis oculo ea cernere possimus que ti-
bi sunt placita/et nostre saluti vtilia:
quatinus post huiꝰ seculi caliginosa
discrimīa/ad te lucē indeficientē ꝑue-
nire mereamꝰ. Qui viuis ⁊ regnas/cū
deo prē in vitate eiusd̄ s.s.d̄s. Per o.
Omp̄s sempiterne deus. Oremꝰ
qui per moysen famulū tuū pu
rissimū olei liquorē ad luīnaria ante
ꝯspectū tuū iugiter ꝯcremāda p̄para
ri iussisti: bene ✠ dictiōis tue grām
sup cereos istos infūde: quatinus sic
administrent lumē exterius: vt te do-
nante/lumē spūs tui in nr̄is non desit
mentibus interius. Per dominum
nostrū iesum christū filiū tuū. Qui te-
cū viuit et regnat
in vnitate eiusdez spiritussācti deus.

Bñdictiones in die purificatiois.

De r omīa secula seculoꝝ. Domin⁹
vobiscum. Sursum corda. Gracias
agamus domino deo nostro.

Vere dignū et iustū est/equū et salu
tare. Nos tibi deo omīpotenti. rerūq; om
niū creatori laudes assiduas personare:
et munificētie tue īdefessas semp grates
psoluere. Qui inter ceteras mūdane ꝯdi
tionis creaturas/de liquore aereo/ per
apum efficatiā cere p̄ciosaꝫ fieri voluisti

substantiã: vt inde tibi debiti honoris
famulatus existeret: et nobis vsus neces
sarius pueniret. Proinde immẽsaz clemẽ
tiaz tuã dñe suppliciter dep̃camur: vt sup
has cãdelas bene ✠ dictioĩs tue mun⁹
infundas: vt omnes/eas in christi vicem
maĩbus portãtes: eiusdez sacri tui spira/
minis gracia/ quo beatus symeon reple=
tus fuerat/imbui mereamur. Qui hodier
na die vnigenitũ tuũ dñm nostrũ iesum

Bñdictiones in die purificatōis.

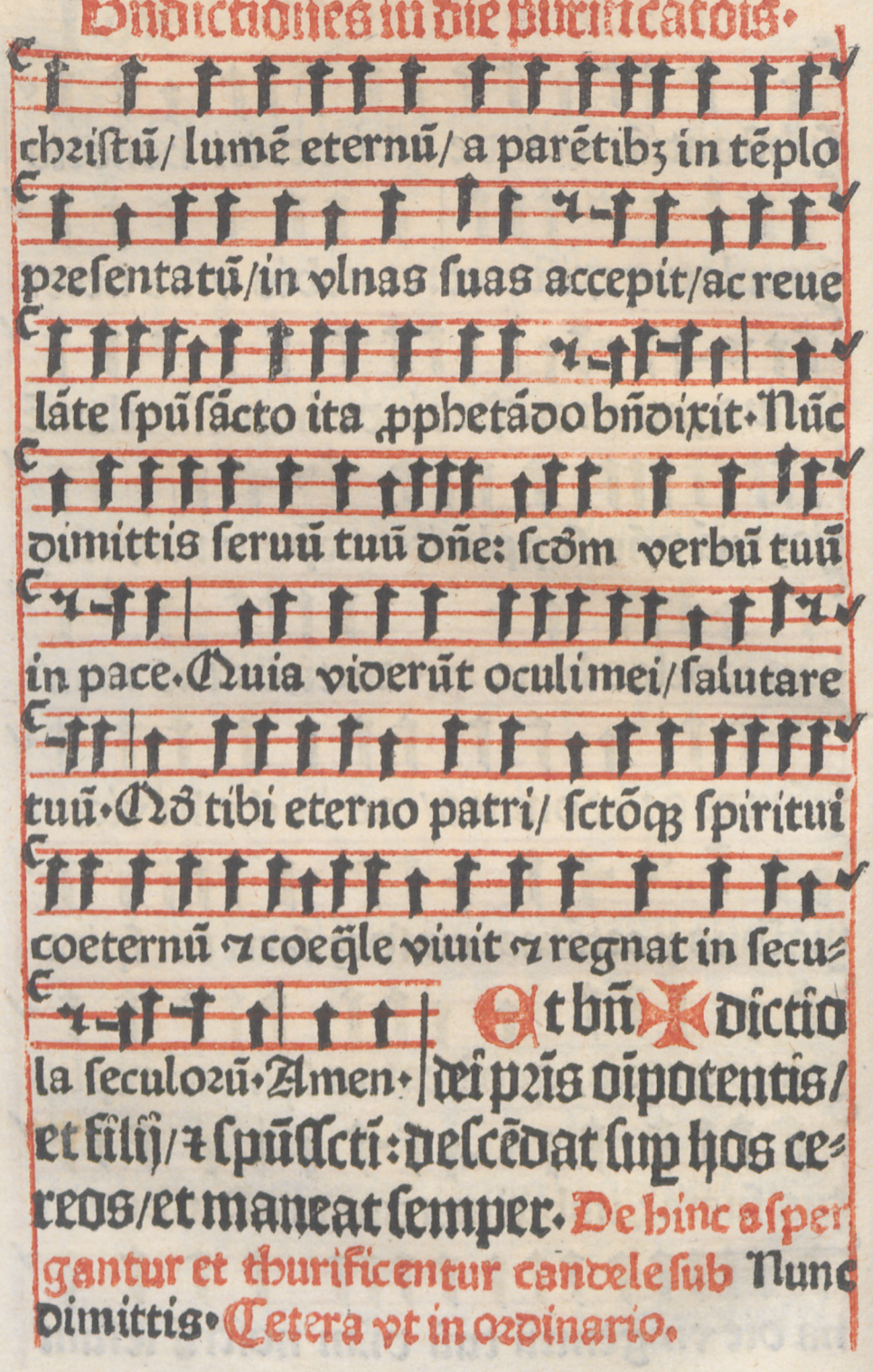

christū/ lumē eternū/ a parētibꝫ in tēplo

presentatū/in vlnas suas accepit/ac reue

lāte spū sācto ita ꝓphetādo bñdixit. Nūc

dimittis seruū tuū dñe: scd̄m verbū tuū

in pace. Quia viderūt oculi mei/salutare

tuū. Qd̄ tibi eterno patri/ sctōqꝫ spiritui

coeternū ⁊ coeq̄le viuit ⁊ regnat in secu-

la seculorū. Amen. Et bñ✠dictio dei prīs oīpotentis/ et filij/ ⁊ spūssctī: descēdat sup̄ hos cereos/et maneat semper. De hinc aspergantur et thurificentur candele sub Nunc dimittis. Cetera vt in ordinario.

Feria Quarta in capite ieiunij Benedictio sup cineres. Et si fieri potest/ fiant cineres de ramis palmaꝝ anni preteriti bñdictis/more romano. Oremus.

Omps sempiterne deus parce metuentibꝫ: propitiare supplicantibus: et mittere digneris sanctū angelū tuum de celis: qui bene ✠ dicat / et sancti ✠ ficet hos cineres/ vt sint remediū salubre/ omibus nomē tuum humiliter invocātibus/ ac semetipsos pro conscientia delictoꝝ suoꝝ accusantibꝫ: atqꝫ ante conspectū diuine clementie tue facinora sua deplorantibꝫ: vel serenissimā tuā pietatem/ supplici ter obnixeqꝫ flagitātibꝫ. Et presta per invocationē sāctissimi nois tui/ vt quicunqꝫ eos super se asperserint pro redēptio

ne et remissione pccōꝝ suorū/et corpo
ris sanitatem/ ⁊ aīe ꝑcipiant medelā.
Per christū dñm nr̄m. Amē. Oremꝰ

Deus qui non mortē/sed penitē-
tiam desyderas peccatorū:fra
gilitatē ꝯditionis humane benignis-
sime respice:et hos cineres/quos cau
sa promouēde humilitatis/atqꝫ pro-
merende venie/capitibꝫ nr̄is imponi
decreuimꝰ:bene ✠ dicere/et sācti ✠
ficare pro tua pietate dignare:vt qui
nos cinerē esse/⁊ ob prauitatꝭ nostre
meritū/in puluerē reuersuros cogno-
scimus:peccatoꝝ oīm veniam/et pre
mia penitentibus repromissa/mise-
ricorditer consequi mereamur. Per
chr̄m dñm nostrū. Amen. Oremus.

Deus qui humiliatiōe flecteris/⁊
satisfactione placaris:aurē tue

pietatis precibz nostris inclina: et capitibus seruoꝝ tuoꝝ hoꝝ cinerum aspersione attactis/effũde propitius grãm tue bene✠dictionis: vt eos et spiritu ꝓpunctiõis repleas: et que iuste postulauerint/efficaciter tribuas: et ꝛcessa perpetua stabilitate/intacta manere decernas. Per chr̃z d. n. Am̃.

Omps sempiterne deus: Oremus qui ninuitis in cinere et cilicio penitẽtibus /indulgẽtie tue remedia ꝓstitisti: cõcede propitius: vt sic eos imitemur habitu/quatenus venie cõsequam̃ obtentũ. Per chr̃z d. n. Amẽ

Hic aqua bñdicta aspergãtur cineres. Ant.

Exaudi nos dñe/qm̃ benigna est misericordia tua: secundũ multitudinẽ miserationũ tuarũ respice nos domine. vers.

Saluum me fac deus quoniam intraue-

Bñdictiones in capite Quadragesie
rũt aque: vsque ad animã meam. Sine
Gloria pri. et repetitur. Exaudi nos ꝛc.
¶ Deinde dicat Sacerdos. Oremus.
Flectamus genua. Leuate.
Concede nobis dñe presidia mili
tie christiane/sanctis inchoare
ieiunijs: vt ꝯtra spirituales nequicias
pugnaturi/ꝯtinentie muniamur auxi
lijs. Per christũ dñm nostrũ. Amen.
Deinde Sacerdos imponat cineres capi
tibus singulorum sub Antiphona.
Immutemur habitu in cinere et cili-
cio. Dicens.

Ordo impoñendi cineres.

Memento homo quia cinis es: et in
cinerem reuerteris.
Cetera vt in ordinario.

Benedictio sup ramos palmaꝝ seu aliarū arboꝝ. Cōpletis que in ordinario notata sunt. Sacerdos stabit dicens

Adiutorium nostrū innoie domini: Qui fecit. Oremus · sine salutatione.

Deus quem diligere ⁊ amare/ iusticia est: ineffabilis gracie tue dona in nobis multiplica: et qui fecisti nos in morte filij tui sperare que credimus: fac nos eodē resurgente /peruenire quo tendimus Per eundē dñm nostrū ihesū chrm ⁊c

Sequēs lctō leget per Subdiaconū sine cassula: et sine titulo/per modū pphetie.

In diebus illis. Venerūt filij israel in helym/ubi erant duodecim fontes aquaꝝ: et septuaginta palme: et castrametati sūt iuxta aquas. Profectiq; sunt de helym/et venit omnis Exod. c. 15 et 16.

multitudo filioꝝ israel in desertū syn
qđ est inter helym et synai: quintode
cimo die mensis secundi/postq̄ egres
si sunt de terra egypti. Et murmura
uit oīs cōgregatio filioꝝ israel/ꝑtra
moysen ⁊ aaron in solitudine. Dixe-
runtq; ad eos filij israel. Vtinā mor-
tui essem⁹ per manū dñi/ in terra egy
pti/quādo sedebam⁹ super ollas car-
nium: et comedebamus panem in sa
turitate. Cur induxistis nos in deser-
tū istud: vt occideretis omnē multitu
dinem fame? Dixit aūt dominus ad
moysen. Ecce ego pluā vobis panes
de celo. Egrediatur pplus ⁊ colligat/
que sufficiūt per singulos dies: vt ten-
tem eum/ vtrū in lege mea ambulet/
an non. Die aūt sexto parent/ qđ infe
rant: et sit duplum/ quā colligere sole

bant per singulos dies. Dixeruntq3 moyses et aaron/ad omnes filios israel. Uespere scietis/q9 dñs eduxerit vos de terra egypti: et mane videbitis gloriam dñi. Post hec Alī Collegerūt cantabitur cum suis notis/vt in libro: p2o vt etiam in ordinario notatū est. Deinde euangeliū luce per diaconum/casulā cōplicatam in humeris ferentem/legetur:

Dñs vobis. Sequentia sācti euāgelij Secundum Lucam. Gl'a tibi dñe. Luce. ca. 19

In illo tpe. Cum appropiquasset ihesus ad bethphage et bethaniam/ad montē qui vocatur oliueti: misit duos discipulos suos/dicēs. Ite in castellū qđ cōtra vos est: in qđ introeuntes/ inuenietis pullum asine alligatum/cui nemo vnq3 hominū sedit. Soluite illum: et adducite. Et si quis

vos interrogauerit quare soluitis/sic dicetis ei. Quia dñs operā eius desyderat. Abierūt autē qui missi erāt: et inuenerūt (sicut dixit illis) stantē pullū. Soluentibus aūt illis pullū: dixerūt dñi eiꝰ/ad illos. Quid soluitis pullū: At illi dixerunt. Quia dñs eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad iesum: et iactātes vestimēta sua supra pullum/imposuerūt iesum. Eūte aūt illo: substernebant vestimenta sua in via. Et cū appropinquaret iam ad descēsum montis oliueti: ceperūt omēs turbe descendentiū/gaudētes laudare deum/voce magna/super oīnibus (quas viderāt) virtutibz: dicētes. Benedictus qui venit rex/in nomine dñi: pax in celo/et gloria in excelsis. Et quidam phariseorū de turbis/dixerunt

ad illum. Magister/increpa discipulos tuos. Quibz ipse ait. Dico vobis: quia si hij tacuerit/ lapides clamabūt.

¶ Quo finito/ et iterum portato libro ad cornu dextrum; benedicantur rami.

Exorcismus ramorū.

Exorcizo te om̄is creatura florū ⁊ frōdium/in noīe pr̄is ✠ omnipotentis: et in noīe iesu ✠ christi/filij eius: et in virtute spūs ✠ sācti. Proinde om̄is virtus aduersarij/om̄is exercitus diaboli/om̄is potestas inimici/om̄is incursio demonū: eradicare et explātare ab hac creatura florū et frondiū: vt ad dei grām festinantiū/ vestigia non sequaris. Per eū qui vēturus est iudicare viuos ⁊ mortuos ⁊ seculum per ignem. Amen.

Bn̄dictio ramorū oliue. Orem⁹.

Benedictiões in die palmarū.

Deus qui per olive ramū/pacem terris/colūbaz nūciare iussisti: pśta qūs: vt hos olive/ ceterarūqz arborū ramos/celesti bñ ✠ dictōe sctī fices: vt cuncto populo prōficiant ad salutē. Per chr̄istū dñm nr̄m. Amē.

Benedictio palmarū et olive. Orem⁹.

Bene ✠ dic quesumus dñe hos palmarū/ seu olivarū/ aut aliarū arborū ramos/et prēsta: vt qđ populus tuus tua veneratiōe hodierna die corporaliter agit: hoc spūaliter/ sūma devotiōe perficiat/de hoste victoriam reportando: et opus misericordie tue sūmopere diligendo. Per chr̄istum dñm nostrū Amē. Orem⁹.

Deus cuius filius/pro salute humani generis/de celo descēdit ad terras: et approximāte hora pas

sionis sue/hierosolimā in asino sedēs
venire/et a turbis/rex appellari ⁊ lau
dari voluit: bene ✠ dicere dignare
hos palmarū/ceterarūq; arborū ra=
mos: vt oñes qui eos laturi sumt/ita
bñdictionis tue dono repleātur: qua=
tinus et in hoc seculo/ hostis antiqui
tentamēta superare/et in futuro/cuz
palma victorie/⁊ fructu bonoꝝ opm/
tibi valeāt apparere. Per eūdez dñm
nostrum iesum christum filiū tuum:
qui tecū viuit et
regnat in vnitate spūs sancti deus.

Per oīa secula seculorū. Domi=
nus vobiscū. Sursū corda. Gracias
agam⁹ domīo deo nrō. Vere dignū

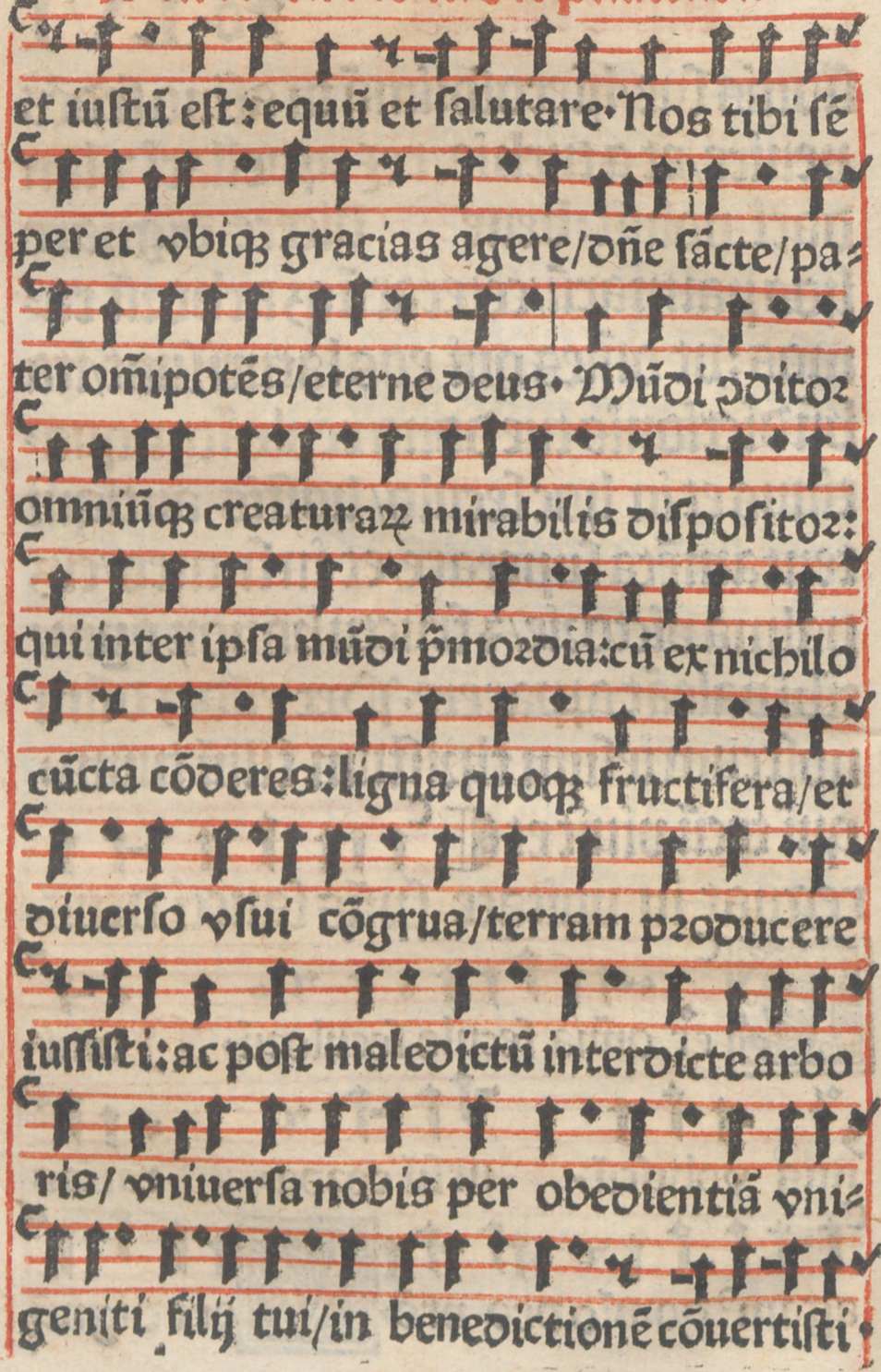
et iustũ est: equũ et salutare. Nos tibi sẽ
per et vbiq; gracias agere/dñe sãcte/pa=
ter omnipotẽs/eterne deus. Mũdi ꝓditor
omniũq; creaturaꝝ mirabilis dispositor:
qui inter ipsa mũdi ꝓmordia: cũ ex nichilo
cũcta cõderes: ligna quoq; fructifera/et
diuerso vsui cõgrua/terram ꝓducere
iussisti: ac post maledictũ interdicte arbo
ris/ vniuersa nobis per obedientiã vni=
geniti filij tui/in benedictionẽ cõuertisti.

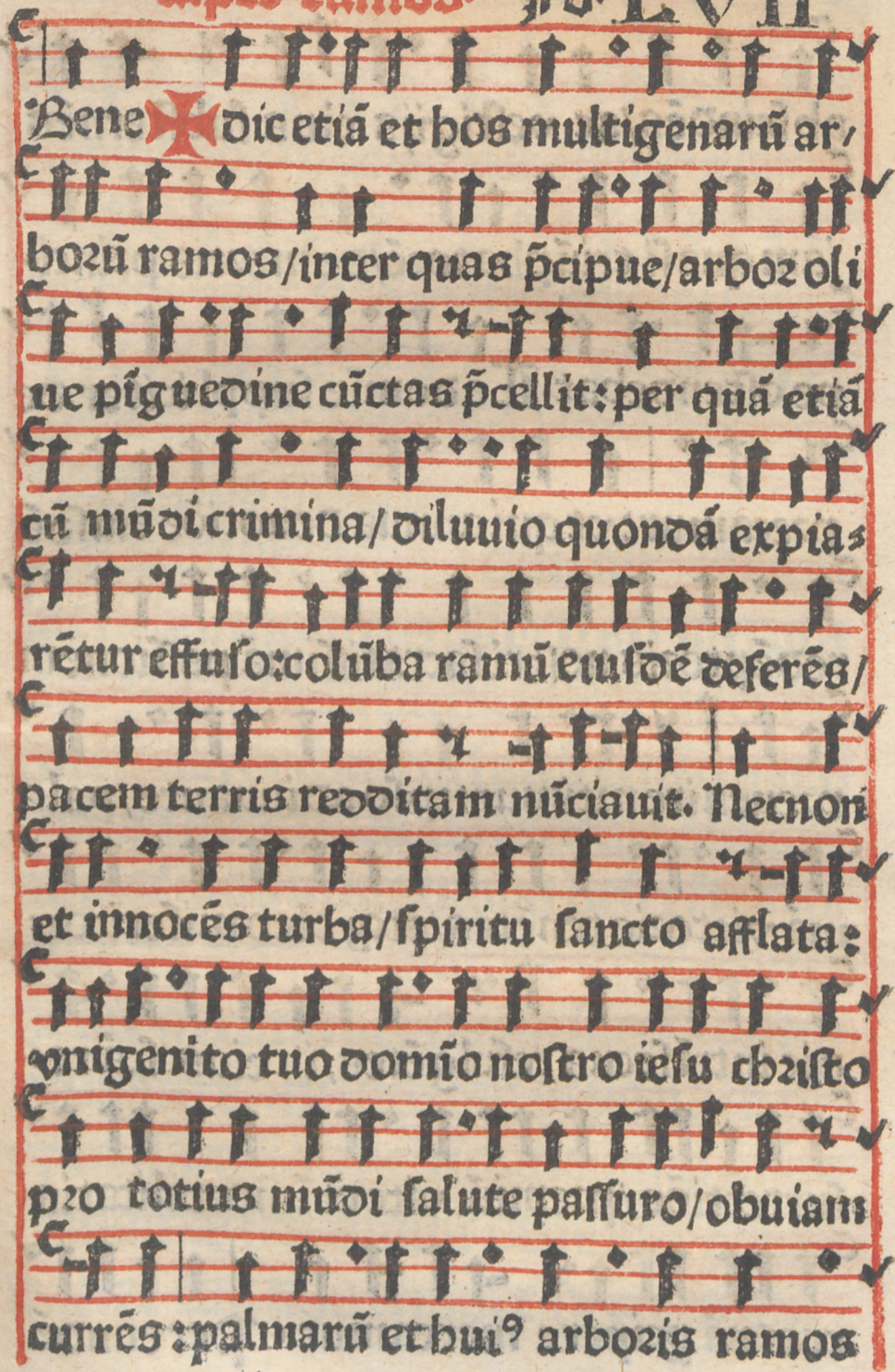
Bene✠dic etiã et hos multigenarũ ar/
borũ ramos/inter quas p̃cipue/arbor oli
ue pĩguedine cũctas p̃cellit: per quã etiã
cũ mũdi crimina/diluuio quondã expias
rẽtur effuso: colũba ramũ eiusdẽ deferẽs/
pacem terris redditam nũciauit. Necnon
et innocẽs turba/spiritu sancto afflata:
vnigenito tuo domĩo nostro iesu christo
p̃o totius mũdi salute passuro/obuiam
currẽs: palmarũ et huiꝰ arboris ramos

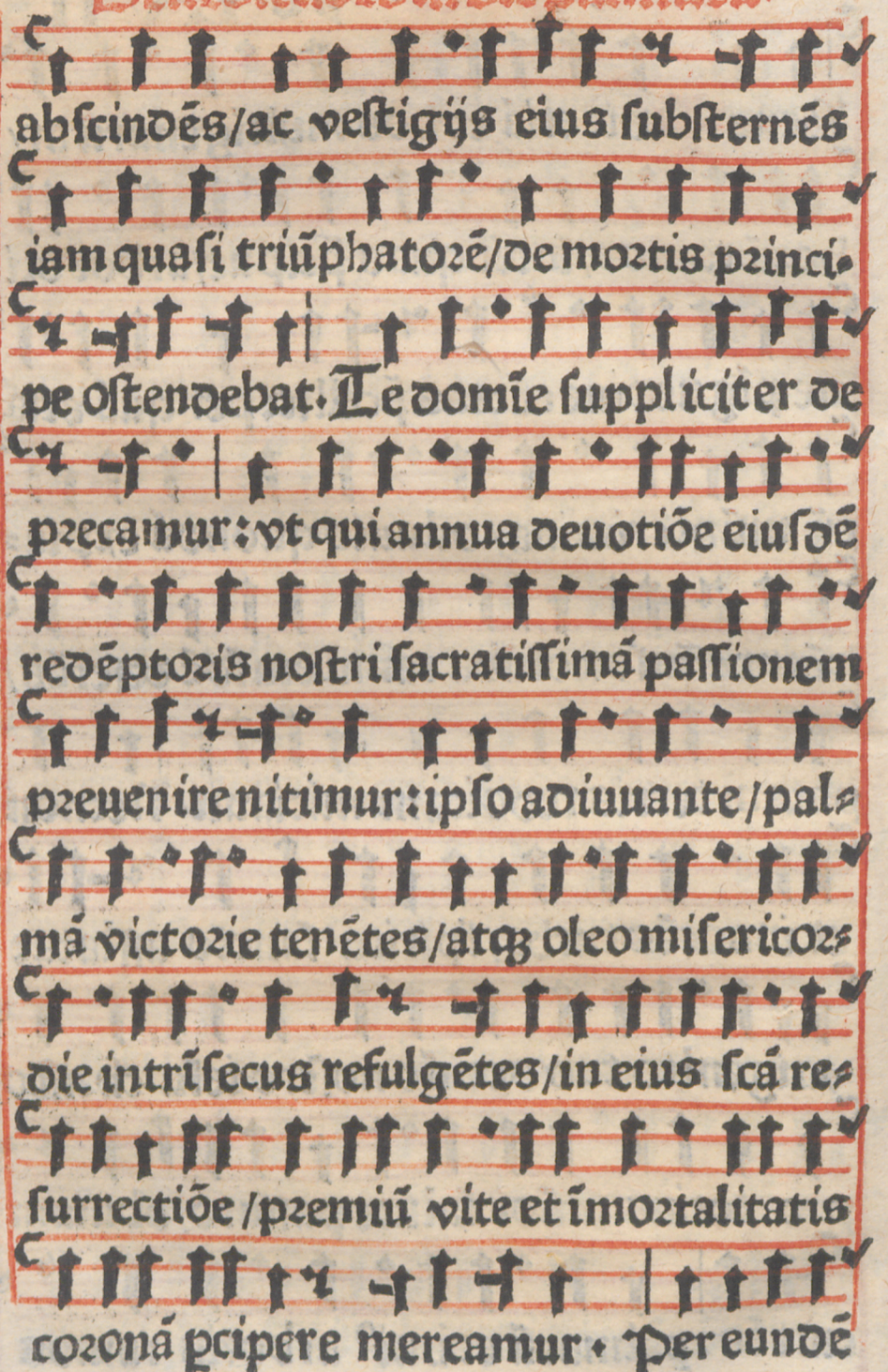
abscindēs/ac vestigijs eius substernēs
iam quasi triūphatorē/de mortis princi-
pe ostendebat. Te domīe supplīciter de
precamur: vt qui annua deuotiōe eiusdē
redēptoris nostri sacratissimā passionem
preuenire nitimur: ipso adiuuante/pal-
mā victorie tenētes/atq; oleo misericor-
die intrīsecus refulgētes/in eius scā re-
surrectiōe/premiū vite et īmortalitatis
coronā pcipere mereamur. Per eundē

dominũ nostrũ iesũ christũ filium tuum:

qui tecũ viuit ⁊ regnat in vnitate eiusdẽ

spũssãcti deus. Per om̃ia secula seculoꝝ.

Omp̃s genitor/ qui vnigenitũ tuũ/ ab hiericho/monteqꝫ oliueti ad hierusalem direxisti: cui turba mirabiliter occurrit: alij vestimẽta sua sternẽtes: alij ramos de arboribus cedẽtes oliuaꝝ: alij palmas in manibus deferẽtes: te obnixis precibꝫ hũiliter dep̃camur: vt hec germĩa arboꝝ ita sãcti ✠ficare digneris: vt loca vbi deportata fuerint/sãctificata efficiãtur: quo om̃is iniquitas seu illusio demonũ abscedat: et tua nos semper dextera pro

Orem⁹. Amen.

tegere dignetur. Per chr̃z d. n. Amē.

Omps sempit̃ne deus: Oremus. qui dñm nostrū iesū chr̃istū die hodierna/super pullū asine sedere fecisti: et turbas pl̃oꝝ vestimēta vel ramos arborū in via sternere/et osāna decātare in laudē ipsius docuisti: da quesum⁹/vt illorū innocentiā imitari possimus: et eorū meritū ꝫsequi mereamur. Per eūd chr̃z do. no. Amē.

Deus qui filiū tuū dñm Orem⁹. nostrū iesum chr̃istū/pro salute nrā in hūc mundū misisti: vt se hūilia ret ad nos/et nos revocaret ad te: cui etiā/dum hierusalez veniret/et adimpleret scripturas/credentiū turba populoꝝ fidelissima devotione vestimēta sua cum ramis palmaꝝ in via sternebat. Presta qūs: vt illi fidei prepa

remus viam: qua remoto lapide offensionis et petra scandali: frōdeant apud te opa nostra iusticie ramis: vt eius vestigia cōsequi mereamur. Qui tecum viuit ⁊c̄ ¶ Et bene ✠ dictio dei pr̄is oīpotentis/et filij/et spūssancti: descendat super hos ramos/⁊ maneat semper. A M E N.

Tūc rami benedicti thurificent̄ et aspergātur aqua benedicta et distribuantur. Ac ꝓcessio ꝑficitur prout in ordinario notatur

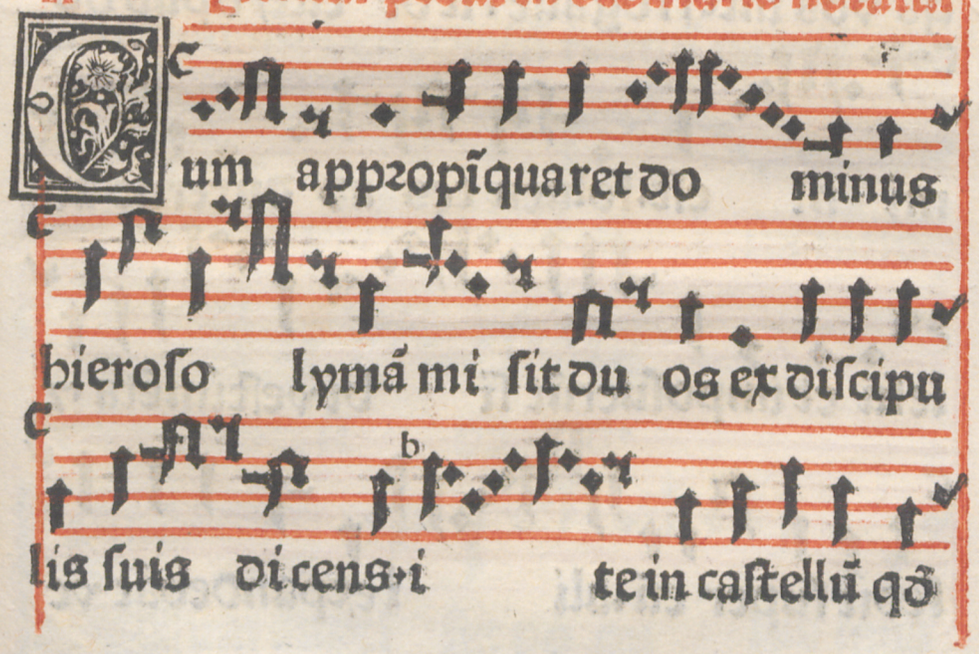
Cum appropīquaret do minus
hieroso lymā mi sit du os ex discipu
lis suis dicens. i te in castellū qđ

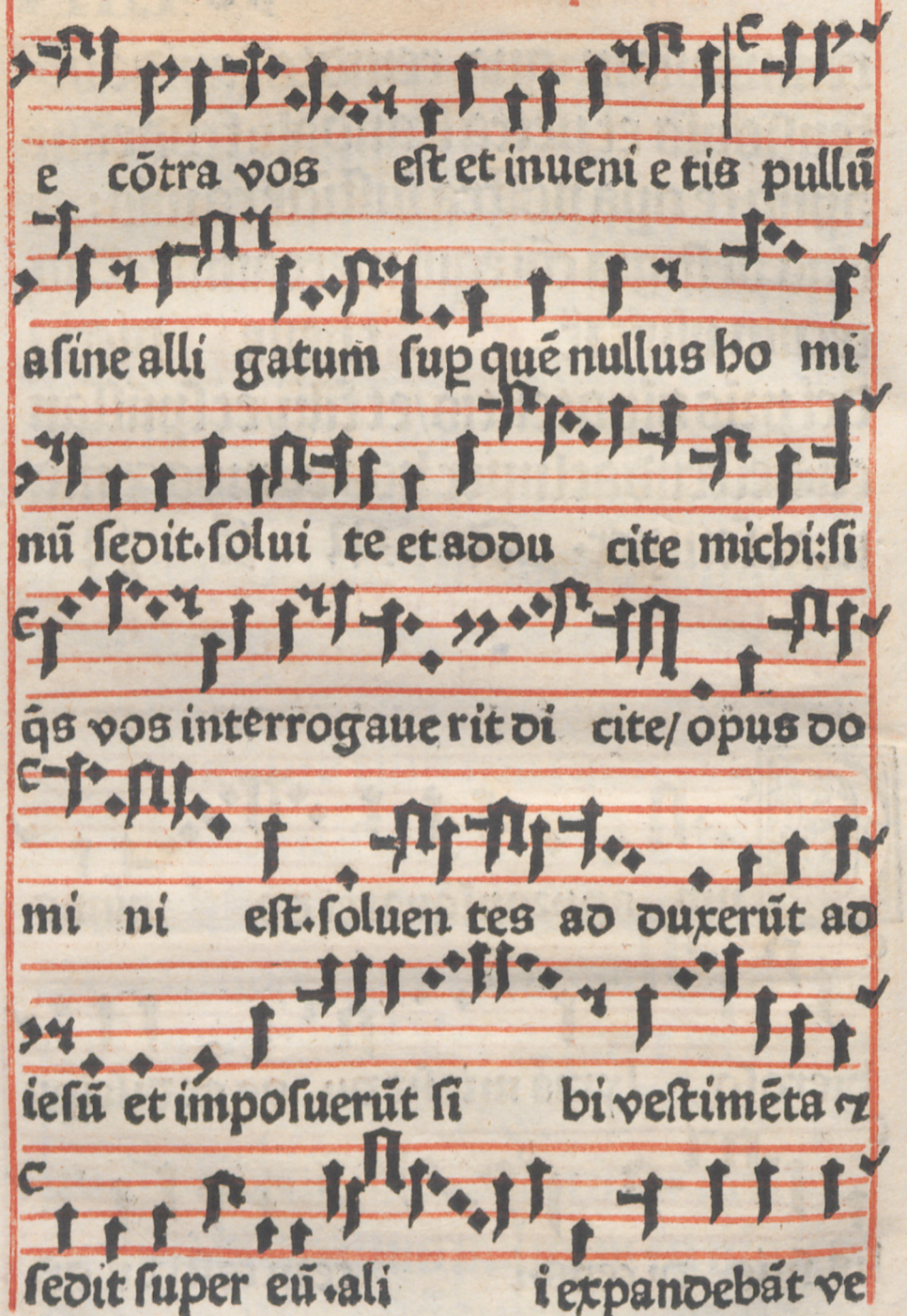
e cōtra vos est et inueni e tis pullū
aſine alli gatum ſup qué nullus ho mi
nū ſedit. ſolui te et addu cite michi: ſi
qs vos interrogaue rit di cite/ opus do
mi ni est. ſoluen tes ad duxerūt ad
ieſū et impoſuerūt ſi bi veſtimēta ꝛ
ſedit ſuper eū. ali i expandebāt ve

stimēta sua in vi a. a lij ramos de ar

boribus externebāt. et qui sequebā

tur clamabāt osāna bñdictus qui veīt in

noīe domini. benedictū regnū patris no

stri da uid osanna in excel sis mise-

rere nobis fi li da uid.

In statione. Antiphona.

Cum audis set po pu lus quia

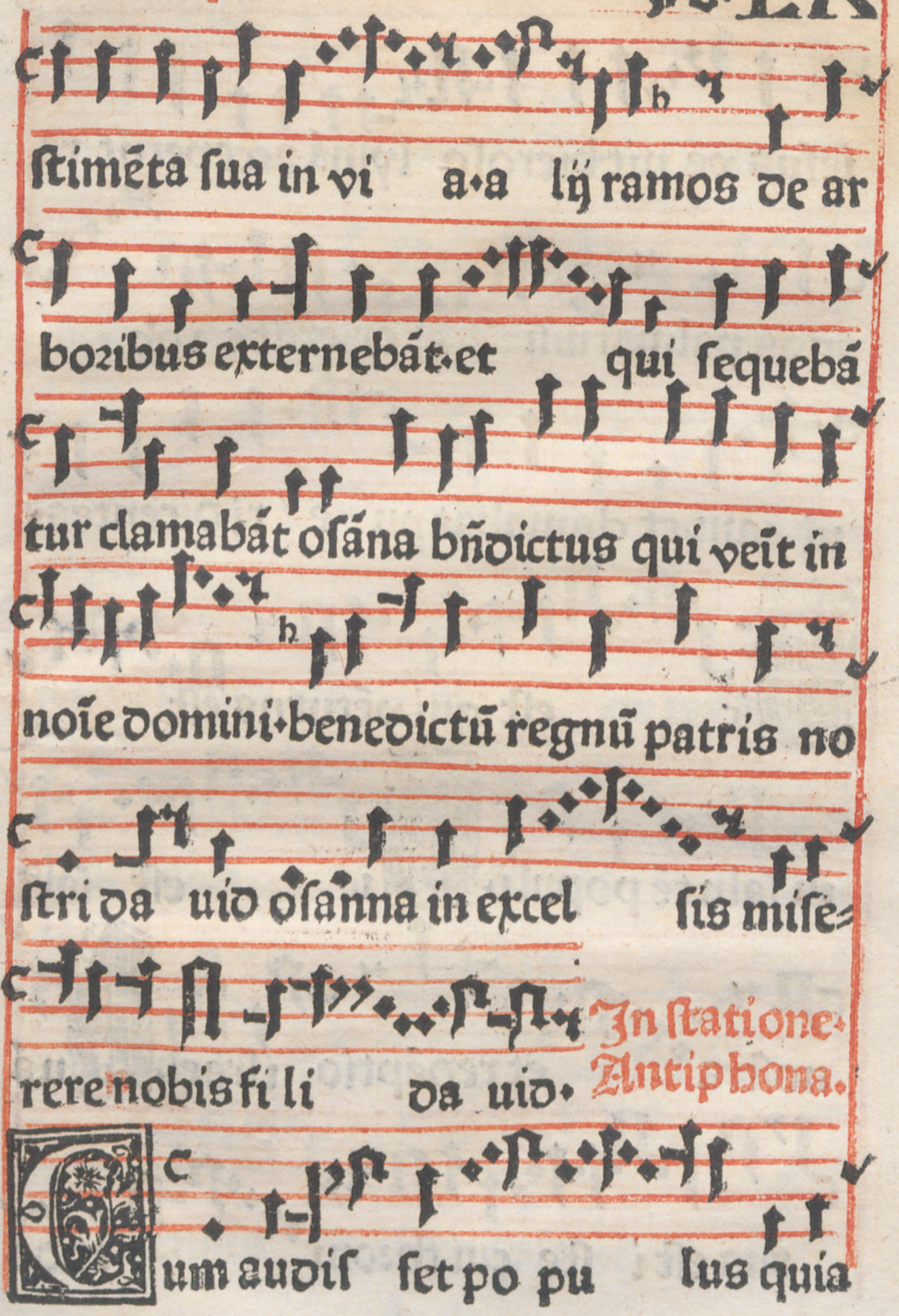

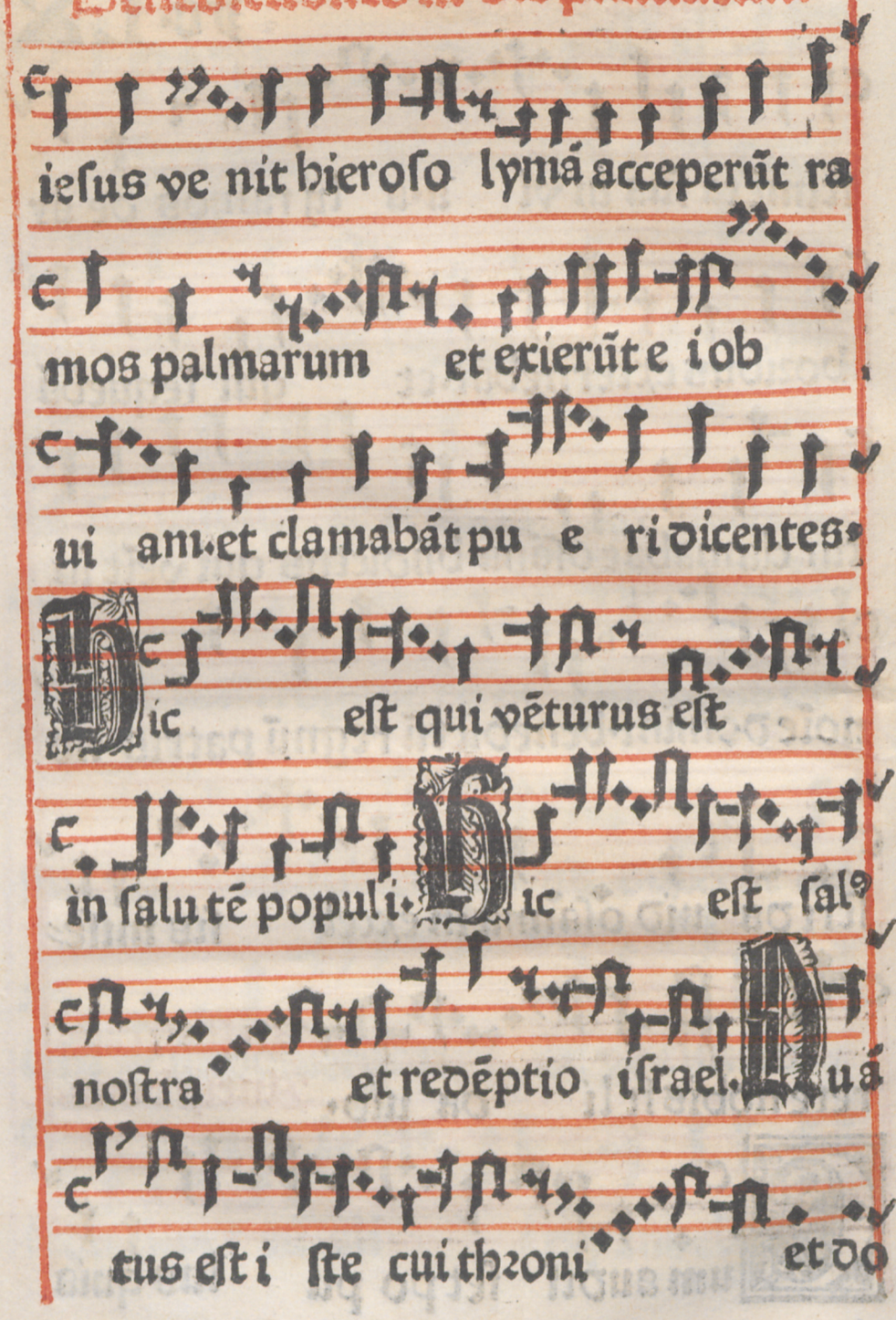
ieſus ve nit hieroſo lymā acceperūt ra
mos palmarum et exierūt e iob
ui am. et clamabāt pu e ri dicentes.
Hic eſt qui vēturus eſt
in ſalutē populi. Hic eſt ſal
noſtra et redēptio iſrael. Qui
tus eſt iſte cui throni et do

mina tio nes occurrũt. No li timere fili-
a si on ecce rex tuus venit tibi se
dens super pullum a si ne sicut
scri ptum est. Sal ue rex fabri-
cator mũdi qui venisti redi-
mere nos [A]nte sex dies
solennis pasche quia ve nit

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0143

Benedictiões in die palmaꝝ

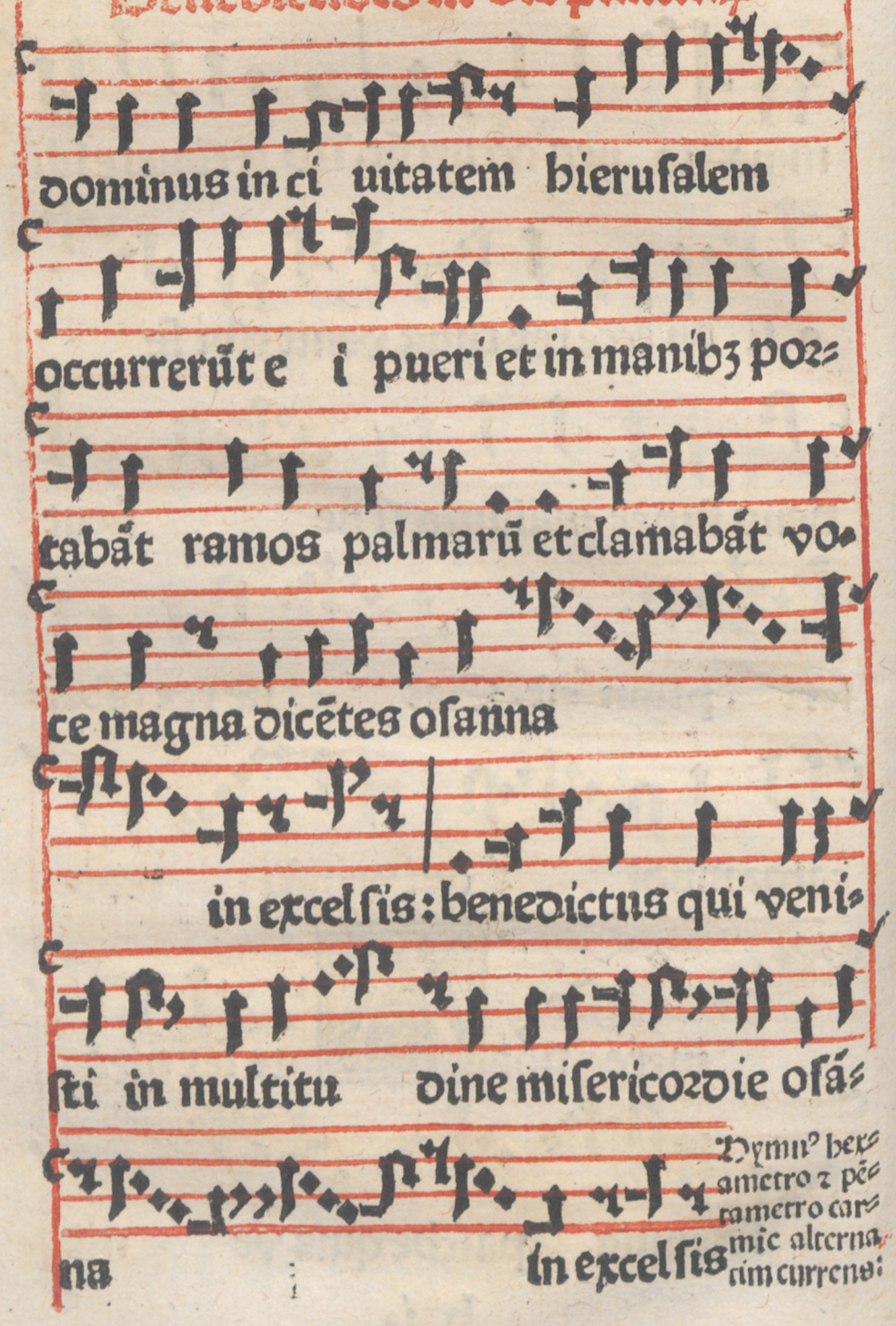

deuote compositus est a Theodolpho presule Aurelianen̄.

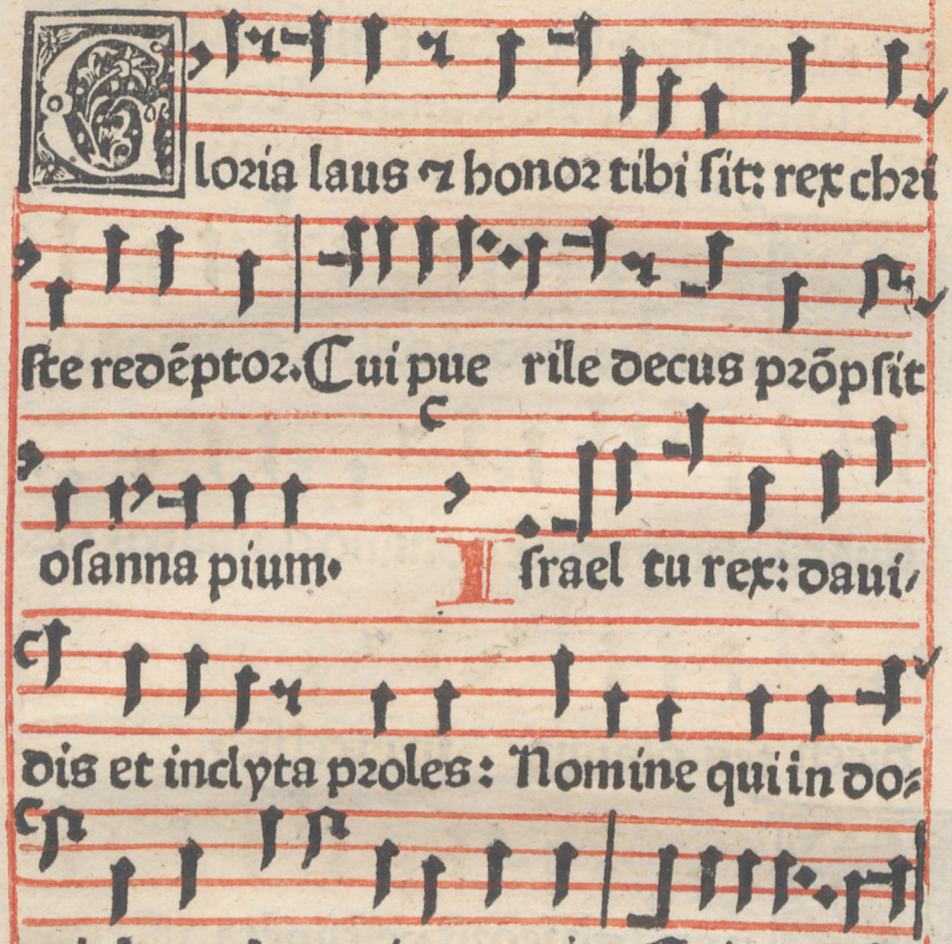

Gloria laus ⁊ honor tibi sit: rex chri
ste redēptor. Cui pue rile decus prōp sit
osanna pium. Israel tu rex: daui
dis et inclyta proles: Nomine qui in do
mini: rex benedicte venis. Cui puerile.
Cetus inexcelsis: te laudat celicus omnis.
Et mortal' hō: ⁊ cūcta creata siml'. Gl'a
Plebs hebrea tibi: cū palmis obuia venit.
Cū p̄ce: voto: hymnis assu⁹ ecce tibi. Cui
Hi placuere tibi: placeat deuotio nostra.
Rex pie: rex clemēs: cui bona cūcta placēt Gl'a

Hi tibi passuro: soluebant munia laudis.
Nos tibi regnāti: pangim⁹ ecce melos
Cui puerile · Gloria laus et honor · ꝛc.

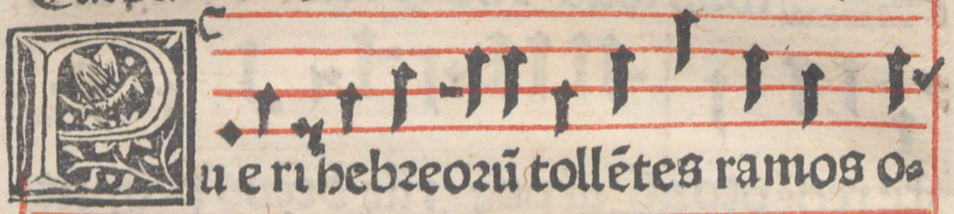

Pueri hebreorū tollētes ramos oliuarū obuiauerūt domino clamātes et dicentes osanna in excelsis.

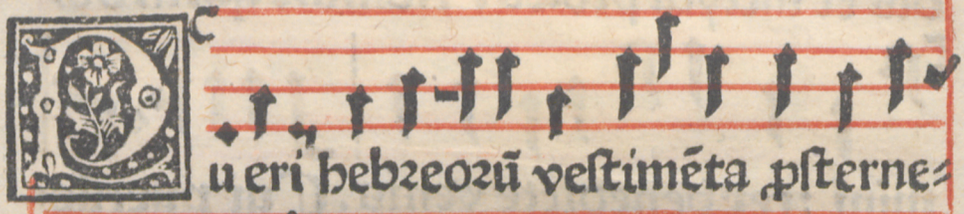

Pueri hebreorū vestimēta pṡternebāt in via et clamabāt dicētes osāna filio dauid benedict⁹ q̄ venit in nomine dñi.

criptū est enī percutiā pastorē et

dispergentur oues gregis. postq̄ au tē

surrexero precedaz vos in gali leam i

bi me videbi tis dicit dominus.

¶ Bis re/petit. z secū

crux aue spes v ni ca. dū altius

hoc passio nis tempore auge pijs iusti-

ciam reis q̄ dona veniam. De summa.

Benedictiões in die palmaꝝ.

deus trinitas collaudat oñis ſpūs quos per crucis myſteriū ſaluas/rege per ſecula

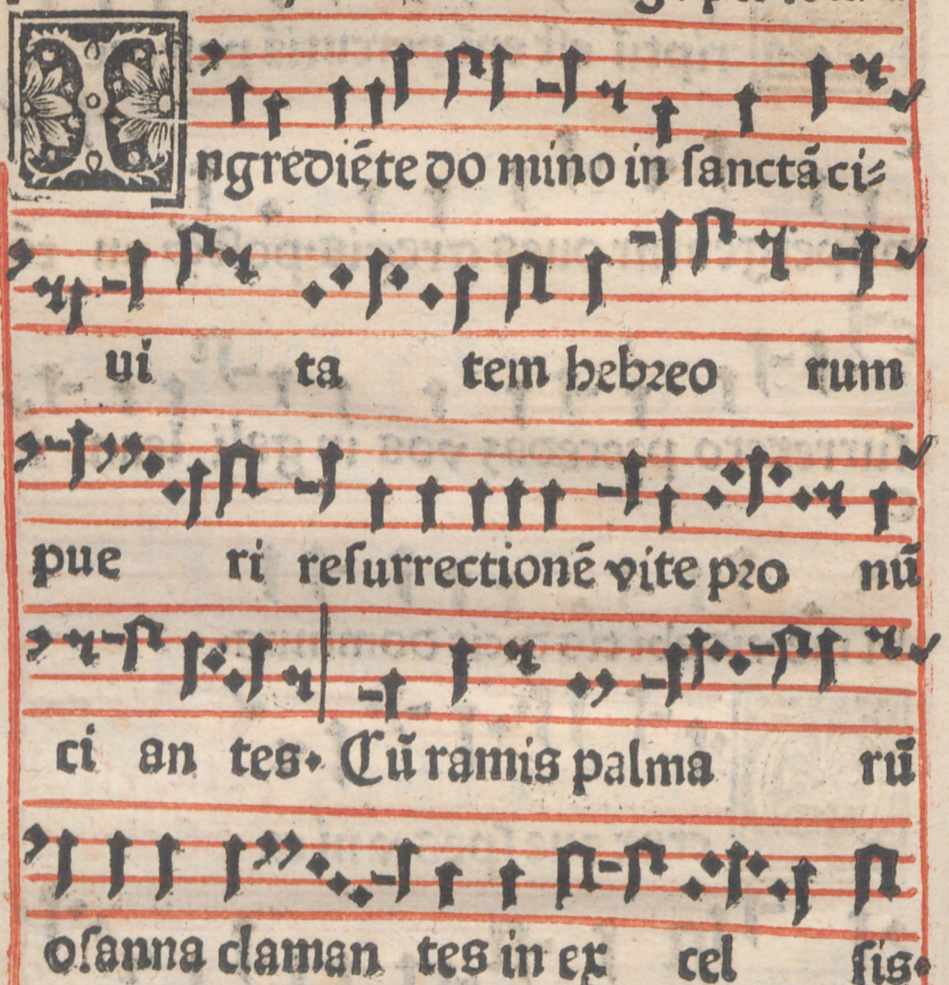

Benedictio Pannm·in Cena dñi·

Adiutoriũ nostrũ in noĩe dñi·Qui·
Omp̃s sempiterne Oremus·
deus·bñ✠dic panes istos/
quos in noĩe tuo bene✠di
cim⁹:vt qui pie ⁊ deuote ex eis gustaue
rit/in tua defensiõe ꝯsistant:in tua vo
luntate permaneãt:in tuo amore vi-
uãt/crescãt/senescãt:et multiplicẽtur
in longitudĩe dieꝝ·Per chr̃z dñz nr̃z·
Deus qui per vnigeniti Oremus
filij tui passionẽ/vetus pascha
in nouũ ꝯuerti voluisti:cõcede propi-
tius:vt expurgato veteris fermẽti cõ-
tagio/noua in pane isto/tue bñdictio-
nis ꝑseueret cõspersio:vt qui ad cele-
brandã redẽptoris nr̃i cenã/mẽte de-
uota ꝯueniũt:eterne refectõis epulas
reportare mereant̃:ipsius quoqꝫ opi

tulāte clemētia/fideles tui mundētur
a sordibus pctōꝝ: qui ad insinuandū
hūilitatꝫ exemplū/hodie pedes voluit
lauare discipuloꝝ. Per eūd chr̄z d. n.

Te dñe iesu christe suppli- Oremꝰ
cit exoramꝰ: vt qui olim pro tu
a beīgnitate/de quīqꝫ paībꝫ/quīqꝫ mi
lia hoīm saciasti: hos q̊qꝫ panes/q̊s
in vsū hūani generis tribuisti/bñ ✠
dicere/ꝛ sācti ✠ ficare tua pietate di
gneris: vt sint oībus sumētibꝫ salus
mētis ꝛ corpis: vt si q̊s ex eis gustaue-
rit vel refectꝰ fuerit: careat om̄i immū
ditia/om̄iqꝫ impugnatōe spūalis ne-
quitie. Per te dñe iesu chr̄e: q̄ viuis et
reg. deus. Per om̄ia scl̄a scl̄oꝝ. Amē.

Bñdictio dei pa ✠ tris oīpotētis: ꝛ
fi ✠ lij: ꝛ spūs ✠ scti: descēdat super
hos panes: et maneat sēper. Amen.

Popule meus/quid feci tibi aut

in quo cõtristaui te responde michi.

Qui a e duxi te/de ter ra egypti. Pa

ra sti crucem saluatori tuo. Duo scholarei

Agios o theos. Agios

i schyros Agios athanatos:

elei son himas. Chorus Sanctus

Antiphona. Popule meus.

deus Sanctus fortis. Sáctus et

ĩmortalis miserere nobis

Sacerdos cũ diacono.

Qui a e duxi te/per deser tũ/

q̃dragĩta annis et mána ci baui te :et in

troduxi te in terrá satis optimam. Pa/

ra sti crucem saluatori tuo

Duo scholares

Agios. vt̃s.

Sacerdos cum diacono.

uid vltra de bui facere tibi et nō

feci: e go quidē plantaui te vineā me-

am ſpecioſiſſimā /et tu facta es michi ni-

mis amara: aceto nanq; mixto cū fel le

ſitim meā po taſti ·et lancea perfoꝛaſti

latus ſaluatoꝛi tuo· Agi os· Sacerdos cū diacoñ·

cce li gnum cru cis

Benedictiōes ignis/ incensi ꝛc.

¶ Chorus prosequitur. In quo.

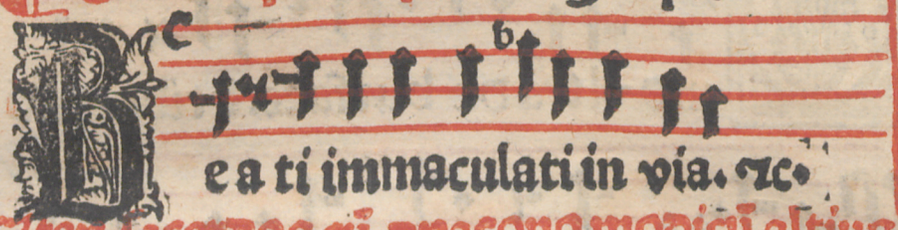
Beati immaculati in via. ꝛc.

Iterꝝ sacerdos cū dyacono modicū altius

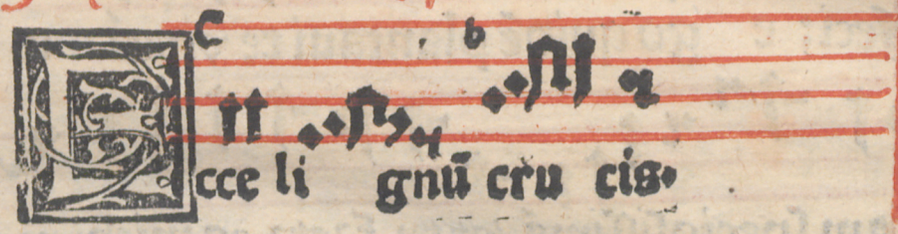
Ecce lignū crucis.

Sabbato pasche. Post nonā erit processio/ prout in ordinario notatū est. cum septem psalmis penitentialibꝫ/ ad benedicendū ignem: qui per custodē de nouo ex silice excutitur. vt in ordinario/ cum preparatione boni ignis: et om̄ia luminaria extīguantur: et portetur per eundē custodem aqua de nouo bn̄dicta pro isto igne aspgeñ Cōpleť septē psalmis: legēť letanie ut īfra

Kyri eleison.

Christeleison.

Christe audi nos.

Saluator mūdi.

adiuua nos.

Sancta Maria.

ora pro nobis.

Sancte michael

ora pro nobis.

Sācte gabriel.o.

Sācte raphael.

Om̄es sc̄i āgeli ⁊

archangeli.orate

pro nobis.

Sc̄te ioānes baptista.ora ꝓ nob̄.

Om̄es sc̄i prīarche ⁊ ꝓphete orate

Sācte petre ora

pro nobis.

Sancte paule.o.

Sācte andrea o

Sācte iacobe.o.

Sc̄ē ioannes .o.

Dācte thoma.o.
Dācte iacobe.o.
Dcē philippe.o.
Dcē bartholoeē.
Dācte matthee.
Dācte symon.o.
Dācte thadee.o.
Dācte mathia.o.
Dācte barnaba.
Dācte luca.ora.
Dācte marce.o.
Omnes sci apli et
euāgeliste.orate
pro nobis.
Omnes sci innocē
tes.orate pro no.
Dcē stephane.o.
Dācte line. ora.
Dācte clete. ora.
Dācte clemēs. o.
Dancte sixte. o.
Dācte cornelī.o.
Dcē cypriane o.
Dācte laurēti. o.
Dcē vincenti. o.
Dcē crisogone.o.
Dācte cosma.o.
Dcē damiane.o.
Dcē sebastiane.
Dancte vite.ora.
Dcē hipolite.ora.
Dācte georgi.o.
Dcē bonifati. o.
Dācte dionisi.o.
Dcē ansuere.or.
Omnes sci marty=
res orate p nobis
Dācte siluester.o

Sācte gregori. o.
Sācte ambrosi. o.
Sācte augustine
Sācte hieronyme.
Sācte nicolae. o.
Sācte martine.
Sācte bernarde. o.
Sācte godehardе.
Sācte wylhade. o.
Sācte benedicte. o.
Sācte anthoni. o.
Sācte egidi. o.
Omnes sci confessores. orate p nobis
Sancta maria magdalena. o:
Sācta felicitas. o.
Sācta perpetua. o.
Sācta agatha. o.
Sancta lucia. o.
Sācta agnes. o.
Sācta cecilia. o.
Sācta anastasia. o.
Sācta gertrudis. o
Sācta margarita.
Sācta Catharina.
Sācta barbara. o.
Sācta dorothea. o.
Sācta vrsula. o.
Sācta clara. o.
Sācta helizabet.
Sācta Anna. o.
Omnes sācte virgines & vidue. orate.

Omnes sācti. ora-

te pro nobis.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0157

Benedictiões ignis/incensi.&c.

Propitius esto · parce nobis dñe.

Propitius esto. Libera nos dñe.
Propitius esto · exaudi nos dñe.

Ab insidijs diaboli · libera nos dñe.
A subitanea et improuisa morte · li.
A morte perpetua · libera nos dñe.
A omni malo · libera nos dñe.
A peccatis nostris · libera nos dñe.
A damnatione perpetua · libera n.
A carnalibus desyderijs · libera n.
A ira & odio/ et ab omni mala vo
luntate · libera nos dñe.
Per natiuitatē tuā. libera nos dñe.
Per circūcisionem tuā · libera n·d·:·
Per baptismū & scūm ieiuniū tuū · li·
Per crucem et passionē tuam · li · n · d

Per mortem et sepulturā tuā. li. n. d
Per scām resurrectōez ⁊ ascēsioēz t.
Per aduentū spūssācti pacliti. li. no.
In die iudicij. Libera nos domine.

Peccatores. Te rogam⁹ audi nos.
Ut pacem nobis dones. Te roga⁹.
Ut dñm apostolicū ⁊ cunctū ordinē
ecclesiasticū in tua sācta religione con
seruare digneris. Te rogam⁹ audi n.
Ut antistitē nostrū in tuo sācto ser=
uitio cōseruare digneris. Te roga⁹.
Ut regē nostrū et cunctū populum
christianū pꝛecioso sanguie tuo redē
ptum cōseruare digneris. Te roga⁹.
Ut aeris temperiē nob donare dign.
Ut fruct⁹ terre dare et ꝛseruare dig.
Ut omibz bñfactoꝛibz nostris sem=
piterna bona retribuas. Te rogam⁹

Benedictões ignis incēsi ꝛc.

Ut nos exaudire digneris. Te ro.

Sacerdos dicat ter sequentē versum.

Ut ignē istum bñ ✠ dicere/et cōse-

cra ✠ re digneris. Te rogamꝰ audi.

Fili dei. Te rogamꝰ audi nos.

Agnꝰ dei qui tollis peccata mūdi.

miserere nobis. Agnꝰ dei qui tollis

peccata mūdi. Parce nobis domine

Agnꝰ dei qui tollis peccata mundi

Dona nobis pacē. (Ita habet ordinarius in letania.)

℣ Kyrie eleison.

℟ Christe audi nos. ℣ Christe eleison.

Kyrie el'. Pater noster. Et ne ꝛc. Dominus vobiscū.

Bñdictio noui ignis.

Deus qui per filium tu- Oremꝰ.
um angularem lapidem chari
tatis tue ignē fidelibus tuis cōtulisti:
productū ex silice/ nostris profuturū
vsibus/ nouū hūc ignē sancti ✠ fica:
et cōcede nobis/ per hec festa pascha-
lia/ ita celestibus desyderijs inflāma
ri: vt ad perpetua festa/ purgatis mē
tibus pertigere valeamꝰ. Per eundē

Bn̄dictio thuris ⁊ thimiamatis. Oreꝰ

Quesumꝰ omp̄s deus: deus abra-
ham/ deus ysaac/ deus iacob:
immitte in hāc creaturā thuris et thi
miamatis. vim odoris tui atqꝫ virtu-
tem: vt sit seruis tuis et ācillis in mu-
nimentū tutelāqꝫ defensionis: ne in-
tret hostis in viscera eoꝝ/ nec aditum
ibi vel sedē possit habere. Per chr̄ꝫ d.

Bn̄dictio et orō sup̄ thure et igne simul

Benedictiones ignis incēsi. ⁊c.
in thuribulo mixtis. Oremus.

Veniat qūs dñe super hoc incensū/larga tue bene✠dictionis infusio: et hunc nocturnū splendorē. inuisibilis regnator accende: vt nō solum sacrificiū/qđ hac nocte litatū est/ archana luminis tui admixtione refulgeat: sed in quocūqz loco aliq̄d ex huiꝰ sāctificatiōis mysterio fuerit deportatū: expulsa diabolice fraudis nequitia/virtus tue maiestatis assistat. Per chr̄z d. n. Bn̄dcō ⁊ orō super lumē

Cñe scte/pater op̄s/eterne deus/lumē indeficiēs/⁊ sācte ꝯditor oīm luminū: bn̄✠dic hoc lumē/ qđ a te sāctificatū et bn̄dictū est/ qui illuīnasti omnē mundū: vt ab eo lumine accendam̄/ et in eo illuīnemur igne claritatis tue: ⁊ sicut illuminasti Oreꝰ.

faciem moysi: ita illumines corda et sensus nostros: vt ad vitam eternam pernenire mereamur. Per chm d. n

Benedictio generalis: ignis et alimentorum apponendorum. Oremus

Ome sancte/pater omps/eterne deus: in noie tuo/et filij tui dñi nostri ihesu christi benedicimus hunc ignem: et cum cũ cera et oñibz alimonijs eius sãctificam⁹: et signo crucis christi filij tui dei viui atqz altissimi signamus: vt intus vel foris accensus/non qd̃ noceat incendat: sed omnia ad vsus hoim necessaria calefaciat/siue illuminet: et que ex hoc igne fuerint conflata vel calefacta: sint benedicta/et oñi humane saluti vtilia. Vt non cũ Nadab et Abiu ignẽ tibi offerentibz alienũ incẽdamur: sed cũ Leuitici. 10

Benedictiōēs ignis incēsi. ⁊c.

Aaron pontifice et filijs eius Eleaza
ro ⁊ ithamaro hostias tibi pacificas/
spūssācti igne assatas immolare va-
leam⁹: et semp eiusdē spūssancti igne/
vitia nostra vre/cordaq3 nostra luce
scientie tue illumina/et animas nr̄as
calore fidei clarifica. Per eundē dn̄m
nostrū iesum christū fi. tuū. Qui tecū
viuit et regnat in vnitate eiusdē spūs
sācti de⁹. Per oīa secula scl'oꝝ. Amē.
Et bn̄dictio dei pr̄is om̄ipotentis/⁊
filij/et s. s. descēdat sup hūc ignē/⁊ ma
neat semp. Amē. ¶ His factis. aspergatur ignis et thus et sumat̄ de carbonibus uoui ignis qui ponātur in thuribulo: et deinde imponatur de incenso bn̄dicto: et thurificetur ignis. Et interī luminaria de nouo igne accendantur: et redeundo ad chorum cantatur Hymnus. Carmē asclepiadeū. cuius auctor Prudētius.

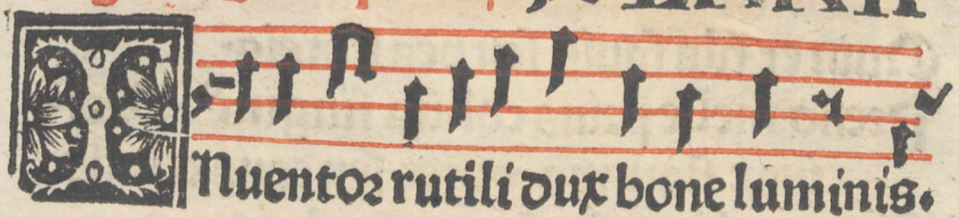

Nuentor rutili dux bone luminis.

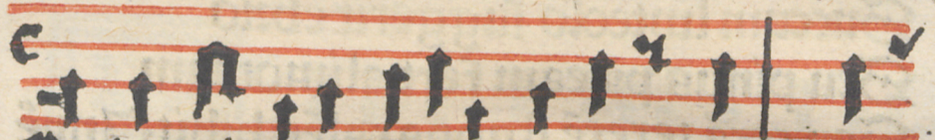

Qui certis vicib⁹ tẽpora diuidis. Mer-

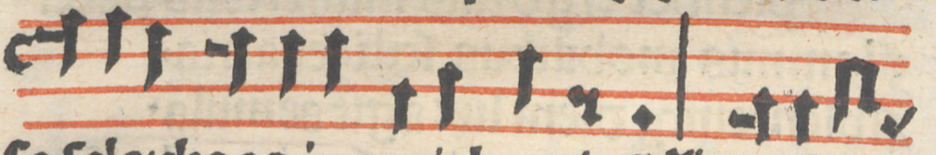

so sole/chaos ingruit horridũ: Lumẽ red

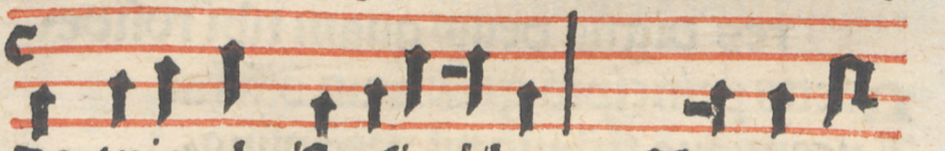

de tuis christe fidelibus. Inuentor.

Quamuis innumero sydere regiam.
Lunariq3 polum lampade pinxeris:
Incussu silicis lumina nos tamen.
Mõstras saxigeno semine querere. Mer.

Ne nesciret homo spem sibi luminis
In christi solido corpore conditam.
Qui dici stabilem se voluit petram.
Nostris igniculis vnde gen⁹ venit. Inuẽ.

Ninguis quos olei rore madentibus.
Lychnis ac facibus pascimus aridis.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0165

Bñdictiones ignis incēsi. ⁊c.

Quin et fila fauis scirpea floreis.
Presso melle prius collita fingim⁹. Mer.
Viuax flamma viget/seu caua testula
Succum linteolo suggerit ebrio
Seu pinus piceam fert alimoniam
Seu cerā teretē stuppa calēs bibit. Jnuē
Splendēt ergo tuis muneribus pater;
Flammis mobilibus scilicet atria.
Absentemq; diem lux agit aemula.
Quā nox cū lacero victa fugit peplo. Mer
O res digna deus/ quam tibi roside.
Noctis principio grex tuus offerat
Lucem/qua tribuis nil preciosius.
Lucē/qua reliqua p̄mia cernim⁹. Jnuētor
Tu lux vera oculis/lux quoq; sensibus.
Jntus tu speculum/tu speculum foris.
Lumen qō famulans offero/ suscipe
Tinctū pacifici chrismatis vnguīe. Merso
Per christū genitum sūme pater tuū;
Jn quo visibilis stat tibi gloria.
Qui noster dñs/qui tuus vnicus/
Spirat de patrio corde paraclitū. Jnuētor
Per quē splēdor/honos/laus/sapiētia/
Maiestas /bonitas/et pietas tua/

Regnum cōtinuat numine triplici:
Texens perpetuis secula sclis · Merso sole

Consecratio cerei paschalis ·:·

xultet iam angelica turba celo

rū/exultēt diuina mysteria/et pro tanti re

gis victoria/tuba insonet saluta ris.

Gaudeat et tellus tantis irradiata ful

goribus/et eterni regis splēdore illustra

ta/totius orbis se sentiat amisisse cali gi

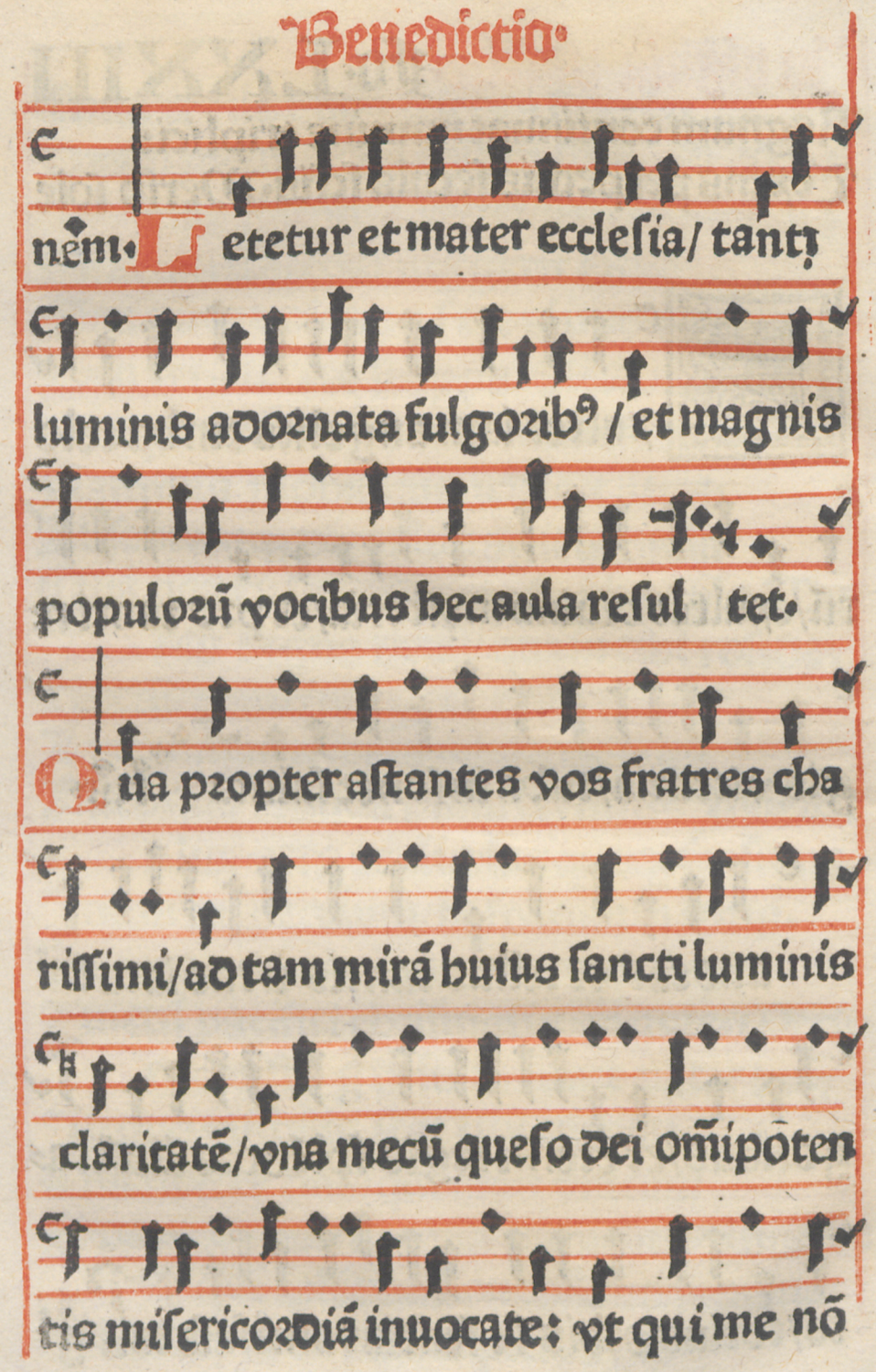

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0168

meis meritis intra leuitarū numerū di-

gnat⁹ est aggregare/luminis sui graciā

infundēdo/cerei hui⁹ laudē implere per-

fi ci at· Per dñm nrm̄ ieſū chriſtū filiū

ſuū/qui cū eo viuit et regnat in vnitate

ſpiritus ſancti de us· Per omia

ſecula ſeculoꝝ· Dominus vobiſcum·

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0169

Sursum corda. Gratias agam⁹ domi

no deo nostro Vere dignū ⁊ iustum

est īuisibilē deū patrē oīpotentē filiūq;

eius vnigenitū dn̄m nrm̄ iesum christū

toto cordis ac mētis affectu/et vocis mi-

nisterio personare. Qui pro nobis eter-

no patri/ade debitū soluit/et veteris pi-

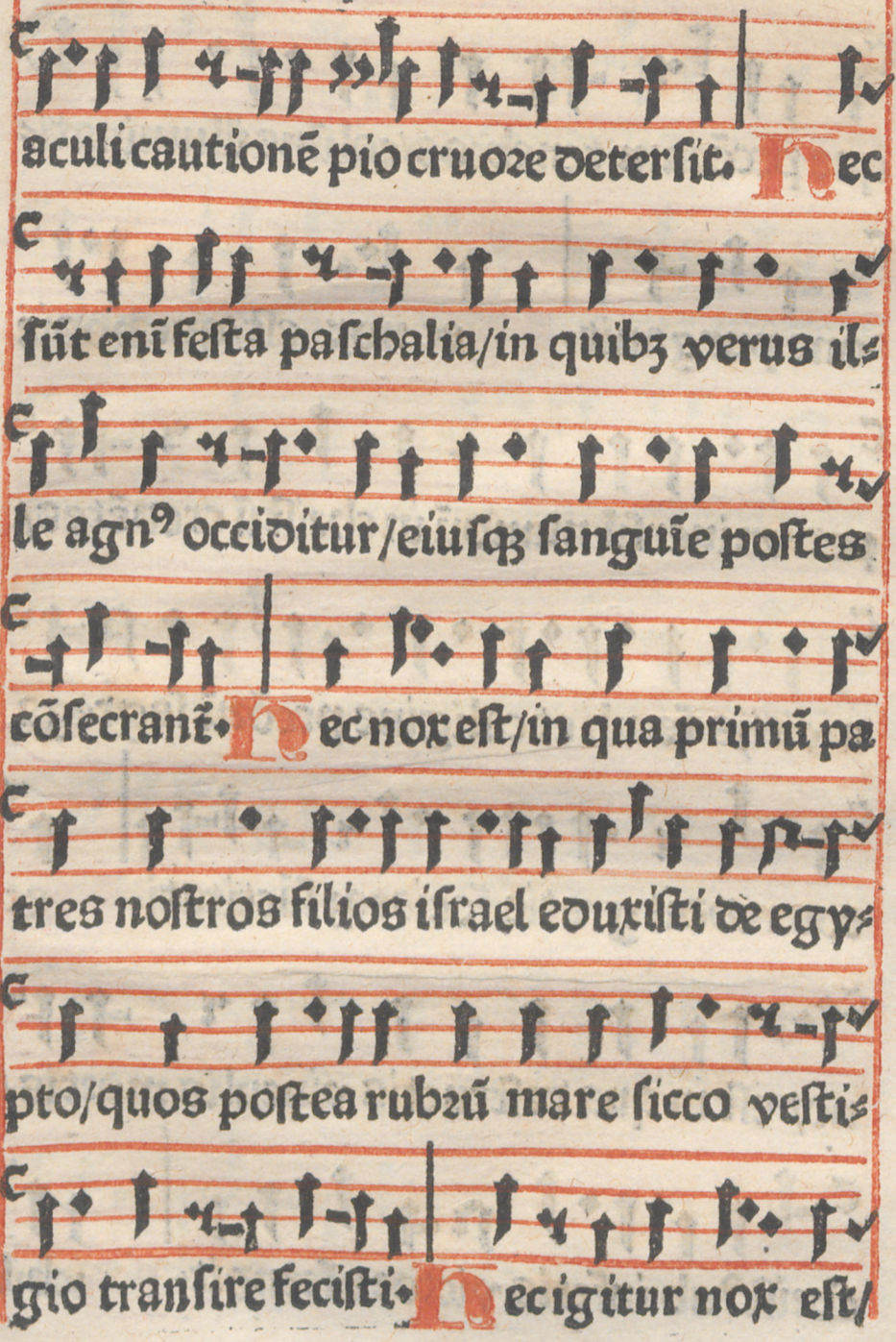
aculi cautionē pio cruore deterſit. Hec
ſūt enī feſta paſchalia/in quibz verus il=
le agn⁹ occiditur/eiuſqz ſanguīe poſtes
cōſecrantī. Hec nox eſt/in qua primū pa
tres noſtros filios iſrael eduxiſti de egy=
pto/quos poſtea rubrū mare ſicco veſti=
gio tranſire feciſti. Hec igitur nox eſt/

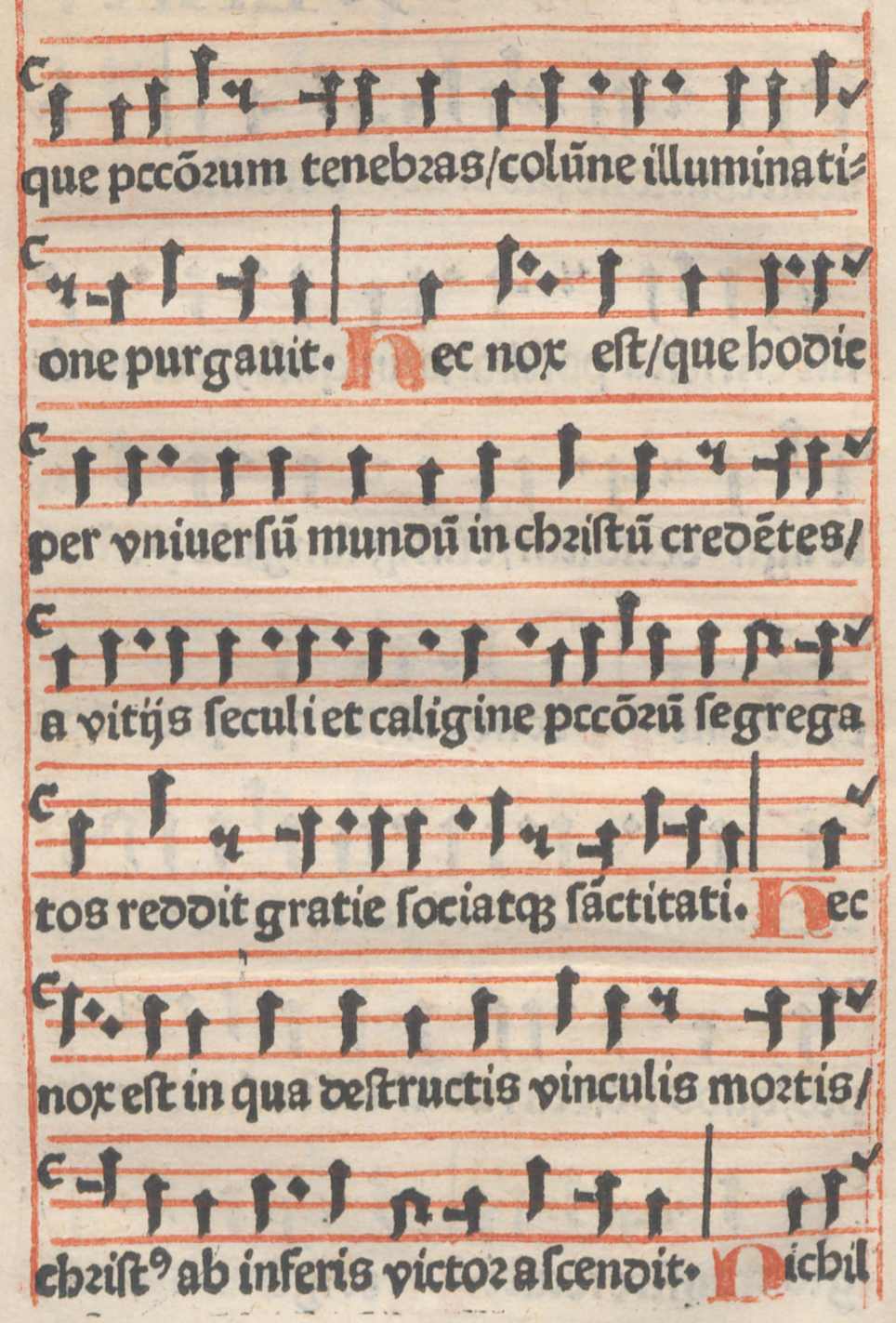

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0172

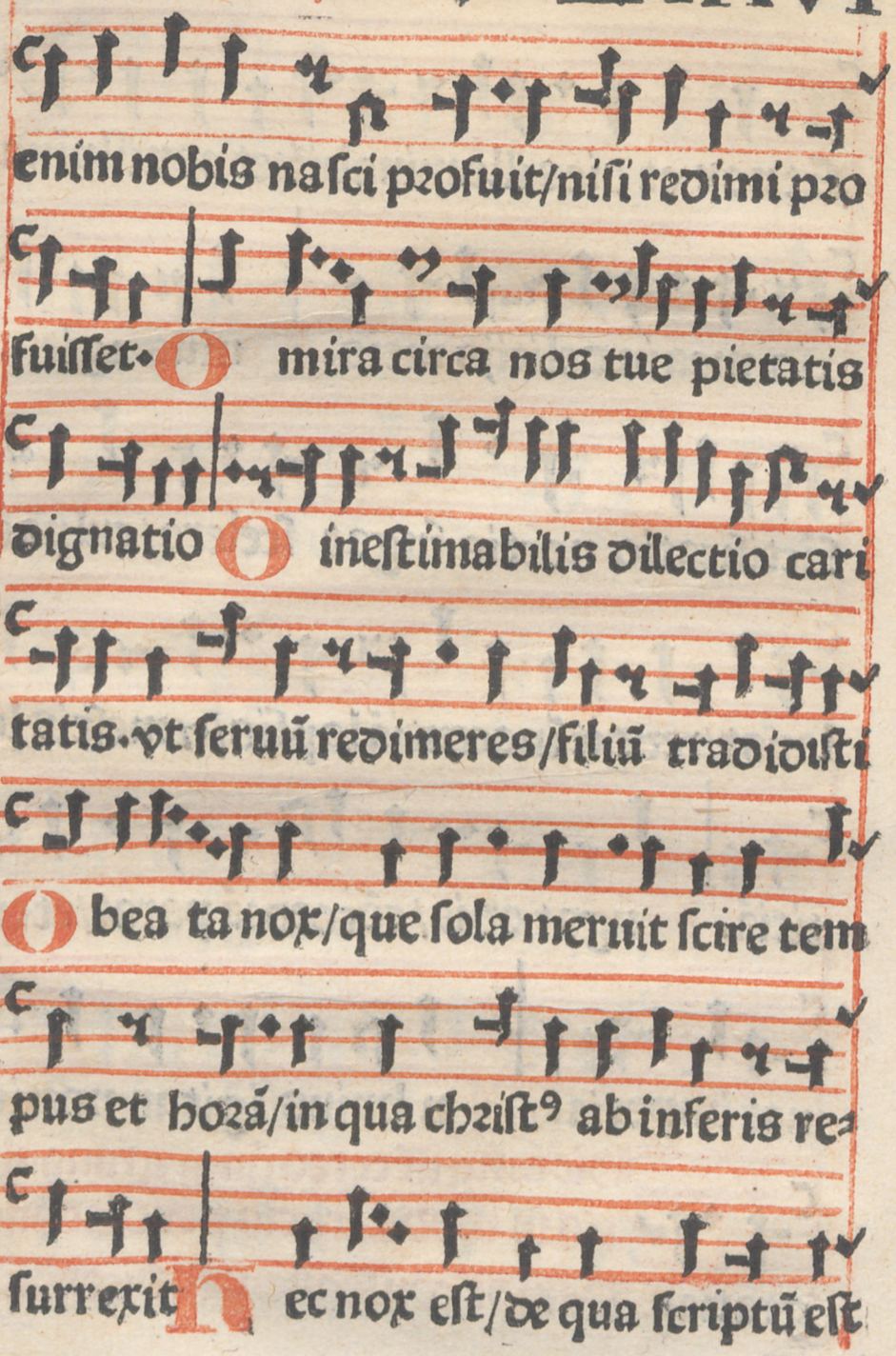
enim nobis nasci profuit/nisi redimi pro
fuisset. O mira circa nos tue pietatis
dignatio O inestimabilis dilectio cari
tatis. vt seruū redimeres/filiū tradidisti
O bea ta nox/que sola meruit scire tem
pus et horā/in qua christꝰ ab inferis re
surrexit Hec nox est/de qua scriptū est

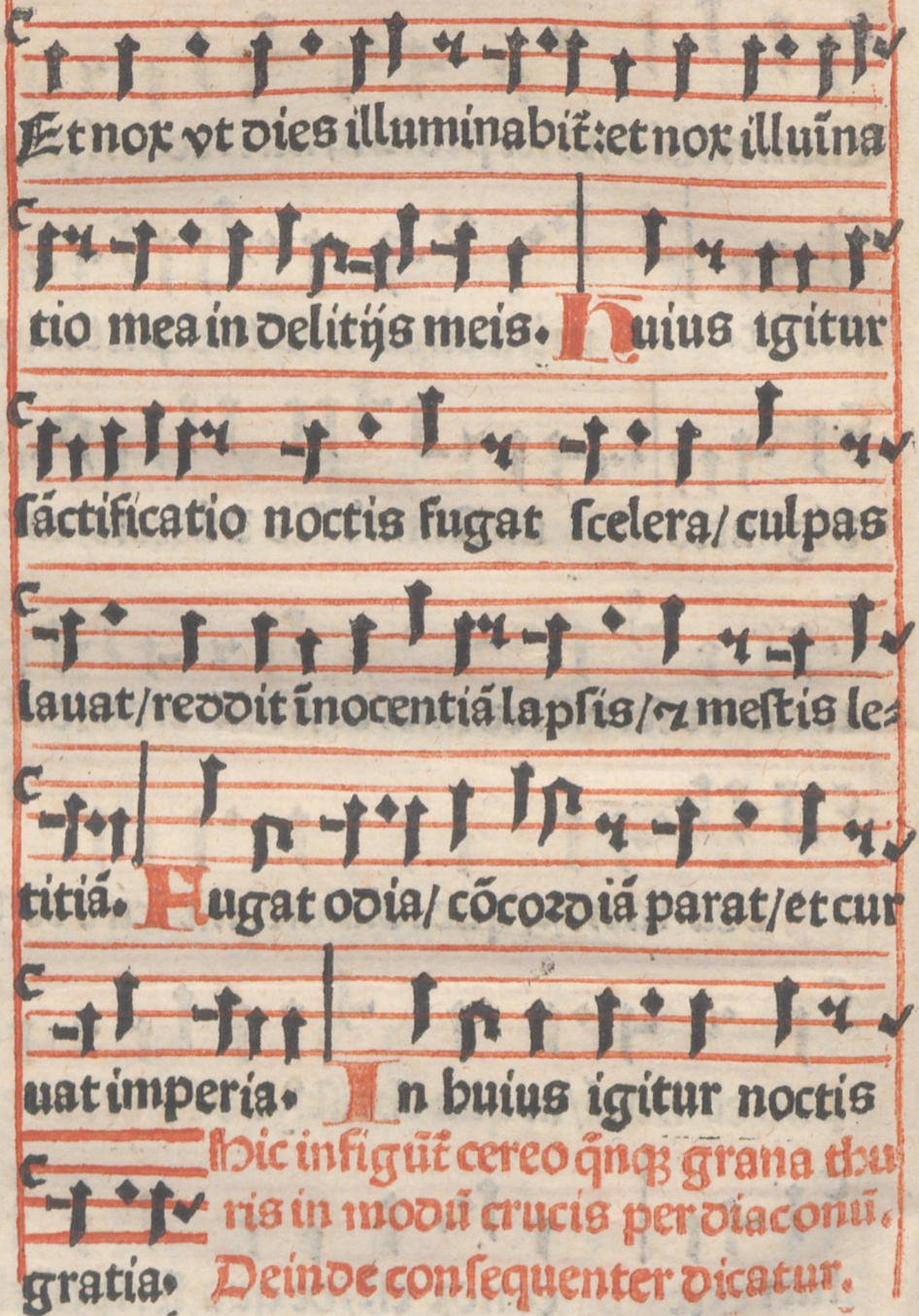
Et nox vt dies illuminabit: et nox illumina
tio mea in delitijs meis. Huius igitur
sanctificatio noctis fugat scelera/ culpas
lauat/ reddit innocentiam lapsis/ & mestis le-
titiam. Fugat odia/ concordiam parat/ et cur
uat imperia. In huius igitur noctis
gratia.
Hic infigūt cereo quinq; grana thu
ris in modū crucis per diaconū.
Deinde consequenter dicatur.

Suscipe scē pater incēsi huius sacrificiū

vespertinū/q3 tibi in hac cerei oblatiōe

solenni per ministrorū man9 de operibz

apū sacroscá reddit ecclesia · Sed iam

colūne hui9 preconia nouim9/ quá in ho

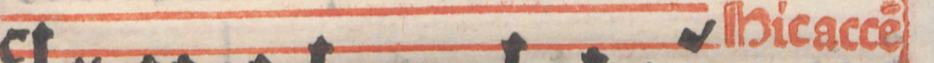

Hic accē datur cereus ·

noctē dei rutilás ignis accendit ·

Quilicet diuisus in partes ;mutuati ta

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0175

Benedictio.

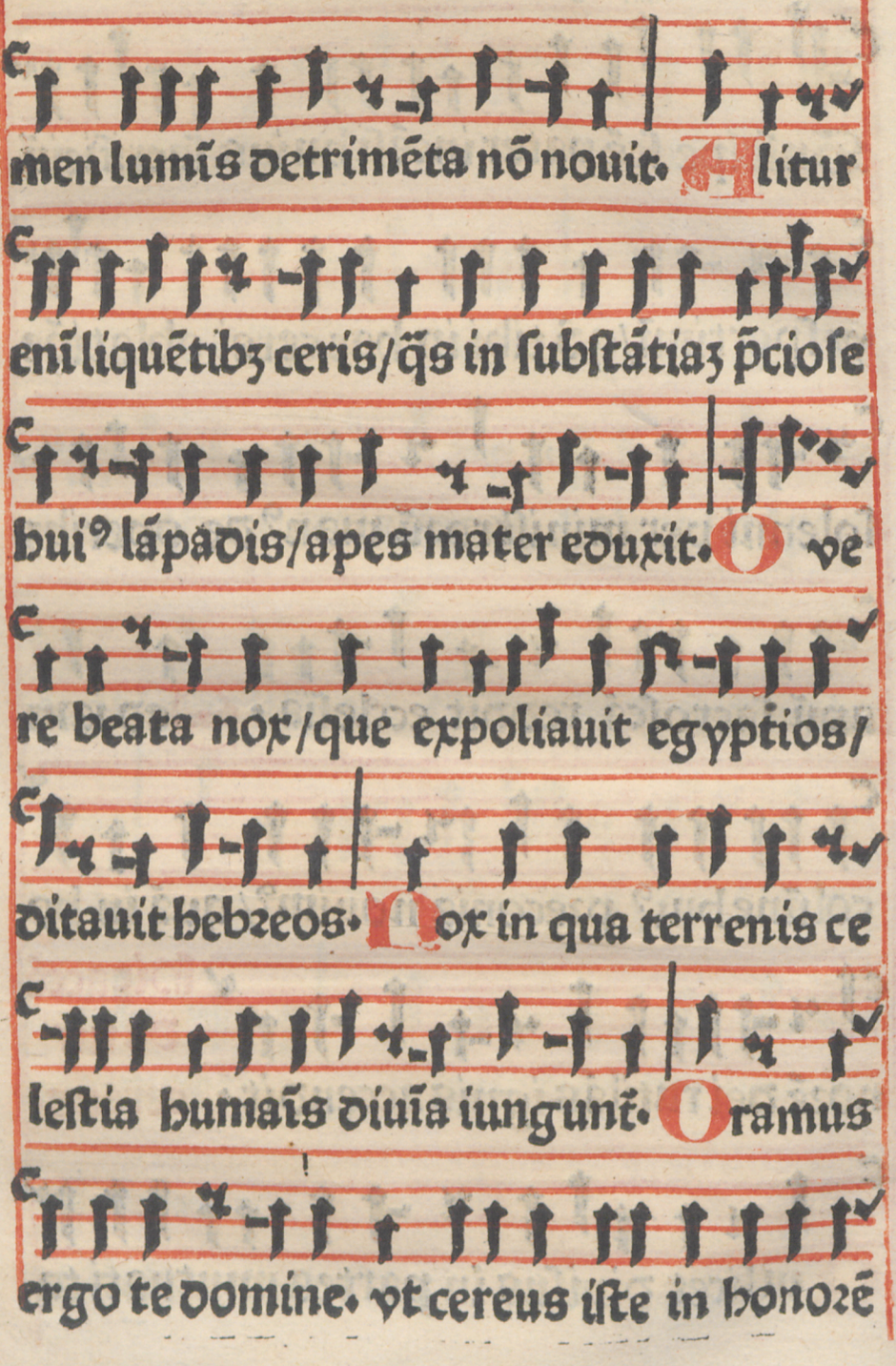
men lumīs detrimēta nō nouit. Hlitur
enī liquētibz ceris/qs in substātiaz pcioſe
hui9 lāpadis/apes mater eduxit. O ve
re beata nox/que expoliauit egyptios/
ditauit hebreos. Nox in qua terrenis ce
lestia humaīs diuīa iungunt. Oramus
ergo te domine. vt cereus iſte in honorē

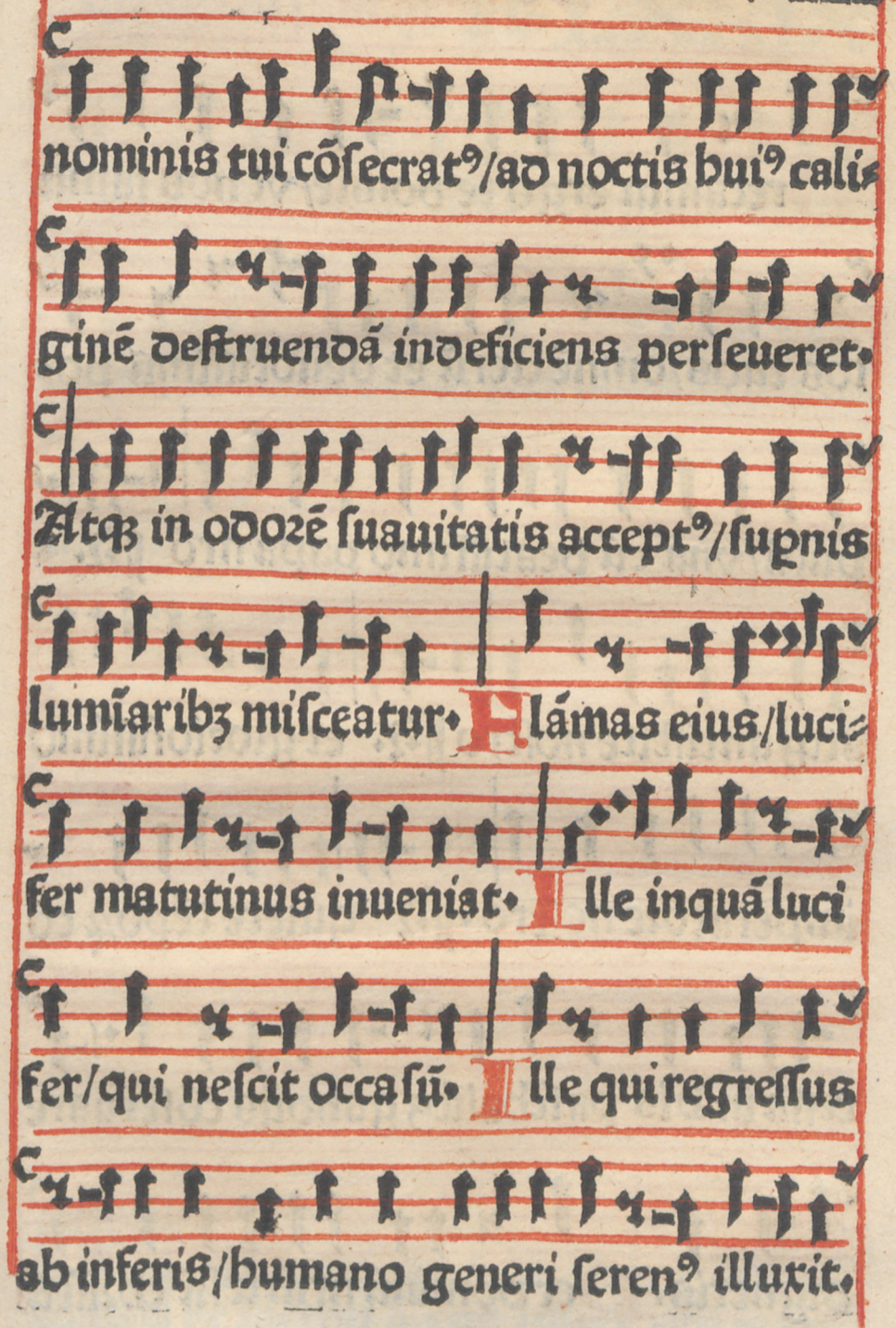

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0177

Benedictio.

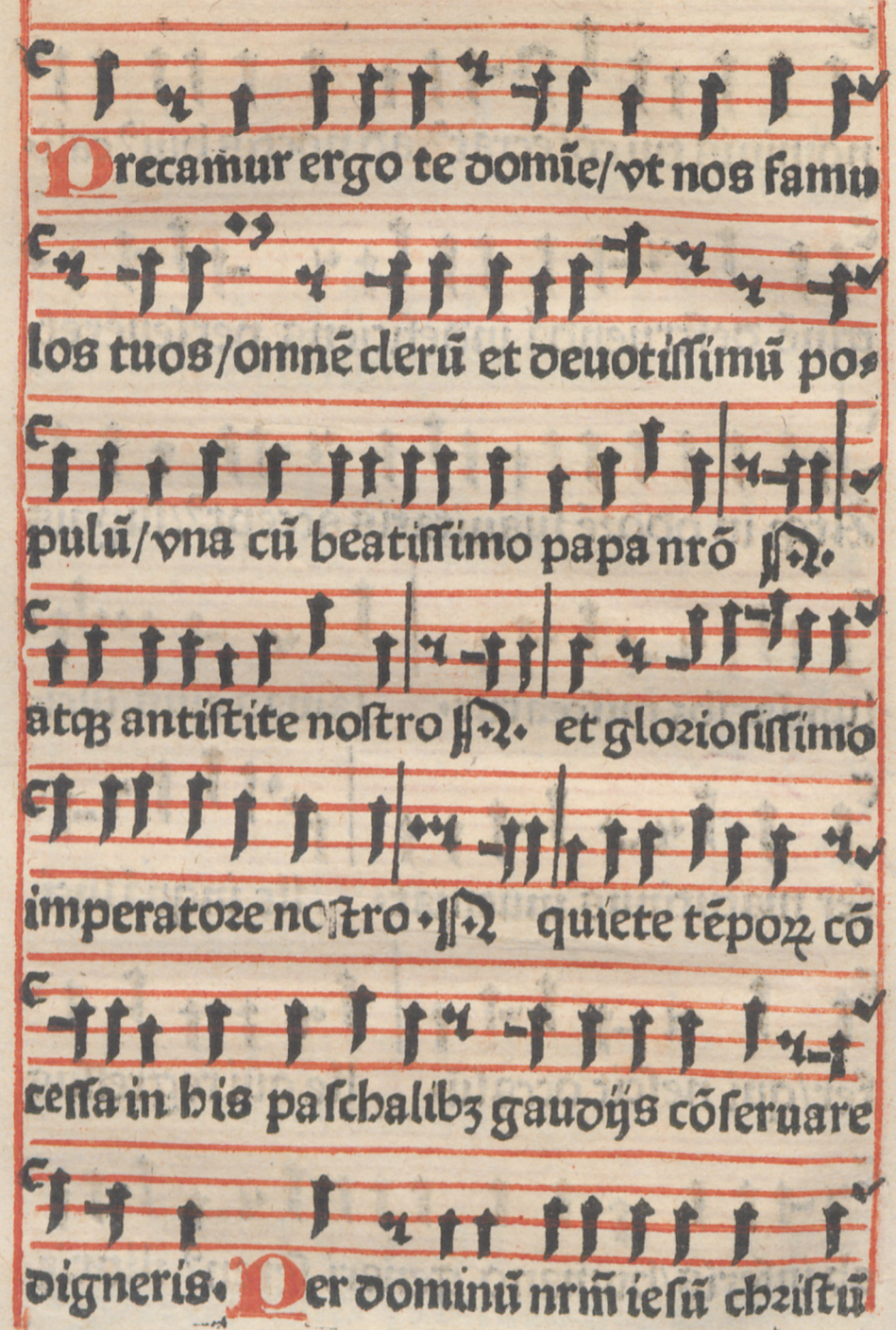

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0178

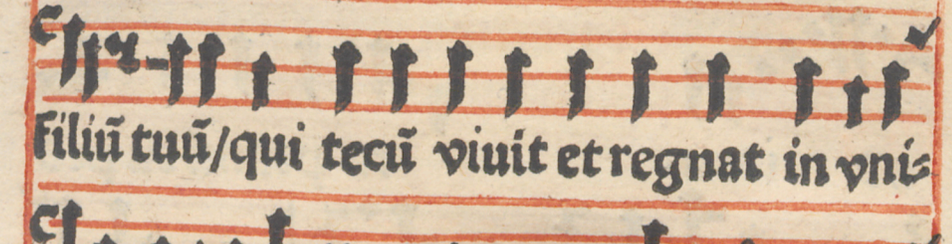

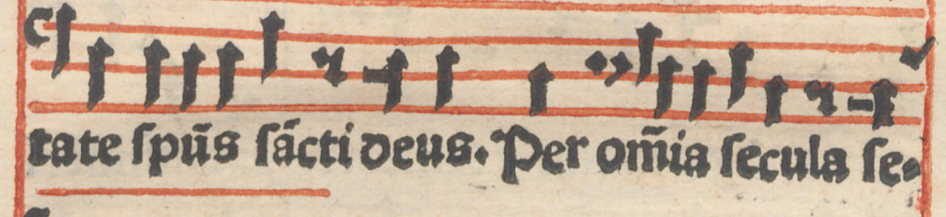

filiũ tuũ/qui tecũ viuit et regnat in vni-
tate spũs sãcti deus. Per om̃ia secula se-
culorũ. Amen.

¶ Bendictio fontis.

¶ Lectionibus/orationibꝫ/et alijs finitis: totus chorus vadit ad fontẽ bñdicendum vt in ordinario cum hymno.

Rex sãctorũ. Et custos priori die effusa aqua baptismatis antiqui sub baptisterio/debet purã ac recentẽ aquã mundã cõsecrandã reinfusisse/vt habũdet etiam ad deportandũ. ante infusionẽ chrismatis. Hin⁹ richmic⁹: nullo gñe carmis ꝯstrict⁹.

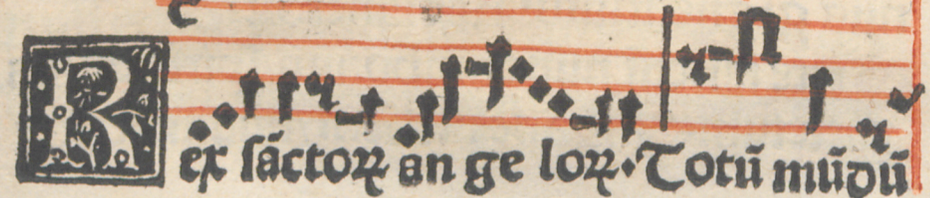

Rex sãctoꝝ an ge loꝝ. Totũ mũdũ

Benedictio fontis.

Repetitur per chorũ

ad iuua. Ora primũ tu pro

nobis/ v̄go mater germinis. Et ministri

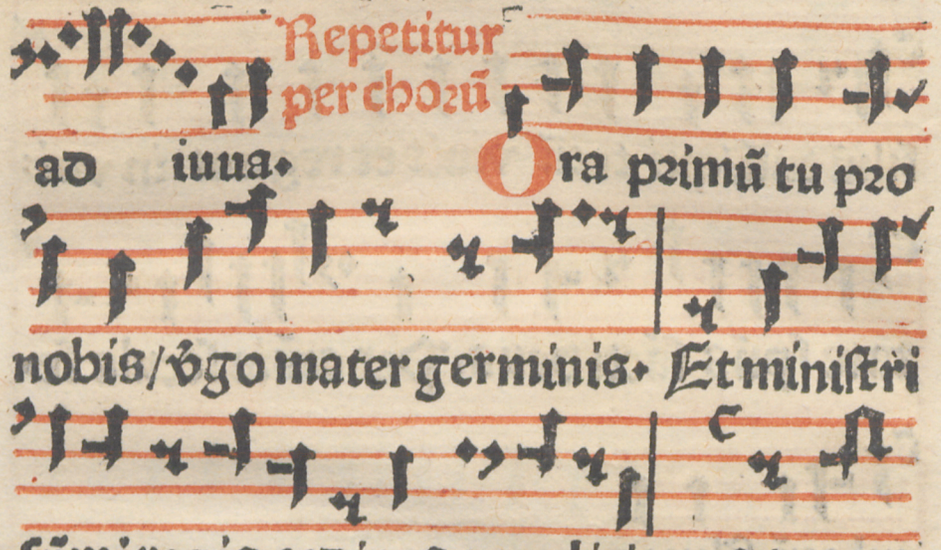

sũmi regis ordines angelici. Totum.

Sãcte iohãnes baptista/cũ om̃i prĩarcha/ et ꝓphetis fidelibꝫ/sucurre tuis p̃cibꝫ. Rex.

Supplicate chrõ regi/cet⁹ apl̄ici. Supplicetqꝫ ꝑmagnoꝝ/sãguis fus⁹ martyrũ. Tot

Implorate ꝯfessores/ꝯsoneqꝫ v̄ gĩes Quo donetur magne nob̄/tẽpus ĩdulgẽtie. Rex

Om̃es sci atqꝫ iusti/vos p̃camur cernui Ut purget̃ crimẽ om̃e/vestro sub oramĩe. To.

Huius christe rector alme/plebis vota suscipe. Qui plasmasti prothoplastum/et genus gignentium. Rex sanctoꝝ.

Mitte sanctũ nunc amborum/spiritum/paracletum. In hanc plebem/quam recen/

tis fons baptismi parturit· Totum·
Sub infrascripto versu·cātores et chorus
ad fontē se vertāt· Et sacerdos hūc versū
ter cantet, faciendo signū crucis supra fon
tem sine attactu aque· Chorus respondet
suo modo de primo versu·:·:·

Hac interna fōtis hui⁹/ sacra ✠ tū my=
sterium· Qui profluxit/ cum cruore/ sacro
christi corpore· Rex sanctorū·
Ut letetur mater sācta/ tota nūc eccl'ia· Ex
profectu renascētis/ tāte multitudīs· Totū
Oresta pater atq; nate/ cōpar sc̄e spūs Ut
te solū/ semp/ oīm/ diligam⁹ tēpore· Rex·
Deinde fons consecretur imponēdo· ỹ·

Domine apud te est fons vite:
Et in lumine tuo videbimus lumen·
In vigilia pēthecostes additur· Alleluia
Omnipotens sempiterne Deus· Orem⁹·
deus: adesto magne pietatis tue
mysteris: adesto sacramentis: et ad
creandos nouos populos/ quos tibi

Benedictio fontis.

fons baptismatis parturit/spiritum adoptiōis emitte: vt qđ nostre humilitatis gerendū est ministerio: tue virtutis impleatur effectu Per dñm nostrū ie. chr̄z fi. tuū/qui te. vi. t regnat

in vnitate eiusdē spūs sancti deus. :.

Per oīa secula seculoꝝ. Dominꝰ vobiscū. Sursū corda Gratias agamꝰ

domino deo nostro Vere dignū et iustum est/equū et salutare. Nos tibi sēper

et vbiq; gratias agere/domīe sācte/pater omnipotēs/eterne deus. Qui inuisi

bili potētia/sacramētoꝝ tuoꝝ mirabilit̄

operaris effectū: et licet nos tātis myste

rijs exequēdis/simus indigni: tu tamen

gratie tue dona nō deserēs/etiā ad nrās

preces aures tue pietatis inclinas. De-

us cui⁹ spiritus/sup aquas/inter ip̄a mū

di primordia ferebatur: vt iā tūc virtutē

sāctificationis aquaꝝ natura cōciperet.

Deus q̄ nocētis mūdi crimīa ꝑ aquas

abluēs: regeneratioīs speciē/in ipsa dilu

Benedictio fontis.

uij effusione signasti: vt vnius eiusdēq;
elemēti mysterio: et finis esset vitijs /et
origo virtutibz. Respice dñe in faciem
ecclesie tue: et multiplica in ea regenera-
tiones tas: qui gratie tue affluēt; impe
tu/letificas ciuitatē tuā: fontemq; bapti/
smatis aperis: toto orbe terraz gētibus
innouādis: vt tue maiestatis imperio: su
mat vnigeniti tui gratiā de spiritu sācto

Hic aquā manu tāgat/ꝛ diuidat in modū crucis. Qui hanc a

quā regenerādis hominibꝫ preparatā. ar
chana sui numīs admixtione fecūdet: vt
sāctificatione ꝯcepta/ab īmaculato diuini
fontis vtero. in nouā renata creaturā: pro
genies celestis emergat. Et quos aut
sexus in corpore/aut etas discernit in tē-
pore: om̄es in vnaꝫ pariat gratia mater
infantiā. Procul ergo hinc iubēte te do
mine/om̄is spiritꝰ immūdus abscedat:
procul tota neq̄tia diabolice fraudis ab-

Benedictio fontis.

sistat. Nichil hic loci habeat contrarie
virtutis admixtio: nõ insidiãdo circũuo-
let: nõ latendo surrepat: nõ infitiẽdo cor-
rũpat. Iterũ manu tãgat aquã in modũ crucis ⁊ dicat. Sit hec san
cta ✠ et innocẽs creatura: libera ab om-
ni impugnatoris ĩcursu/et totius nequi-
tie purgata discessu. Hic signa crucis su-
pra fontem sine attactu aque describãtur
Hic pater notatur. Filius.
Sit fons ✠ viuus. aqua rege ✠ ne-
spũs scũs.
rans. vnda puri ✠ ficans: vt om̃es hoc

lauacro ſalutifero diluēdi: operāte in eis
ſpū ſcto/ pfecte purgatiōis indulgentiā
p ſequant. Hic faciat crucē ſup̄ fontē: q̄ter
nō tāgēdo aquā. (Et ptinz hec bñ dictio ad prēm.)
Unde bene ✠ dico te/ creatura aque
per deū ✠ viuū/ per deū ✠ verū/ per
deū ✠ ſanctū: per deū qui te in p̄cipio
verbo ſeparauit ab arida: cui⁹ ſpirit⁹ ſup
te ferebatur: qui te de paradiſo manare/
et in q̄tuor fluminibz Hic manu diuidat
et effūdat aquā in
hunc modū totam terrā rigare p̄cepit.

Benedictio fontis.

Qui te in deserto amarã/ suauitate indi
ta/ fecit esse potabilẽ: et sitiẽti populo/ de
fac crucẽ sup̃ fõ
petra, produxit. tẽ Bñdicio peregrinẽs ad filiũ. Bene ✠ dico
te per iesũ christũ/ filiũ eiꝰ vnicũ/ dominũ
nostrũ: qui te in cana galiee/ signo admira
bili sua potẽtia quertit in vinũ. má crucis
vinũ in-
fundat Qui pedibz suis super te ábu-
lauit: et a Joanne in iordane/ in te baptiza
tus est. Qui te vna cum sanguine de late/
re suo produxit: et discipulis suis iussit/ vt

credentes baptizarẽtur in te. dicens. Ite

docete omnes gentes/ baptizantes eos

in nomine patris/et filij/et spiritus sancti.

Hic muta vocẽ quasi lectionem legens

Hec nobis precepta seruãtibus: tu deus omnipotẽs clemẽs adesto: tu benignus aspira: tu has simplices aquas/ tuo ore bñ ✠ dicito: vt preter naturalẽ emũdationẽ/ quã lauandis possũt adhibere corporibz: sint etiam purificãdis mẽtibus efficaces. Hic termitte cereũ benedictũ/ in fõtem. et canta alta voce tribus vicibus. (Et est benedictio spiritussancti.)

Descendat in hanc plenitudinẽ fontis

virtus spiritus sancti. Hic extrahe cereũ ⁊ suffla in fontẽ iuxta

Benedictio fontis.

modum huius figure

Postea ꝯtinua cantãdo. Votãq;

huius aque substantiã: regenerãdi fecun

det effectu. Et sic fiat tribꝫ vicibꝫ de im-

mersione et sufflatiõe p̃dict'

Hic omniũ peccatoꝝ macule deleãtur:

hic natura ad imaginẽ tuã cõdita/ ⁊ ad ho

norẽ sui reformata principij/ cũctis vetusta

tis squaloribꝫ emũdetur: vt omnis homo

hoc lauacrũ regenerationis ingressus: in

vere innocentie nouã infantiã renascatur.

Legendo submissa voce prosequere.

Per dominũ nostrũ iesum christum

filium tuū: qui tecū viuit et regnat in
unitate eiusdem spiritus sācti deus.
Per omnia secula seculoꝝ Amen.

Postꝙ aqua fuerit aspersa ac distributa
fidelibz: tūc secundū cano. de cōse. dis. iiij.
In sabbato: infunde chrisma nouum si ha
betur. Alioquin depost quando missum
fuerit ab Epō. tunc infūdatur in modum
crucis super aquā dicēdo submissa voce.
Sanctifice✠tur et fecūdetur fons
iste hoc salutifero chrismate/ in nomi
ne patris/et filij/et spūssancti. Amē.
Et fiat commixtura per manū sacerdōtis
His completis redeant ad chorū cum leta
nia que supra habetur videlicet
Kyrie eleisō. Prout in ordinario est ex
pressum.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0191

Bñdictio fōtis/cū suis tēporibz nō fu
erit bñdict⁹ vel cū fuerit renouandus pro
pter incidentes casus. Exorcismus.

Exorcizo te creatura aque in nomine dei pris ✠ oñipotētis/ & in charitate ihesu ✠ christi filij eius/et spūs ✠ sācti/oñis virtus aduersarij: oñis incursio sathane/et oñe fantasma/eradicare & effugare/ab hac creatura aque:vt fiat fons aque saliētis/ in vitā eternā. Et qui ex ea baptizat⁹ fuerit:fiat templū dei viui:et spūsanctus habitet in eo/in remissionē oīm peccatoꝝ Per eū qui vētu. ē iudi. vi. & mortu:et scl'm per ig. Amē. Orem⁹.

Exaudi nos ops deus:& in hanus aque substantiā tuā īmisce virtutē:vt abluēdi per eam/& sanitatē simul & vitā mereātur eternā Per c. d. n.

Tunc infūdat chrisma in fontē in modū crucis. vt ¶Folio precedenti notatum est dicendo et commiscēdo vt ibidē

Benedictio agni paschalis.

Adiutoriũ nr̃z in noĩe dñi. ⁊c̃. Orem⁹

Deus vniuerse carnis/qui noe et filijs suis/de mũdis ⁊ immũdis animalibꝫ precepta dedisti: quiqꝫ sicut holera herbarũ humano generi ita qnadrupedia mũda edere ꝑmisisti: quiqꝫ agnũ in egypto moysi et populo tuo in vigilia pasche comedere p̃cepisti/in figura agni domini nr̃i iesu christi/cui⁹ sanguĩe omnia primogeĩta de mundo redemisti: et in nocte illa omne primogenitũ in egypto percutere precepisti/seruans populũ tuũ agni sanguĩe prenotatũ. Dignare dñe quesum⁹ bene✠dicere et sanctifi✠care/has ouiũ atqꝫ auiũ carnes: vt quicũqꝫ ex ꝓplis tuis fidelibꝫ comederĩt/om̃i bñdictiõe cele

sti/ & gratie tue saturitate repleantur in bonis. Per eūdem chr̄z dn̄z nr̄m.

Benedictio diuersaꝝ carniū. Oremus.

Deus qui per resurrectionē vnigeniti filij tui: paschalia nob gaudia cōtulisti: auge et sācti✠fica/collata nobis hec dona diuersaꝝ carniū tue largitatis: mētesq nostras pariter/spūalibz reple delitijs. Per chr̄z.

Benedictio ouorum. Oremus.

Subueniat qūs dn̄e tue benedictionis grā/huic ouorū creature: de qua pullos gallinarū dignatus es procreare: vt fiat cib⁹ salubris tuis fidelibus in tuarū gratiarū actione sumētibus. Per chr̄z d.n. Amē.

Benedictio casei. Oremus.

Signare qūs ops deus be✠nedicere et sācti✠ficare hāc cre-

aturā casei/quā ex adipe aīaliuz ꝓdu
cere dignatꝰ es: vt quicūqz ex ꝓplis fi-
delibz inde cōmederit: omī bn̄dictiōe
celesti/ ⁊ grē tue sāctitate repleātur in
bonis· Per chr̄z dn̄m nostrū· Amē·

Bendictio panis· Oremus

Benedic ✠ dn̄e creaturā istā pa-
nis/sicut benedixisti quīqz pa-
nes in deserto: vt om̄es gustantes ex
eo accipiant tam corpis q̄ anime sa-
nitatē· Per christū dn̄m nostrū· Am̄·

Generalis benedictio· Oremus

Creator oīm rex deus: ꝯseruator
humani generis: dator gratie spirita
lis: largitor hūane salutis: mitte spiri
tum sanctū sup vniuersas has crea-
turas/quas in cibū ac vsū humanuz
dedisti: vt virtute tue bn̄dictionis san
ctificate/om̄es qui ex eis quid gusta-

uerit/incolumes esse ualeāt:⁊ ad̄ eter-
nam salutem proficiant. Per christū

Alia benedictio generalis et finalis.

Benedictio dei ✠ patris/⁊ fi ✠
lij/et spūs ✠ sācti: descēdat su-
per oīes has creaturas: vt q̄cunq; ex
eis sūpserint: accipiāt sanitatē mētis:
integritatē corporis: securitatē spei:
robur fidei: solatium spiritus sancti.
Amen. Quibus factis aspergantur cū
aqua bñdicta. dicēdo. Hec dies quam
fecit dominus: exultemus et letemur
in ea. ℣. Confitemi dño quoniā bo-
nus: quoniā in seculum misericordia
eius. ℟ Alleluia. Pascha nostrū
immolatus est christus. ℣. Epulemur
in azymis syncritatis et veritatis.

De sabbato Penthecostes.

Ad visitandū ⁊ benedicendū fontem

Lectionibꝫ et orationibꝫ finitis / prout in missali et ordinario: descēdatur scōm cōsuetudinē / ad benedicendū fontem / cū hymno Rex sanctoꝝ. vtꝫ Fo. lxxix Et sic fiat ac seruetur cum bñdictione fontis et chrismatis infusione eodem modo / sicut in vigilia pasche supra notatū ē; excepta ignis et cerei bñdictione: qz nō bñdicuntur. Nota etiam. ꝙ ꝓsecrato fōte eo ordiē ⁊ mō ꝓut supꝫ in vigilia pasche Fo. lxxxv. processio reuertatur ad chorū cum Letania / sicut in dicta vigilia pasche. ¶ Et nota. ꝙ ante cōsecrationem fontis debet per sacristā effundi tota aqua baptismatis sub baptisterio: vt est consuetum; et mundari fons / ac imporꝫ ri recens aqua de nouo consecrāda ꝓut in vigilia pasche;

Benedictiones herbarū in die assū-ptionis Marie virginis.:.

Adiutoriū nr̄m ⁊c̄. Exorcismus.

Exorcizo te creatura om̄is flo-rū/frondiū et fructuū. in no-mine pa✠tris/et fi✠lij/ ⁊ spiritus sā✠cti: vt om̄is virtus ad-uersarij: om̄is exercitus diaboli: om̄is potestas īimici: om̄isq; incursio demo-nū a te discedat. Per eū qui vētur⁹ ē.

Dñe sācte/pater omp̄s: Orem⁹. qui ab initio fecisti hominē ad im aginē tuā/cōdidisti celum ⁊ terrā/ solem et lunā/et stellas/et omnia ce-lestia et terrestria. Tu dñe domina-ris potestati maris: tu habes potesta-tem abyssi magne. tu cōdidisti om̄ia elemēta. Tu bñ✠dicere ⁊ san✠cti-ficare digneris has creaturas herba-

rum: sicut bñdixisti quinqz panes in deserto/ ⁊ duos pisces/ et satiasti q̃nqz milia hoim viroꝝ. Om̃esqz qui vtunt̃ ex eis bñdicere ⁊ sãctificare digneris: vt sit eis sanitas anime ⁊ corporis: in nomĩe patris/ et filij/ et spũssancti. Et ab om̃ibus hominibz pecoribzqz q̃ ex eis gustauerint omnẽ putredinẽ/ et om̃e fãtasma diaboli/ et omnẽ morbũ/ et om̃ez pestilentiã ⁊ dolorẽ expellere digneris. Qui in trinitate ꝑfecta viuis et reg. d̃s Per oĩa s. s. Orem⁹.

Suppliciter tuã deus deꝑcamur clementiã: (qui mirabiliter ex nihilo cuncta creasti: quiqz terrã diuersa proferre germĩa ꝑcepisti: atqz vniuscuiusqz semen in semetiꝑo manere super terrã indidisti: et diuersa eis medicamẽtoꝝ genera/ ad sanãda

hũani generis corpora imposuisti:) bene✠dicere et sãcti✠ficare has diuersi generis herbas tua alma maiestate digneris: vt quicũqz ex eis/in hac solennitate venerabili/sãcte dei genitricis et virginis marie/sũt sumpturi: tam anime q̃ corporis sanitatem percipiãt: quatenus intercedẽte eadẽ beata semp virgĩe maria/in tuorũ odore vnguẽtoꝝ paradysi mereamur ĩtroire ianuas. Per chr̃z. Ore.

Quesumus omp̃s deus: vt benedicas hunc fructũ nouũ pomorũ: vt qui esu interdicte arboris iuste mortis sententia multati sumus: per illustrationẽ vnigeniti tui/hac bñ✠dictione sãctificata hec om̃ia atqz benedicta: depulsis antiqui hostis insidijs/cum salubritate mẽtis et corpo-

ris sumamus. Per chr̄m. Oremus.

Dñe sācte/pater op̄s/eternedeus/ qui celū et terrā mare et om̄ia creasti: te supplices exoramus/vt has fruges nouas/bñ✠dicere et sancti✠ficare digneris/et multiplicare abūdanter offerentibꝫ tibi/ac repleas eoꝝ cellaria multitudīe frumēti et vini: vt letātes in eis/referāt tibi deo patri omnipotenti laudes et grates. Per chr̄z. Bñdictio generalis. Oremꝰ

Bene✠dic dñe has multigenaꝝ fructuū creaturas: vt sint remedia salutaria generi humano/ac alijs animātibꝫ: et presta/vt per īuocationem sancti spūs paracleti/et tui sāctissimi nois/bñdictionis efficatiā consequantur. Per dñm nr̄m ⁊c̄ eiusdē s. s.

Benedictio dei pa✠tris/et fi✠lij/

Bñdcō vini pro amore Joānis euā-
te spūs ✠ sācti: descendat super has
multigenaꝝ fru-
ctuū creaturas: et maneat sēp Amē

Bñdictio ad oīa que voluerꝫ non ꝑtinens ad istam solennitatē

Benedic ✠ dñe cre
aturā istā: vt sit remediū salu-
tare generi humano: et presta per in
uocationē nominis tui/ vt quicūqꝫ ex
ea sūpserit/ corpis sanitatez et anime
percipiat. Per christū dñz nr̄z. Amen

Bñdictio vini pro amore sācti Joan-
Adiutoriū nr̄m in. ꝛc̄ ¶ nis bibendi.

Benedico te creatura vini/ in
nomine pa ✠ tris: qui cūcta
creauit ex nihilo/ et de terra
virētia germinare precepit Bene ✠
dico te in noīe filij eius: qui est a spi-
ritu sancto in vtero virgīali ꝯceptus/

et inde natus: totum mundū sua nativitate letificauit Bene ✠ dico te in nomie spūs sancti paracleti: qui processit ab vtroqz/ et pectora apl'oꝝ invisibiliter penetrauit. Bene ✠ dico te vinū per sanctam trinitatē/ac in divisibilem vnitatē: pro cuius fide/omnes apostoli et sācti martyres pugnātes: mundū cum terrestribz vicerūt: ac regna celestia obtinere meruerūt. Cōfessores insuper et virgies/eandē trinitatē profitendo/ad angelicā peruenerūt mansionē Bene ✠ dico te per omnes virtutes celoꝝ: vt sis vinū benedictū/omnibz te sumētibz in sanitatem mētis et corporis: vt quicūqz exte gustauerit/sint in protectione dei: ab omni aduersitate corpis et aie liberati. Per eundē dnm nrm iesū chrz: qui vē

Bñdcō vini pro amore Joānis euā-
turꝰ ē iudi·vi·⁊ mor·⁊ sclꝫ ꝑignē·Amē
Exaudi qūs dñe preces Oremꝰ·
nostras: et hanc creaturā vini/
quā ad vsuꝫ hoībus ex vitis ꝓpagine
germinare iussisti: et eūdē liquorē/in
vltima cena (quā cū discipulis tuis an
te passionē tuā habuisti:) in sanguinē
tuū verbo consecrasti: bene ✠ dicere/
sancti ✠ ficare et custodire tua pieta-
te digneris/omēs ex eo gustātes·Sub
tua protectione custodi eos/a presēti
periculo: et post hāc vitā/mortē per-
petuā gustare nō permittas·Qui vi-
uis et regnas·⁊c· ¶ Dñs vobiscum·
Initiū sancti euāgelij·Scdm Joannem·
In principio erat verbū/⁊ verbū
erat apud deū: et deus erat ver
bum·Hoc erat in prīcipio apud deū·
Omīa per ipsū facta sūt: et sine ipso

factū est nihil ·Qd̄ fcm̄ est in ipso/vi-
ta erat: ⁊ vita erat lux hoīz: ⁊ lux in te
nebris lucet ⁊ tenebre eā nō cōprehen
derūt· Fuit hō missꝰ a deo/cui nomē
erat ioānes· Hic venit in testimoniū
vt testimoniū ꝑhiberet de lumine: vt
om̄es crederēt per illū· Non erat ille
lux/ sed vt testimoniū perhiberet de
lumīe· Erat lux vera/que illuīnat om-
nē hoīem venientē in hūc mundū· In
mūdo erat: et mūdus per ipsū factus
est: et mundus eum nō cognouit· In
propria venit: et sui eū nō receperūt·
Quotq̊t aūt receperūt eum: dedit eis
potestatē filios dei fieri/his qui credūt
in nomine eius ·Qui non ex sangui-
nibus: neqz ex voluntate carnis neqz
ex voluntate viri: sed ex deo nati sūt·
Et verbum caro factum est: et habi

Bñdictio vini ꝑ amore Ioānis euā

tauit in nobis. Et vidimus gloriam eius gloriam quasi vnigeniti a patre Plenū gratie et veritatis ¶ Orem⁹.

Per istos sermones sancti euangelij: et per meritū sācti ioānis euangeliste/ tu domine bñ✠dicere et sanctifi✠care digneris/ hunc calicē vini dextera tua: et presta: vt omnes/ in te credentes: et de calice isto bibentes. a te bñdicantur et ꝓtegantur. Et sicut beatus ioānes euāgelista de calice venenū bibēs nō est lesus: ita isti homines in amorē eius/ de calice isto bibētes: merito ipsi⁹ ab omī egritudine veneni absoluantur: et corpe et aīma se tibi offerētes/ ab omni culpa exuantur. Per chr̄z dñz nr̄z. Amē. In noīe patris/✠ ⁊ filij/✠ ⁊ spūs✠ sācti: sit istd̄ vinū bñdictū ⁊ sāctificatū. Amē.

Initia quatuor euāgeliorꝝ in letaniis vel aliis processionibus legendorū.

Initiū scī euangelij: Scōm Mattheū

Liber generationis/ihesu christi/filij dauid: filij abraam. Abraam genuit isaac: isaac autem genuit iacob. Jacob aūt genuit iudam et fratres eius. Judas autē genuit phares/et Zaram de thamar. Phares aūt genuit esron. Esron aūt genuit aram. Aram aūt genuit aminadap. Aminadap autē genuit naason. Naason aūt genuit salmon. Salmon āt genuit booz de raab. Booz aūt genuit obeth exruth. Obeth aūt geūit iesse. Jesse āt genuit dauid regē Dauid āt rex genuit salomonē/ex ea que fuit vrie. Salomō āt genuit roboam. Roboam aūt genuit abiā. Abia

aũt genuit asa. Asa aũt genuit iosa-
phat. Josaphat autẽ genuit ioram. Jo
ram ãt genuit oziam. Ozias aũt ge-
nuit ioathan. Joathan aũt genuit a-
chas. Achas ãt genuit ezechiam. Eze
chias ãt genuit manassen. Manasses
aũt genuit amon. Amon aũt genuit
iosiam. Josias ãt genuit iechoniã et
fratres eius in trãsmigratione babi-
lonis. Et post trãsmigrationẽ babilo
nis Jechonias genuit salathiel. Sala
thiel aũt genuit zorobabel. Zoroba-
bel ãt genuit abiud. Abiud ãt genuit
eliachim. Eliachi ãt genuit azor. Azor
ãt genuit sadoch. Sadoch aũt genuit
achim. Achim ãt genuit eliud. E liud
ãt genuit eleazar. Eleazar aũt genuit
mathan. Mathan ãt genuit iacob.
Jacob ãt genuit Joseph virũ Marie.

De qua natꝰ est iesꝰ qui vocat̃ christꝰ·

Initiũ sancti euãgelij· Scd̃m Marcũ·

Initiũ euangelij iesu christi filij dei: sicut scriptũ est/ in esaia propheta· Ecce mitto angelum meum/ ante faciem tuã: qui p̃parabit viã tuã ante te· Vox clamãtis in deserto/ parate viã dñi: rectas facite semitas eius· Fuit in deserto ioannes baptizãs/ et predicãs baptismũ penitẽtie: in remissionẽ peccatoꝝ· Et egrediebat̃ ad eum om̃is iudee regio/ ⁊ hierosolymite vniuersi: et baptizabãtur ab illo in iordanis flumĩe/ cõfitentes peccata sua· Et erat ioannes vestitus pilis cameli: et zona pellicea/ circa lũbos eius· Et locustas et mel siluestre edebat: et predicabat dicens· Venit fortior me post me: cuius non sum dignꝰ procũbens/

soluere corrigiã calciamẽtorũ ei⁹. Ego baptizaui vos aqua: ille vero baptizabit vos spiritu sancto.

Initiũ sancti euãgelij ☞cõm Lucam.

Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidã/nomĩe Zacharias de vice abia: & vxor illius de filiabus aaron/et nomẽ eius elizabeth. Erãt aũt ambo iusti ante deum: incedentes in oñibus mãdatis & iustificationibus dñi sine querela. Et non erat illis filius: eo qꝫ esset elizabeth sterilis: et ambo processissent in diebus suis. Factum est autẽ/cum sacerdotio fungeretur zacharias/in ordine vicis sue ante deũ: secundũ consuetudinẽ sacerdotij: sorte exijt vt incensũ poneret/ingressus in templũ dñi. Et oñis multitudo populi erat orãs foris/hora in-

cēsi. Apparuit aūt illi angel⁹ dñi/stās a dextris altaris incensi. Et zacharias turbat⁹ est/videns: et timor irruit sup eū. Dixit aūt ad illū angel⁹. Ne timeas zacharia: qm̄ exaudita est dēpcatio tua: et uxor tua elizabeth pariet tibi filiū: et vocabis nomē eius ioannē. Et erit gaudiū tibi/et exultatio: et multi in nativitate ei⁹ gaudebūt. Erit enī magn⁹ corā dño. Vinū et sicerā non bibet: et spiritu scto replebit/adhuc ex vtero matris sue. Et multos filiorū israel cōvertet ad dñm deum ipsorū. Et ipse precedet ante illum in spū et virtute helye: vt cōvertat corda patrū in filios: et incredulos ad prudentias iustorū: parare dño plebem perfectam.

C Secundum Joannem.

In principio erat verbum. et.

Contra cẽsuratos.

Require supra. De benedictione vini.

Folio xci. latere. ij.

Rñ Cõtra censuratos/seu aggranatos.

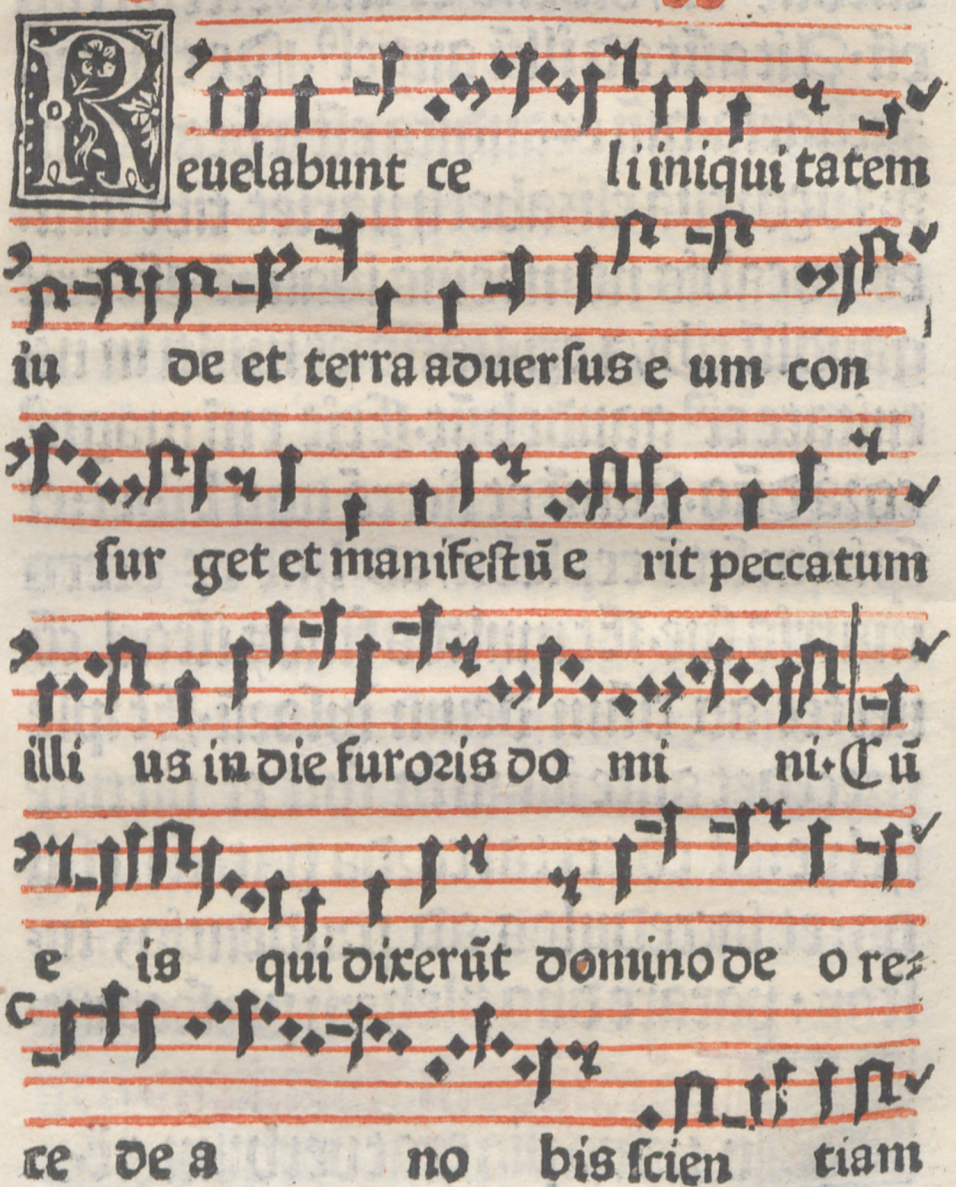

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0212

viarum tuarū no lu mꝰ·b·

iat mēsa eorū corā ipsis in laqueū

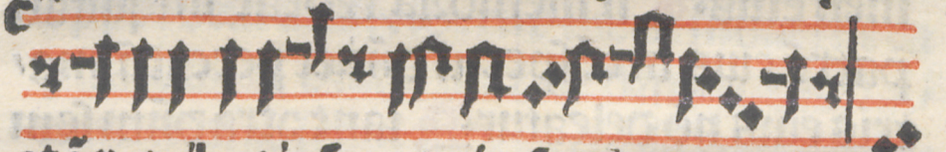

et ī retributioēs et in scan da lū Cū

Deus laudē meam ne tacueris: quia os peccōris et os dolosi sup me aptū est· Locuti sunt aduersum me lingua dolosa/ ⁊ sermoibꝫ odij circūdederunt me: et expugnauerūt me gratꝫ Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi: ego autem orabā· Et posuerunt aduersū me mala pro bonis: ⁊ odiū pro dilectione mea Constitue super eū peccatorē: et diabolus stet a dextris eius· Cū iudicatur exeat cōdemnatus: et oratio eius fiat in peccatū· Fiāt dies eiꝰ pauci: et episcopatum eius accipiat alter· Fiant filij eius orphani: et vxor eius vidua· Nutātes

transferātur filij eius et mendicēt: eijciātur de habitationibus suis. Scrutetur fenerator omnē substantiā eius: et diripiāt alieni labores eius. Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiant nati eius in interitum: in generatiōe vna deleatur nomen eius. In memoriā redeat iniquitas patrū eius in cōspectu dñi: et peccatū matris eius nō deleatur. Fiant ꝓtra dñm semper: et dispereat de terra memoria eorum: pro eo ꝙ non est recordatus facere misericordiam. Et persecut⁹ est hoiem inopem et mendicū: et compunctū corde mortificare. Et dilexit maledictionē: et veniet ei: et noluit benedictionē: et elongabitur ab eo. Et induit maledictionē sicut vestimentū: et intrauit sicut aqua in interiora eius: et sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut vestimentū quo operitur: et sicut zona qua semp precingitur. Hoc opus eorū qui detrahunt mihi apud dñm: et qui loquūtur mala aduersus animā meā. Et tu dñe dñe fac mecum propter nomē tuū: quia suauis est mi

sericordia tua. Libera me quia egenus et pauper ego sum: et cor meum cõturbatũ est intra me. Sicut vmbra cũ declinat ablatꝰ sum: et excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et caro mea imutata est propter oleũ. Et ego factꝰ sum opprobriũ illis: viderũt me et mouerũt capita sua. Adiuua me dñe deus meus: saluum me fac scõm misericordiã tuã. Et sciant quia manꝰ tua hec: et tu dñe feciſti eã. Maledicẽt illi et tu bñdices: qui insurgũt in me confundãtur: seruus aũt tuus letabitur. Induantur qui detrahũt mihi pudore: et operiãtur sicut diploide cõfusiõe sua. Cõfitebor dño nimis in ore meo: et in medio multorũ laudabo eũ. Quia astitit a dextris pauperis: vt saluã faceret a persequẽtibus animã meã. Gloria patri et filio. ⁊c

Contra cēsuratotos.

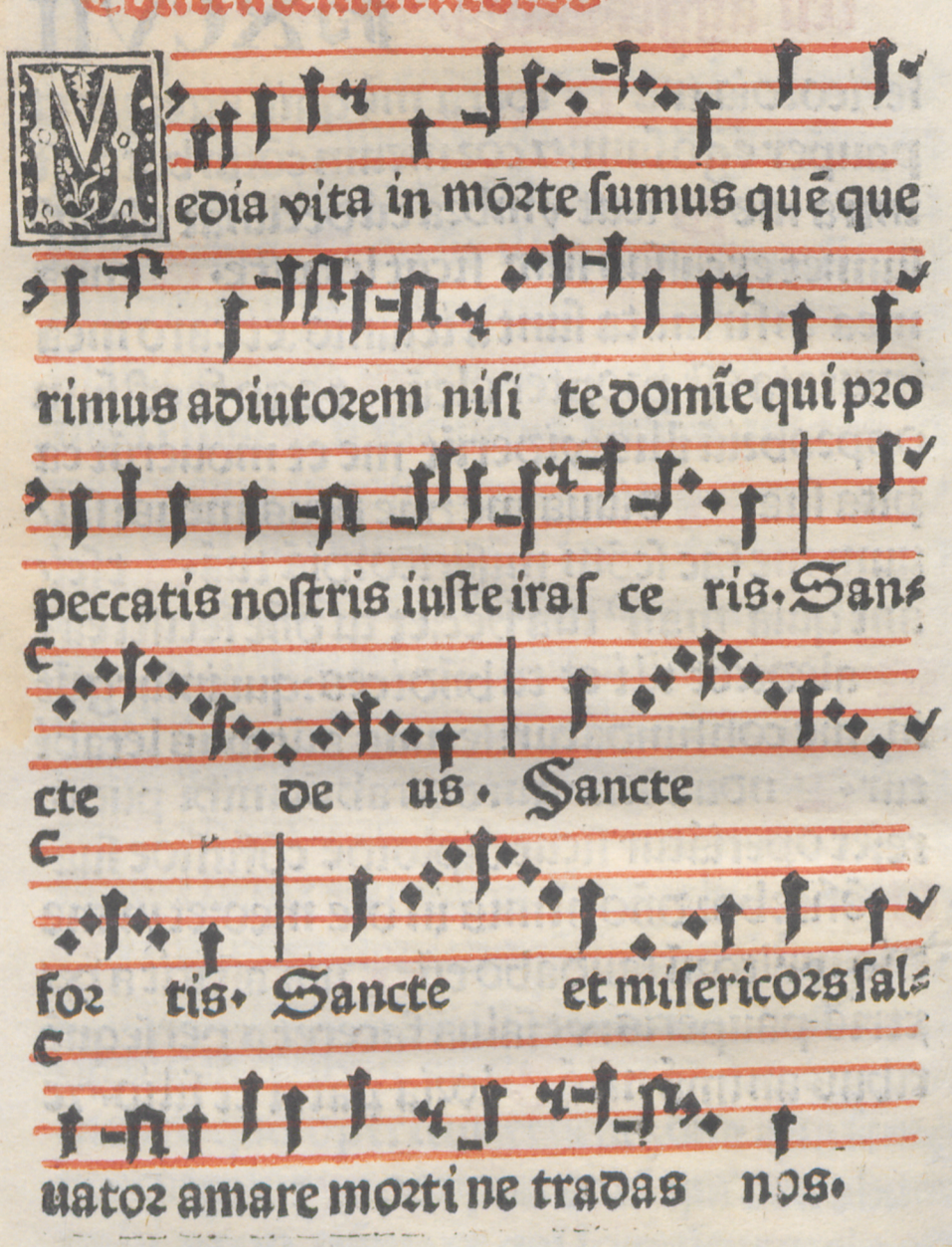

Precept̄ sup dn̄ica ora. XCVIII

De dominica oratione et salutatione angelica in prīcipio s̄monis ac de Symbolo xii. apl'oꝝ. et X. preceptis diuinis in omnibus sermonibꝫ per curatos huius dyocesis/et eoꝝ capellanos populo recitandis et docendis ordine infrascripto. Ne aūt sub eo pretextu q̄ tale mandatū ad ipsos curatos non peruenisset se valeant excusare: idem mandatū cū dn̄ica oratione ac salutatiōe angelica. Symbolo et X. preceptis presēti agende inserta fuerunt: ad laudem dei: et salutem dictorum christi fidelium.

Quia multorū curatoꝝ attestatione intellectū est plures christi fideles vtriusq̄ sexus. etiam senes. Pater nr̄. ac Aue maria. Credo et X. precepta ignorare. Ideoq̄. cū quilibet christianus saltem adultus ea om̄ia vel in latina/vel in materna lingua scire: et ꝓpterea patrini qui se in baptismate fideiussores cōstituūt: illa filiolos suos docere teneātur. scd̄z btm̄ Augustinū in s̄mone post pascha. qui incipit Hodiernus dies. ac Canonē. Vos ante om̄ia. de conse. distīc. iiij. dn̄i Zutpheldus administrator et decanꝰ/nec non Senior Canonici et Capl'm ecclesie Zuerineñ. alias piemoti: vniuersis curatis/et eorū capellanis. alijsq̄ verbi dei predicatoribus in quodam mandato/tunc ab ipsis emanato. et per totam dyocesim Zuerineñ publicato: sub certis penis inibi expressis mādarūt/pro ut sub eisdē penis adhuc mandāt tenore presentiū. per eosdē curatos ac eorum capellanos ac alios in eorum sermonibꝫ scd̄m tenorem eiusdem mandati doceri. ac a parrochianis et alijs in eorum confessione illa recitari: et si nesciuerint ad discendū per modū inibi descriptum induci.

Preceptum.

Dñica orõ que docet Matthei vj. et Luce xi. diuisa in septem partes.

i. Vader vnse de du bist yn den hẽmelen. werde ghehilliget dyn name.

ij. To kame dyn rike.

iij. Dyn wille werde/ alse yn dem hemmele vnde yn der erden. ¶ Luce. xi.

iiij. Vnse dagelikes brodt/ giff vns huten.

v. Vnde vorlate vnsz vnse schulde/ alse wy ock vorlaten vnsen schuldeneren.

vi. Vnde nicht vns infore in bekoringe.

vij. Men lose vnsz vam̃ quaden. Amen.

Salutatio angelica ad beatã Mariã. Luce. i.

Wes gegrotet maria vul gnaden. de here is myt dy. ij. Du bist gebenediet manck den frowes namen. iij. Vnde gebenedyet is de frucht dynes liues iesus christ⁹ Am̃.

Symbolũ. xij. a pl'oꝝ. scd̃z Jo. And. in nouella. Sup Rubricã de Sum. tri. ⁊ fi. ca.

i. S. Petrus. Jck loue in god vader almechtich. schepper hẽmels vnde erden.

ij. S. Andreas. Vnde yn iesum christũ/ synen eynigen sone vnsen heren.

iij. S. Jacob^{9} maior als zebedei. De entfangen is van dem billigen geyſte. gebaren van Marien der iuncfruwen.

iiij S. Joānes euāgeliſta. Sheleden vnder Pontio pylato. gecruciget / geſtoruen vnde begrauen.

v. S. Thomas. Nedder geſtegē to den hellen. des druddendages wedder vpgeſtaen van den doden.

vi. S. Jacobz minor als alphei. Upgeſtegen in den hēmel. ſittet to der vorderē hant gades vaders almechtich.

vij. S. Philippus. Van dar is he weddernme kamende to richtende de leuendigen vnde de doden.

viij. S. Bartholomeus. Ick loue in den hilighen geyſt.

ix. S. Mattheus. De hillige cheiſtlike kerke. gemeynſcop der hilligen.

x. S. Simon. Vorgeuinge der ſunde.

xi. S. Thadeus. Wedderupſtandinge des fleeſches. ¶ Amen.

xij. S. Matthias. Uñ dat ewighe leuent

Decem precepta. Exodi xx. 7 deu. v.

i. Du schalt louen in eynen god.
ij. Du schalt den namē gades nicht vnnutlichen in dinen munt nemen.
iij. Du schalt den hilligen dach viren.
iiij. Du schalt vader vnde modereren.
v. Du schalt neyn doetsleger syn.
vi. Du schalt nicht vnkuscheit driuen.
vij. Du schalt ock nicht stelen.
vi. Du schalt neyne valsche tuchnisse geuen.
ix. Du schalt nicht begheren enes anderen husfrouwen.
x. Du schalt nicht begheren dines euenne minschen guth.

Ick arme sundige minsche geue my schuldich/ gade almechtich. Marien siner werdigen moder/ allen gades hilligen/ iuw prester in der stede gades: alle de sunde/ de my god schuldich weth/ vñ ick begaen hebbe/ myt donde edder laten/ beth vp desse stũde. id sy doetlik dachlik/ weten edder vnweten: so ruwet my de vnde is my leeth. vñ begere gnade. Amẽ

¶ Mõdus absoluendi. in foro penitẽciali. Sacerdos facta ĩstructiõe imperitoꝝ. z peĩtentia iniũcta: sĩplicit dicat absoluẽdo.

Ego absoluo te a peccatis tuis In nomine patris et filij et spiritus sancti. Amen.

Sed pro consuetudine vulgari post informationem dicere poterit sic.

Misereatur tui ops deꝰ: et dimissis oñibz pccis tuis pducat te in vitã eternã. Amen.

Meritũ passionis dñi nostri iesu christi et oĩm sãctoꝝ/ militãtis ecclesie suffragia: bona que feciſti/ et que per dei gratiã facies sit tibi in remissioẽz pccõꝝ tuoꝝ (in gñali.)

Postea in speciali iniungat penitetiã pro

qualitate rerũ et personaꝝ Deinde sic ab/
soluat· Posita manu ad caput·
Dñs noster iesus christus per meritũ sue
passionis et magnã misericordiam te ab/
soluat· Cuius auctoritate Ego absoluo te
a sentẽtia excõmunicatioĩs si quã ĩcidisti/
et a peccatis tuis In nomine patris ✠ et
filij et spũs sancti· Amen·
Absoluendo super caput confitẽtis: signũ
crucis faciat/ qñ in absolutiõe addit
In noĩe prĩs ✠ ⁊ filij te spũs sãcti· Amẽ·

Modus autẽ et forma absoluendi solẽnit
in foro cõtentioso/ quãdo iudex ꝯmittit ab
solutionẽ rectori ꝑrochialis vel Capella/
no/ aut alteri sacerdoti erit iste scd̃ꝫ formã
iuris in c· A nobis ·ij de snĩa excõmunica
tionis. Et scd̃m doctrinã Speculatoris.
parte ij· de snĩa et de bis que ipsam sequũ/
tur ·§·vi· in v̄siculo. Porro·
Absolutio hmõi sic fiet· Primo recipietur
cautio saltem per propriũ iuramentũ excõ
municati ꝙ vult parere mãdatis ecclesie/
et iudicis excõmunicãtis/ ac stare iuri· vbi

propter cõtumatiá solam vel dubiá offen/
sam fuit excoicat⁹. Si vero pro manifesta
offensa fuit excoicatus: debet precedere sa/
tisfactio/vel illius assecuratio sufficiens; et
tũc interrogari ab excoicato/an desyderet
humiliter beneficiũ absolutiõis/et reditũ
ad gremiũ scẽ matris ecclie. Et si hoc petit
excõmunicatus; genibus flexis corá eo qui
debet absoluere. dicatur per absoluẽtem
prio. pš̃ Miserere mei ds. vsq; ad finẽ. vtš̃
Fo. xxx. Deinde Ikyrie eleisõn. ter. Pa/
ter noster. Et ne nos. Sed libera ꝛc. Sal/
num fac seruũ tuũ vel ancillá tuá. et si sunt
plures mutetur numer⁹ vidlz seruos tuos
Deus meus speran. in te Dñe nihil profi/
ciet inimicus in eo. vel ea vl̃ eis. Et filius
iniquitatis non apponat nocere ei. vel eis.
Esto ei vel eis turris fortitudinis. A facie
inimici. Domĩe exaudi orationẽ meam Et
clamor meus ad te veniat. Dominus vo/
biscum. Et cũ spũ tuo. Oremus.
Deus cui proprium est misereri semp
et parcere; suscipe deprecationẽ no/

stram: et hunc famulū tuū (vel) hāc famulam tuam (seu) hos famulos tuos: quē (vel) quā (aut) quos excoīcationis cēsura cōstrīgit: miseratio tue pietatis absoluat. Per christum dñm nostrum. Amen.

Postea dicat manu posita ad caput.

Auctoritate dei oñipotētis et btōꝝ apostolōꝝ suoꝝ petri et pauli/ac ecclesie sācte sue: et dñi iudicis cōmittētis qua fūgimur in hac parte: absoluimus te a tali sentētia per dñm Episcopū aut dñm Archidiaconum. vel officialem suum lata: et restituimus te cōmunicationi et participationi ecclesie et omniū fidelium et ecclesiasticis sacramentis In nomine patris ✠ et filij et spiritus sancti. A M E N.

Quo facto. dicet absoluto. ꝙ ꝓ penitētia legat aliquam orationem. vel aliud pium opus faciat. prout absoluēti videbit. Et absoluendo quādo dicit in nomine patris ✠ faciat crucem vtr̄s.

Sciendū est q licet quilibet sacerdos in ordinatione recipiat po-testatē soluēdi atq ligandi/dūmodo materiam habeat. Materiam aūt habet: qī de licentia sacerdotis parrochialis hoc facit: et tamē sunt certi casus reseruati dño pape: qui dicunt Casus papales Et epīs dyocesanis: qui dicūtur Casus epales: de quibus se nō possūt intromittere immo oportet necessario cōfitētes remittere ad superiores suos: videlz qī sunt papales casus/ad papā: et qī sunt epales/ad epm loci. Et ideo ne errēt simplices sacerdotes in his/etiam vt precepta statutorū synodaliū de hoc loquentiū obseruētur. Primo papales/deinde epales casus hic ponētur. Circa qs videant diligēter cōfessores ne errent propter periculum conscientie/et penam in dictis statutis contentam.

Casus papales sequuntur: in quibz fiet remissio ad sedem apostolicam.

Primus casus est. In illo qui percutit enormiter clericū xvij. q̄sti. iij. Si quis suadēte. Tamē qī Epūs in hoc casu absoluere potest. vide ibidē in glosa. Verbi manus

¶ Secundus. de illo qui cōburit vel effringit ecclesiam/aut locū religiosum vel cemiteriū: qui post q denūtiatus est: absolutio pertinet ad papam. Sed ante denuntiationem Epūs absoluit. Et idem est de quocūqz alio incendiario si excōmunicat et publicatur. De sententia excō/muni. c. cōquesti. et c. tua

¶ Tertius. In illo qui falsificat lrās aplicas/aut supplicationes signatas de mādato pape: vel falsis scienter vtitur. De cri. fal. c. cura. et c. falsarioq. et in bulla cene dñi.

¶ Quartus. de illo qui excoīcatus est a papa nominatī/vel ab eius delegato. non potest absolui nisi per papam/vel eius delegatū. De snīa excoī. c. Significauit.

¶ Quintus. de illo qui scienter et spōte in diuinis offitijs

participat cum excoīcato nominatī a papa: non potest absolui/nisi per papā. vt in dicto. c Significauit. ⁊ panor.

¶ Sextus. est in illo qui participat in osculo ¶ ibidem. vel alijs ei qui excoīcatus est per papā cū participātibꝫ Qm̄ talis ab illo debꝫ absolui qui sentētiā tulit. vt supra.

¶ Septimus in clerico qui secūdas nuptias bn̄dixit. vt in c. i. de secun. nuptijs: tamen de isto casu/an sit papalis vel episcopalis aliqui dubitant.

¶ Octauus. in persecutoribꝫ cardinaliū: q incurrūt graues et multas alias penas in c. felicis. de penis. libro. vi.

¶ Nonus. in eo qui grauat vel dat licentiā grauādi eos qui tulerūt snīam excōmunicationis suspēsionis vel īterdicti: vel eos in suis psonis aut bonis grauāt vel grauari ꝓcurant. vt in c. quicūqꝫ. de snīa excoī. libro vi.

¶ Decimus. in eo qui corpus defūcti incendit vel decoqt pro ossibus trāsferendis. Jn extrauagāti Bonifacij viij.

¶ Vndecimus. in īquisitoribꝫ ¶ qui incipit Detestande hereticoꝝ qui odio/grā/amore/vel lucro. cōtra iusticiā vel cōscientiā omiserint contra quēpiam procedere/vel ipsam heresim alicui imponāt ꝓpter premissa. vt in clementinis. de hereti. c. multorum.

¶ Duodecimus. est de religiosis/qui absq; speciali licentia prochialis presbyteri solennisat matrimonia aut ministrant sacramēta eucaristie vel extreme vnctionis vt in c. Religiosi. de priuilegijs in Clementinis.

¶ Decimꝰtercius Jtem excoīcati sunt etiā religiosi qui excoīcatos a canone/absoluūt. in casibus non cōcessis: aut absoluūt. a sentētijs per synodalia seu ꝓuintialia statuta promulgatis: aut absoluūt a pena et culpa. Jn dicto c. Religiosi de ꝓuile. Jn clementi. Quos possunt locorū ordinarij cōscito de hoc sibi pro excoīcatis publice face/

re denūtiari. donec de absolutione eoꝝ sibi fuerit facta fi/des. nullo priuilegio eis super hoc suffragante. vt ibidem in dicto c. Religiosi.

¶ xiiij. est de eo qui persequitur episcopū aut percutit/ capit/ exulari mandat/ vel facit/ ceu incarcerat: et omnes premissa precipientes vel ratificantes/ ac socij/ cōsiliarij/ fautores/ et defēsores/ singulares persone sunt excoīcati: cōmunitas vero subiacet interdicto speciali. vt in Clemti. prima. de penis. et in bulla Cene domini.

¶ xv. est cōtra Religiosos et clericos seculares/ inducentes ad vouendū/ iurandū/ vel promittendū/ de eligēda sepultura apud eos: vel vt iam electā vlterius non immutent. Qui incurrūt ipso facto maiorē excōmunicationez: nec ab alio q̄ a papa absolui pnt. Jn clemēti. vltīa. §fina li. de penis. et alias etiā penas cōtra eosdē vide in c. ꝑmo

¶ xvi. est de his qui cogūt cele ¶ de sepulturis. li. vibrare in loco interdicto. siue sint spūales/ aut tēporales: vel qui aliquos excoīcatos aut interdictos vocāt ad diuina offitia audienda. vel qui prohibēt eisdē excōmunicatis vel interdictis/ ne moniti exeant. Et qui moniti presumūt remanere. vt in Clemti. grauis. de senten. excoī.

¶ xvij. est de his q deferūt arma vl̄ ferrū seu equos/ aut alia necessaria/ ad christiani nomīs inimicos: vl̄ trāsmittunt/ seu etiā naues vendūt. vel in depredatorijs nauibꝫ infideliū gubernationē exercēt seu impendūt. cōsiliū vel auxiliū in dispendiū terre sancte. in c. Jta quorūdam. et c. Ad liberandū. de iudeis. Et iste casus est papalis/ per bullam cene dñi: vbi de hoc late.

¶ xviij. est in piratis/ raptoribꝫ/ siue latrunculis marinis ac eoꝝ receptoribꝫ: necnō auxiliū/ cōsiliū vel fauorē dantibus eisdē qui ore papali excoīcantur. Vt notat Joan/

dree in c. excoïcationi. de raptoribꝫ incẽdiarijs ꝛc. Et cõtinentur in bulla cene domini. de qua infra.

¶ xix. de eo q absolutus ꝓpter mortis articulũ vel aliud impedimentũ/canonicũ/ab eo a quo alias cessãte impedimẽto absolui non potuisset/non se pñtauit/cũ se cõmode poterat pñtare ei a quo absolui debebat. si nõ fuisset impedimentũ: Ille talis in eandẽ sententiam excoïcationis qua prius ligatus erat ab homĩe vel a iure/reincidit ipso facto. vt in c. Eos. de sentẽ. excoïca. li. vi. Pone exẽplum vltra articulũ mortis de alio impedimento/videlz de egritudine/aut imimicitijs capitalibꝫ/seu pauptate. Et si talis absoluendus erat a papa: cessãte impedimẽto/reincidit: et ibit prꝰ absolutione ad papam.

¶ xx. in eo quẽ sedes aplica/ vel eius legatus absoluit cũ tali adiũctione: vt se debeat ordinarij vel alterius cõspectui pñtare et ab eis penitentiã recipere. ac iniuriã passis vel illis quibꝫ propter excõmunicationẽ obligatur satisfactionẽ ꝛpetentẽ exhibere: si hec ꝯ primũ cõmode pñt nõ adimpleãt. absolutio euanescit: et reincidũt in priorem excoïcationẽ. dicto c. Eos qui. §. Idem statuimus. de senten. excommunica. libro sexto.

¶ xxi. de eo qui assumit ꝓpetuo vel ad temp9 in Rectorem vel senatorẽ vrbis rome. ac omẽs eligentes seu nominãtes aut assumẽtes vel cõsentiẽtes in his. vl cõsiliũ/auxiliũ/vel fauorẽ prestãtes/preter sedis apostolice auctoritatem: tales sunt absoluendi per papã. vt in c. Ifiũ/damẽta militãtis. de electione libro sexto.

¶ xxij. omẽs heretici quocũqꝫ nomĩe cẽsentur. ac omẽs fautores/receptores/et defensores eorundẽ: vt patet in bulla papali que solẽniter publicat omi anno in die cene dñi Rome de palatio pape in sua et oĩm prelatorꝫ ac vni

uersi populi presentia.

¶ xxiij. de his qui in terris suis noua pedagia imponūt vel prohibita exigunt vt in eadem bulla.

¶ xxiiij. de his qui impediūt seu inuadūt adducētes victualia seu alia necessaria ad vsum Romane curie. Per di/

¶ xxv. de his qui rapiūt spoliāt ¶ ctam bullā cene dñi. ⁊ detinēt seu ex ꝓposito deliberato verberare/mutilare aut interficere presumūt om̄es illos qui ad sedem apl'icā veniunt aut recedūt ab eadē: et hoc fieri mandātes: vt patet in dicta bulla Cene domini

¶ xxvi. de illis qui verberāt mutilāt/vel occidūt seu bonis spoliāt/per se vel aliū quascūq; personas ecclesiasticas vel seculares ad Romanā curiā super eoꝝ causis et negotijs recurrentes. illaq; in eadem curia prosequētes aut procurātes: nec non negotioꝝ gestores aduocatos vel ꝓcuratores ipsoꝝ seu etiā auditores vel iudices sup dictis causis vel negotijs deputatos. vt lati⁹ in dicta bul

¶ xxvij. Cōtra illos qui presumūt mā/ ¶ la cene dñi. dare/ statuere vel ꝓhibere sub g̃uissimis penis ne pareatur lr̄is aut mandatis apl'ice sedis ac legatoꝝ et nunciorum/necnon iudicū delegatoꝝ eiusdē sedis/gratiā vel iustitiam cōcernētib;/decretisq; super illis. etiā re iudicata processib⁹ et executorialib⁹/non habito prius eoꝝ beneplacito et assensu. vt in eadem bulla cene dñi.

¶ xxviij. ɔtra illos q̄ sil'iter presumūt mādare/statuere/ vel ꝓhibere sub dictis penis. ne notarij et tabellioēs litteraꝝ ⁊ ꝓcessuū p̄dictoꝝ executiōes/instrumēta vl' acta ɔficiāt/aut ɔfecta ꝑti cui⁹ ĩterest tradāt vt ĩ eadē bulla

¶ xxix. sil'iter cōtra illos qui p̄sumūt se ab obediētia pape siue Rōni pōtificis pro tp̄e existētis ꝑtinaciter subtrahere. seu quōlibet recedere: vt in eadem bulla.

¶xxx·cōtra illos qui iurisdictionē seu fructꝰ ad ecclesia/
sticas personas pertinētes vsurpant vel arripiūt: et qui
per se vel aliū seu alios directe vel indirecte p̄dictos ca
sus a vicesimosexto superius posito exequi vel procura/
re/ aut in illis ɔsilū/auxiliū vel fauorē p̄stare nō verent̄·
cuiuscūqꝫ preeminētie dignitatis/ordīs/conditionis/aut
status fuerīt: etiā si pōtificali/regali/regīali/vel alia qua
uis prefulgeāt dignitate· vt in dicta bulla·

¶xxxi·de illis qui romipetas et pegrinos ad vrbē romā
causa deuotionis seu pegrinationis accedentes/et in ea
morātes vl̄ recedētes ab ipsa/mutilāt/vulnerāt/⁊ īterfici
unt seu capiūt et detinēt aut depredātur et in his dantibꝫ
auxiliū/ɔsilium vel fauorē· vt patꝫ ī dicta bulla cene dn̄i

¶xxxij· contra illos qui per se vel aliū seu alios directe
vel indirecte sub quocūqꝫ titulo vel colore occupāt de
tinent vel hostiliter destruūt vel inuadūt/aut hec facere
presumūt in totū vel in parte/ciuitates/terras et loca vel
iura ad ipsam Romanā ecclesiam spectātia et pertinētia:
necnon adherētes ac fautores et defensores eoꝝ·seu in
his dātes eisdē ɔsiliū auxiliū vel fauorē/vt in dicta bulla

¶xxxiij·cōtra presbyteros·qui contra ¶cene dn̄i·
tenorem dicte bulle alicui vel aliquibꝫ ex p̄dictis etiaꝫ
pretextu quorūcūqꝫ p̄uilegioꝝ/cōfessionaliū/indulgēti/
arum/seu lrāꝝ apl̄icaꝝ quouis modo cōcessis/absoluti
onis benefitiū impendūt: quia talis absoluēs/ ipso facto
est innodatꝰ sn̄ia maioris excoicationis et anathemati/
zationis·et absoluendꝰ a papa: et īcurrit etiā alias penas
videlꝫ suspensionis ab officio sacerdotali ⁊c· ꝓut in dicta
bulla cene domini· in eius fine/et ꝓpterea sint confesso/
res in his bene cauti·

¶xxxiiij ·et in premissis casibus nullus per alium quam

per Romanum pontificem/ nisi dumtaxat in mortis ar/ticulo constitutus absolui potest. Nec tunc/etiã ptextu ꝓuilegioꝝ/facultatũ seu lrãꝝ ꝑdictaꝝ/ nisi prius presti/terit sic excõicatus sufficientẽ cautionẽ de stando man/datis sancte Romane eccl'ie. et satisfecerit de his ꝓpter que est sic excoïcatꝰ. aut sup satisfactõe prestanda suffici/ẽtem dederit cautionẽ ꝓut latius hec dicũtur in eadẽ bul

¶ xxxv. de illis qui offendũt aut violant ¶ la cene dñi. eccleſiasticã libertatẽ. aut violant interdictũ a ſede apo/ſtolica appoſitũ. vt in extrauagãte ꝓauli. ij. de caſibꝰ re/ſeruatis que incipit Et ſi dominici.

¶ xxxvi. de illo qui cõmiſit crimẽ ꝑſbyteric̃idij vel offẽſe perſonalis in Epm/ſeu in alium prelatũ. vt in eadem ex/trauagante ꝓauli de caſibus reſeruatis.

¶ xxxvij. contra illos qui noua onera realia vel perſona/lia imponũt eccleſijs vel eccleſiaſticis perſonis vt ĩ dicta

¶ xxxviij. contra illos qui occulte ¶ extrauagãte. vel mãifeſte cõmittunt vel cõtrahũt ſymoniam ſuper or/dinibus vel benefitijs eccleſiaſticis aſſequẽdis. ſiue eadẽ ſymonia cõmittatur in Romana curia/vel extra eã: ſeu cõmittatur in dando vel recipiẽdo. vt in dicta ꝓaulina de caſibꝰ reſeruatis et etiã in alia extrauagãte otra ſymoni/acos. per eũdẽ ꝓaulũ papã edita q̃ ĩcipit Cũ deteſtabile

¶ xxxix. cõtra mediatores et ꝓcuratores qꝫ dicta ſymo/nia in dãdo vl recipiẽdo omittat: qui ſimiliter incurrũt anathema ⁊ ſnãiam maioris excoïcationis papalẽ: a qua non pñt abſolui niſi a romano põtifice pro tpe exiſtente preterꝙ in mortis articulo vt ſupra. vt in dicta extraua/gante pauli contra ſymoniacos.

¶ xl. Contra damnatũ martinũ lutter hereticũ/et omes eius ſequaces/nec non fautores/receptores et defenſo/

res eiusdē: qui per nullū alium /q̄ Romanū pontificem prout in casu xxxiij. supra absolui debent aut possunt. Et si de facto fit/nō valet absolutio: et absoluēs incidit in excōicatōez et maledictōem papalē/et oportet eundem absoluentem a sede apostolica habere absolutōem suam.

¶ xli. Et similiter cōtra omnes et singulos Archiepōs et Episcopos: Abbates: et Cōmendatarios/eorūq; vicarios et Officiales/necnō quorūcunq; regū et p̄ūcipū/ etiā si Imperiali regali ducali vel alia quacūq; p̄fulgeāt dignitate/ac quorūcunq; Cōsiliorū/parlamētorū/⁊ Cācellariorū/ Cancellarios/vicecancellarios/ordinarios/⁊ extraordīarios/necnō ꝓcuratores generales eorūdez/qui per se vl̄ aliū seu alios aduocāt (q̄uis de facto) ab auditoribꝫ ⁊ Cōmissarijs aplicis/causas quarūcunq; exēptionū vl̄ aliaꝝ gratiaꝝ ⁊ et lr̄āꝝ aplicaꝝ/ necnō decimaꝝ beneficialiū/ac alias spirituales ⁊ spūalibus annexas causas

¶ xlij. Similiter cōtra oēs ⁊ singulos/qui auctoritate laycali impediunt executiones monitoriorū/citationū/inhibitionū/sequestroꝝ/ executorialiū/⁊ aliarū lr̄āꝝ aplicarū tam gr̄ām q̄ iustitiā cōcernentium/emanataꝝ prope a dño nrō papa/necnō Camerario Cardinali et p̄sidentibꝫ camere aplice/ac Auditoribus ⁊ cōmissarijs aplicis In causis predictis/earūdemq; causaꝝ cursum et audientiā/ac personas/Capl̄a/Conuētus/et Collegia/ causas huiusmōi prosequi volentes/ simili auctoritate laycali Impediunt. ac Capl̄a/Cōuent9/et Collegia predicta cogunt/ ītromittere se tanq̄ iudices de earūdem causarū cognitione/ Necnō partes actrices/que huiusmodi causas cōmitti fecerūt/et faciūt/ opellūt ad reuocandū seu reuocari faciendū citatiōes vel inhibitiones aut alias litteras in eisdē causis decretas/ Et ad faciendū eos (cōtra

quos tales inhibitiones emanarūt)a censuris et penis in illis cōtentis absolui.

Cxliij. Item Contra omēs illos/qui sub quibusuis penis inhibēt quibuscūqz personis in genere vel in specie ne aliquas lrās aplicas/etiam in forma Breuis tam gratiam quā iusticiam cōcernentes etiā citatiōes et executoriales/que a Sede aplica emanarūt/et pro tempore emanabūt/sine eorū aut prinapū beneplacito et examīe/ executōi demandēt/ ac notarios Executores vel subexecutores lrāz aplicarū/monitoriozz/citationū/et ihibitionū huiusmodi/capiunt/incarcerant/et detinent/vel capi/ incarcerari/et detineri faciunt

Cxliiij Item cōtra omēs et singulos/qui ex ecz offitio vl ad quorūcūqz instantiā/psonas ecclesiasticas ac Capla/ Conuentz/et Collegia ecclesiarū quarūcūqz/corā se ad eoz Tribunal laicale seu audientiā/Cancellariā/Concilium/vel parlamentū trahūt aut pter iuris cōmunis dispositionē trahi faciunt vl procurant directe vel indirecte quouisqueſito ingenio vel colore. Et papa in hmōi casibus sibi soli reseruat absolutionē. ita qd nemo in illi culpabilis/ per aliquē alium quā Romanū pontificem/ nisi dūtaxat in mortis articulo cōstitutus/nec etiā tunc absolui possit/nisi de stādo sancte Romane Ecclesie mādato: ac satisfactione vel sufficiēti cautione prestitis: Ac omēs et singuli: qui tales de facto absoluunt/similiter cadunt in excoicationē et maledictionē papalem: ac alias penas: de quibus in fine dicte bulle Cene dñi. que infra in fine agende habetur latius continetur.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0233

De casibus Epalibus: in quibus debet fieri remissio ad Epm loci pro absolutione. de quibꝫ habetur apud hostiēsez in sūma de penitētijs ⁊ remissionibꝫ in §. cui cōfitendū sit. ⁊ per Jo. andre. in c. Si epūs. eodē tt. li. vi. etin Staf synodalibꝫ huiꝰ dioceſis vz statuto xxxv

Primus casus Epalis. de illo qui cognouit carnaliter monialē cōsecratā vel non cōsecratā: virginē/ vl non virginē. Vel si forte mulier coiuit cū religioso/ dūmodo nō sit in loco sacro: quia tunc esset papalis.

¶ ij. in eo qui verberat patrē vel matrem.

¶ iij. in eo qui defloratꝫ virginem fraudulēter. sed si violenter et malitioſe: absolutio spectat ad papam.

¶ iiij. est in eo qui machinatur in mortē coniugis.

¶ v. Committens adulterium.

¶ vi. in eo qui abutitur chrismate/ vel alio sacramento aut re sacra/ vl facit furtū in eccl'ia: Et extēditur etiā hoc ad presbyterū aut clericū/ ex cuiꝰ negligētia hoc cōtingit

¶ vij. in eo qui babtizauit proprium filium. vel eum ad baptisma vel in confirmatione tenuit.

¶ viij. de eo qui facit votū castitatis ⁊ post votū cōtra/

¶ ix. est in eo qui ¶ hit cū aliqua: vl aliq cū alquo. cōtrahit vl otinētiā vouet aut religionē intrat i vita vxo

¶ x. In illo malefico qui ¶ ris fuc post carnalē copulā. cōfitetur se credidisse heretice prauitati.

¶ xi. de illo qui excoīcatꝫ celebrat i eccl'ia. Absolutio ad epm: ſz dispēsatio sup irregularitate ad solū papā ptinz.

¶ xij. super homicidis. dūmodo non in clericū vel presbyterū cōmissū sit/ qz tūc papalis.

¶ xiij. De cōmittente luxuriā in eccl'ia/ maxime cōsecrata.

¶ xiiij. de eo qui cōmittit coitū cū iudea vel alia infideli.

¶ xv. ē de mlierē q cepit ex alio viro ⁊ vir suus credēs eū suū, ꝑpū filiū esse īstituit eū heredē i alioꝝ pīudiciū.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0234

¶ Xvi. in illo vel illa qui vel que procurat abortū vel sterilitatē ne cōcipere aut parere femina possit. siue in se/ si
¶ Xvij. de eo qui cōtrahit matrimoniū ¶ ue in alia. post spōsalia cōtracta cum alia vel iuramēto interposito in contractu.
¶ xviij. de eo qui scienter celebrat in loco interdicto.
¶ xix. de eo qui est sortilegus/ aut maleficus vtputa qui inuocat demoēs pro furtis vel mulieribꝫ vel alijs rebꝫ.
¶ xx. de illo qui sciēter et publice sepelit corpus alicuius excommunicati in loco cōsecrato.
¶ xxi. est in illo qui excōmunicatus est a canone in quo episcopo reseruatur absolutio.
¶ xxij. de eo qui cōtrahit clādestine mrīmonium vel cōtra interdictū eccl'ie ga pnīa debet sibi mponi ab epō.
¶ xxiij. de blasphemāte publice deum vel sanctos et qui
¶ xxiiij. Quando epūs audi ¶ est publicus criminosus. uit confessionem de aliquo peccato: inferior clericus nō potest talem absoluere/ sed remittetur ad episcopum.
¶ xxv. de illo vel illa qui vel que opprimit filios suos studiose vel negligenter/ aut ex casu.
¶ xxvi. de eo qui cōmittit sacrilegiū vel incendiū/ aut fieri facit auxilio vel consilio/ aut mandato. Anteq̄ incēdiarius publicet: ga post publicatōez est papalis. vt supra.
¶ xxvij. de illo qui cōmittit crimen falsi/ siue in literis aut instrumētis/ siue in testimonio. Et qđ dixi de litteris intelige non papalibus: quia ille est papalis. vt supra.
¶ xxviij De eo qui cōmittit pccm̄ cōtra naturā. maxie cū brutis: vel qui abutitur mēbro ad hoc non concesso.
¶ xxix. de illo qui committit incestū. vtputa si cognoscit
¶ xxx. de illo qui est piurus. ¶ cōsanguineā suā ꝓpriā.
¶ xxxi. de sacerdote qui cognouit carnaliter illam quam

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0235

baptizauit vel cuius cōfessionem audiuit.
¶ xxxij. de illo qui est excoīcatꝰ ab epo: quē īferior non
¶ xxxiij. de vsurarijs quibuscumqꝫ. ¶ potest absoluere.
¶ xxxiiij. de illo qui celebrat missā in altari nō cōsecrato
seu execrato: Vel qui celebrat sine sacris indumētis. aut
¶ xxxv. de illo qui non restituit ablata ¶ non ieiunus.
vel subtracta: vel al's illicite acquisita incerta. vel quādo
sūt certa: tamē non extāt hi quibꝫ fieri debet restitutio.
¶ xxxvi. Eps potest nō inferior ɔmutare vota: seu dispē
¶ xxxvij. Episcopus absoluet omnes ¶ sare sup illis.
publicos enormes criminosos.
¶ xxxviij. Imponit solennē penitentiam.
¶ xxxix. de ill' qui honestas mlieres violāt vl' oppmūt.
¶ xl. de symoniacis cuiuscūqꝫ generis: pterq̄ in ordini/
bus et bn̄fitijs: quia illi reseruantur pape. vt sup̄. ac per
¶ xli. Et de illis qui sunt ¶ saltū vel furtiue ꝓmoti.
incātatores/augures/diuīatores vel ītoxicatoēs. ¶ epūs
¶ xlij. Publicos raptores ⁊ depdatores stratarꝫ absoluit
¶ xliij. De casibus alijs enormibus qui per statuta syno
dalia aut ɔsuetudines locorꝫ/tam generales q̄ spāles re/
seruantur: aduertāt singulariter ɔfessores vt remittāt. nā
⁊ ipsi epi iuxta doctrinā hostiensis vbi sup̄ etiā aliquoti
ens remittūt ipsos peccatores ad sedem apl'icā propter
enormitatē criminū/et aliquoties ad maiorē terrorē. Tā
to aūt magis inferiores sub epis ad eos remittere debēt:
maxime si videant expedire saluti anime confitentis. vt
dicit apostolus ij. ad Corinthios xiij. Potestatem dedit
deus in edificationem/non in destructionem.

libro.iiij.Guilhelmi in rationali diuinoꝝ

Notandū est ꝙ sermo in collcīs/ qñqz dirigitur ad solū patrē/qñqz ad solū filiū/ qñqz ad totam scām trinitatē. Ad spūm vero sctm̄ dirigi non cōsueuit:quia spūssc̄us est donū/et a dono non petit donū:sed potius a largitore doni.Ergo a patre et a filio/⁊ a tota trinitate/quib̄ sermo dirigitur tanq̄ largitori doni. Quādo ergo dirigitur sermo in collcā ad solum patrē/non facta mētiōe in illa de filio/neqz de spiritu sancto: tūc cōcludit Per dñm nrm̄ iesum christū filiū tuū:q tecū viuit et regnat in vnitate spūssancti deus.Per oīa secula sclorꝝ.Amen. Et sic nō debet hic dici Per eundē.neqz in vnitate eiusd̄ spūssancti:quia neqz de filio/neqz de spūsc̄o est in collcā aliqua mentio facta/vt dictū est supꝝ.Ratio aūt quare oro siue collcā cōsueuit terminari in nomine filij/hec est:quia dei benefitia nō possunt ad nos decurrere per aliā viam q̄ per dñm nrm̄ iesū christū:qui est mediator dei et hominū:cū ipsemet dicat.Si quid petieritis patrē in noīe meo:dabit vobis. ¶ Vbi vero in oratione directa ad patrem etiam fit mentio de filio: tūc aut fit ante finalem partē/vel alias circa principiū oratioīs:vt in die pasce/in illa.Deus qui per vnigenitū tuū/eternitatis nobis aditum deuicta morte reseraſti:vel in illa de sc̄a cruce Deꝰ qui vnigeīti filij tui dñi nr̄i iesu christi p̄cioso sanguie. aut ī illa.Deus q de bt̄e marie virgis vtero verbū tuū. tunc cōcluditur Per eundē dñm nrm̄ iesū christū.Aut fit mentio de filio.circa finē orationis:tunc cōcludit Qui tecū viuit et regnat in vnitate ⁊c.vt supꝝ.sicut in collecta scde dñice aduēt.dñi.Excita q̄s dñe corda nrā⁊c.Qui tecū vi.⁊ re.vt supꝝ.Vel vbi ē dubiū an debet sic concludi/dicat.Per eundē dñm nr̄m iesū christū ⁊c.vt proxime.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0237

Vbi vero ōgruitas vel cōclusio oratiois nō indiget prepositione. per. poterit obmitti. sicut in illa Coll'a. Deus qui redēptioīs nrē: ad vās. in vigilia natiuitatis dñi. et alia de scō stephano Da nobis qūs dñe imitari qđ colim9 vbi cōcluditur Dñm nostrū iesum christū ⁊c. vt supra. ¶ Vbi vero fit mētio in collcā etiam de spū scō: tūc in cōclusiōe debet de eo fieri repetitio dicēdo. in vītate eiusđ spūssancti. vt in illa Deus qui corda fideliū. cōcluditur in fine ꝑ dñm nrm̄ iesū chrm̄ fi. t. q te. vi. ⁊ re. in vītate eiusdē ss. đs. ⁊c. Si aūt in eadē collcā vbi fit mētio de spū scō/ etiā fit mētio de filio: tūc cōcludit vt in proxio notabili sub differētia ibi posita. Et subiungitur In vnitate eiusdem spūssancti đs. ⁊c. ¶ Quādo vero sermo dirigit ad filiū. vt ī hac coll'. Excita qūs dñe potētiā tuā et veni. q̄ est in doica ꝑma Aduētus dñi: et fere in oīibus alijs collctis de aduētu dñi: ac in illa. Deus qui virginalē aulam. et in similibus: tūc đr in fine. Qui viuis et regnas cū prē in vnitate spūssancti đs. ⁊c. Et si de patre fit ibidē expressa mētio: tunc cōcluditur Qui cū eodem prē et spū sancto viuis et regs deus. in secula scl'oꝝ. Et si etiā de spū sancto: tunc sic regulariter cōcluditur Qui viuis et regs cū eodem patre in vnitate eiusdē spūssancti deus ꝑ oīa secula seculoꝝ. Amē. vt in collcā canoīs Dñe iesu christe fili dei viui. qui ex volūtate patris cooperāte spū sancto ⁊c. Et sic de alijs collige ex premissis modos cōcludendi. Quādo aūt sermo oroīs dirigitur ad totā trinitatē: tūc cōcluditur in fine collcē. Qui viuis et regnas deus ꝑ oīa secula scl'oꝝ Amē. vt in illa collcā/ que đr in fine misse. Placeat tibi sancta trinitas ⁊c. Et ī illa. Fideliū deꝰ oīm cōditor. ⁊c. Tota nanq; trinitas đitor et redēptor est: licet christus ꝓprie sit redemptor.

¶ In exorcismis vero cū aqua aut sal vel herbe aut alia huiusmodi benedicuntur: similiter in Catheciſmis ante baptiſmū cōcluditur hoc modo. ℘er eū qui venturus est iudicare viuos et mortuos: ⁊ seculum per ignē. Quā cito enim diabolus audit christū esse venturū ad iudicandum seculum per ignem: tunc fugit timens iudiciū istū: quia scit se post diem illius iudicij eterno igne premendum. Et eadem ratione magister Gilbertus dixit/ q̄ in exequijs defunctorū collcē debeant simili modo ꝯcludi: licet de cōmuni vsu ecclesie aliter obseruetur.

¶ Notabis aūt q̄. collecta ꝺr. oꝛō. que pro collecto populo fit ad deum: quia sacerdos qui fungitur legatione ad deum pro populo/ petitiones omniū in ea colligit et concludit in vnum. vt habetur in Canone Conuenit de ꝯsecra. distīc. v. Et debent in missa sub impari numero dici videlicz. vna. tres. quinqz. aut septem. ad maius: qr septenariū numerum non debent excedere. instar partium dominice orationis: que septem partibus comprehenditur. vt supra ℔o. xcviij. latere secundo. Et quo ꝺie dicūt collecte in principio misse: eodem ordine secrete/ et complende. Et si in missa pro viuis intermiscetur Collcā pro defuncto: tunc talis collecta pro defuncto debet esse penultima vel ante penultima: quia finalis debz se conformare prime collecte.

De conclusione misse

De ꝯclusiõe misse ꝓpter simplices ne error committatur.

Notandũ est ꝙ missa tribus modis finit̃ videlicꝫ per Ite missa est. vel ꝑ Bñdicam⁹ dño. aut Requiescãt in pace. Primo finitur per sacerdotẽ vertentẽ se ad ppl'm. per Ite missa est. in solennitatibus quoties cantatur in matutinis Te deum. et in missa Gloria in excelsis. et est sens⁹/ ꝙ sacerdos perfecta missa significat populo. qui ĩ festiuitatibus cõmuniter cõfluit ad eccl'ias. vt redire debeat ad ꝓp̃a/ missa iã finita. Ex quo statutũ ꝯcilij Aureolaneñ ꝓhibeat ꝙ nullus exeat ecclesiam ante finẽ misse. qui est cũ dicatur. Ite missa est. Et fuit vsurpatũ ex ecclesia primitiua: in qua cum populus pñs nesciret alias finẽ misse/ significabatur per sacerdotẽ finis huiusmodi. per hec verba Ite/ missa est. scꝫ finita. Prout dicit Guilhelm⁹ in Rationali suo. libro quarto. circa finem.

¶ Secundo finitur missa per Benedicam⁹ dño: quando videlicꝫ in missis non defunctorũ/ sed que pro tp̃e dicũt̃/ nõ d̃r Gl'a in excelsis. nec in matutinis Te deũ. dictũ est Nã sacerdos postq̃ salutauit post Cõplendã populũ: cõuertit faciem iterũ versus altare et dicit. Benedicamus dño: qꝛ tũc non alloquit̃ distincte populũ. sed dirigit faciem ad orientem/ quasi mentẽ ad deũ/ referendo grates pro ꝑacto sacrificio. Et hoc cõiter fit in diebus nõ solennibus et ieiuniorũ. ad designandũ. ꝙ om̃i ope perfecto/ deo sit bñdicendũ. Et tractũ fuit similiter ex primitiua ecclesia/ qñ sacerdotes sine ppl'o celebrabãt quasi soli dicebant Bñdicam⁹ dño: quia ex quo non erat ppl'us quẽ auisare oportebat de fine misse per hec verba Ite missa est: pro illis dicebãt Bñdica⁹ dño Et eadẽ ꝯsuetudo vsqꝫ

ĩ hodiernũ diẽ remãsit. vt dicit idẽ Guilhelm9 vbi sup̃
Tertio finit̃ missa ꝑ hec verba. Requiescãt in pace. Et
rñdetur Amen. id est fiat. Et talis finis solum d̃r in missis
pro defunctis: quibꝫ optam9. requiẽ. Et d̃r simili modo
ꝓut Bñdica9 dño. post vltĩaꝫ salutationẽ populi. retro-
uertendo se versus altare siue orientẽ. Et sic ꝯclude/ ꝙ so-
lũmodo. in Ite missa est fit cõuersio ad populũ: in alijs
duobus non.

De bñdictione ꝓpli post finẽ misse.

¶ Similter sciendũ est ꝙ duplex est benedictio: scilꝫ vna
solennis. altera simplex. Solẽnis cõcedit̃ soli epo/ per to-
tam suam dyocesim. et Archiepo in tota sua ꝓuintia/ cũ
visitat. ⁊ Abbatibꝫ/ vel alijs quibus ex apl̃ico priuilegio
hoc concessũ est: quia talem bñdictionẽ alij preter istos
facere nõ possũt: vt patet in c. abbates. de ꝑuilegijs. li. vi.
et in c. ministrare. xxvi. questi. vi.

¶ Est aũt solennis bñdictio/ que fit cũ sua solẽnitate in-
frascripta: videlicꝫ cũ diacon9 dicit. Huiliate vos ad be-
nedictionẽ. et fit per Epm vertentẽ se ad populum et ele-
uantẽ manũ more aaron. per modũ impositioĩs manus
eo ꝙ tenere debet manũ eleuatã super populũ bñdicen-
dum: et signãdo se signo crucis cantat vel dicit ad eundẽ
populũ solenniter hec verba. Sit nomẽ dñi benedictũ ⁊c
Adiutoriũ nr̃m. ⁊c. Bñdicat vos om̃ps d̃s. pater et fili. et
spi. san. Amẽ. vt notat̃ in c. Ecce ego xcv. distĩc. In ver-
bo predicare. et in dicto c. ministrare. in verbo benedicti-
onẽ. xxvi. q̃sti. vi. Et quibꝫ diebꝫ fieri potest/ notatur in
pontificali. ꝑte iij. sub tt. de bñdictione pontificali.
Altera est bñdcõ sĩplex siue ꝑuata. que fieri potest per sĩ-
plicẽ sacerdotẽ sine dictis solẽnitatibꝫ post finẽ misse/ stã

post finem misse.

do facie cōuersa ad altare siue ad orientē/absq; alta eleua tione manuū·vt ī dicto c· Ecce ego xcv·distīc·vbi dr·Si presbyter christū consecrat cū in altario dei/christi sacra menta bn̄dicit·bn̄dicere populū nō debet:qui christum cōsecrare nō metuit:quasi dicat· Immo debet·Sed in/telligas·sine solennitate predicta· Incipiendo. Sit nomē dn̄i bn̄·ꝛc· Tamē si ep̄us ibi fuerit pn̄s/debet ei deferre honorē si ipse voluerit bn̄dicere: cū maior a minore non debeat bn̄dici: ꝫ ecōtra·vt in c·Deniq;·xxi·distinc·Si ve/ro ep̄us non voluerit benedicere/vel annuit vt sacerdos qui celebrauit benedicat·etiā p tacitū cōsensū: sacerdos potest bn̄dicere pn̄te ep̄o·vt dicit glo. in dicto c·ecce ego Nam ex quo ep̄us pmisit sacerdotē celebrare: per cōse/quēs omnia que ad missam pertinent

Ante principiū misse.

Carmen heroicum·

Alma redemptoris mater/ que peruia celi
Porta manens·et stella maris/succurre cadēti
(Surgere qui curat)pplo/tu que genuisti
Natura mirante/tuū sanctū genitorē·
Virgo prius ac posterius/Gabrielis ab ore
Sumens illud aue/peccatorū miserere· ℣ versiculus·
Sentiant omnes tuū leuamen: quicūq; celebrant tuā commemorationē ℣ Oremus·

Famulorū tuorū qn̄s dn̄e deus delictis ignosce: vt q tibi placere de actibꝫ nostris nō valemus genitricis filij tui dn̄i dei nr̄i intercessione sal/uemur·Per eundē christū d·n·vl Qui tecū vi·ꝛ regnat

Post missam·

Post missam loco·Recordare· In die pasche et per totā

octauā: atqꝫ in die sācti Joānis ante portā latīaꝫ/dicit. an̄

Regina celi letare alla. Quia quē meruisti porta re alla: Resurrexit sicut dixit alla. Ora pro nobis deū. alla. ver. In omī tribulatiōe ⁊ āgustia nostra nūc ⁊ in mortis hora alla. Succurre nobis pijssi

Prosit nobis ¶ ma virgo maria alla. ¶ Oremus qūs op̄s pater/et p̄cipue īter hec paschalia/filij tui solennia/ɔtinuata dei genitricis et virginis Marie meōria: que et astitit vulnerata charitate in cruce pendēti: et astat nunc regina a dextris in celo regnanti. Eidem christo domino nostro. A M E N

¶ Alijs diebus per annum post missam dicitur. Antiph

Recordare virgo mater dū steteris in ɔspectu dei vt loquaris pro nobis bona: ⁊ vt auertas indignationē suā a nobis. ver. In omī tribulatione et angustia nrā nūc et in mortis hora: Succur. Oremꝰ.

Acunctis nos quesuꝰ dn̄e mentis ⁊ corporis defende periculis: et intercedēte glosa virgine dei geītrice maria. cū bt̄is apl̄is tuis petro et paulo atqꝫ ioanne euāgelista et omnibus scīs. salutē nobis tribue benignꝰ ⁊ pacē: vt destructis aduersitatibꝫ ⁊ erroribꝰ vniuersis/eccl̄ia tua secura tibi seruiat libertate: et antistitē nostꝝ cū oībꝫ sibi cōmissis ab oī aduersitate custodi. Per eūd chr. d. Initiū scī euāge. Se. Joan In principio erat verbum: et verbum. ⁊c. Fo. cxi Finito euāgelio dicat̄ An̄. Te inuocamꝰ/te adoramꝰ/te laudamꝰ/o btā trinitas. Sit nomē dn̄i bn̄dictū: ex hoc nūc

Protector in te sperātiū ¶ et vsqꝫ in sclm. Oremꝰ deus. sine quo nihil est validū/nihil sanctū: mltiplica sup nos miāꝫ tuā: vt te rectore/te duce. sic transeaꝰ ꝑ bona tpalia: vt nō amittamꝰ eterna. Per c. d.

Rostochij apud Diuum Michaelem ex fratrū chalcoty/
pa officina hec agenda impressa fauste finem acce/
pit. Anno a Christo nato M. D. xxi. vi/
cesimaoctaua Augusti.

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0244

BVLLA LEONIS

Pape x. In cena domini publicata.

1521

Mandatur In virtute sancte obediētie/ vniuersis ⁊ singulis dn̄is Curatis et eorū Capellaīs/ Necnō aliis diuī verbi p̄dicatoribꝫ/ scl'aribꝫ aut regl'aribꝫ/ per Ciuitatē et diocesi. Suerinen̄ vbilibet cōstitutis/ vt sequentē bullā/ ad minus semel singl'is annis in eccl'iis suis/ p̄sertim/ in medio quadragesime/ vel dn̄ica Judica/ aut alio die festiuo ⁊ cōpetenti in eadem quadragesima/ christifidelibꝫ solēniter publicent et declarent/ iuxta mandatū apostolicum in fine eiusdem bulle cōtentum.

Universitäts-
Bibliothek
Rostock

LB 5351

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn840981155/phys_0245

LEO Epūs seruus seruorū dei. Ad perpetuā rei meō/
riam ¶ Cōsueuerūt Romani Pōtifices/ p̄decessores nrī/
ad retinendā puritatē religionis Christiane: et ipsius vni
tatem: que in cōiunctione mēbroꝝ ad vnū caput/ Chri/
stū videlicꝫ: eiusqꝫ Vicariū p̄ncipalit̄ cōsistit: et scām fi/
deliū societatē ab offensiōe seruandā: arma Justicie/ per
mīsteriū apl̄atꝰ in pn̄ti celebritate exercere ¶ Nos igit̄
vetustū/ et solennē hūc morē sequētes/ excoīcaꝰ et ana/
thematizamꝰ ex parte dei oīpotētis/ Patris: et filij: ⁊ spi
ritus sancti: auctoritate quoqꝫ beatoꝝ apl̄oꝝ Petri/ et
Pauli: ac nostra: om̄es hereticos: Gazaros: Paterenos:
Pauperes de lugduno: Arnaldistas: Speronistas: Pas
sagerios Viclefistas: seu Vssitas: Fraticellos de opinio
ne nuncupatos. (Et nuper ob similitudinē impietatis/
per nos damnatū Martinū lutherū/ et eius sequaces: ac
illi quo minus puniri possit/ quomodolibet fauētes) et
quoslibet alios hereticos/ quocūqꝫ nomine censeant̄: ac
omnes fautores: receptatores: defensores eorundem.
¶ Itē excoīcamꝰ: et anathematizaꝰ/ oēs Piratas: Cursa/
rios: Latrūculos Maritimos: et illos p̄cipue/ qui mare
nostrū/ a monte Argētario vsqꝫ Terracinā discurrere:
et nauigātes in illo depredari: mutilare: īterficere/ ac re/
bus/ et bonis suis spoliare presumpserunt hactenus: et
presumūt/ ac om̄es receptatores eorundē: et eis auxiliū
dantes/ conciliū/ vel fauorem.
¶ Item excoīcamꝰ ⁊ anathematizamꝰ/ oēs qui in terris
suis noua pedagia imponūt/ vel prohibita exigūt.
¶ Item excoīcamus/ ⁊ anathematizamꝰ/ om̄es Falsarios
bullarū: seu lrāꝝ Apl̄icaꝝ: et supplicationū: grām/ vel
iusticiā concernentiū: per summū Pōtificē/ vel Vicecā/
cellariū: seu gerentes vices eoꝝ/ aut officiū vicecancel
larij S. R. E. de mādato eiusdē summi Pontificis: signa/
tarū/ aut sub nomīe eiusdē summi Pōtificis: seu Vicecā

cellarij: aut gerentiū vicem predictoꝝ/signantes supplicationes easdem.

¶ Jtē excoīcam9: et anathematiza9/oēs illos qui Equos Arma: ſFerrū: Lignamina: et alia prohibita deferūt Sarracenis. Turchis/et alijs Christi nominis inimicis/Quibus Christianos impugnant.

¶ Jtē excōmunicam9 et anathematiza9/omēs impedientes/seu inuadētes victualia: seu alia/ad vſum Romane Curie necessaria adducētes: vel ne ad Romanā Curiā ipsam adducantur: vel deferantur impediūt/seu perturbant: et qui talia faciūt/vel defendūt: cuiuscūqꝫ fuerīt ordinis: preeminētie: conditionis et status: etiā si pontificali Regali: Reginali aut quauis ecclesiastica: vel mūdana prefulgeāt dignitate.

¶ Jtē excōmunicam9: et anathematiza9 oēs illos/qui ad sedem apl'icam venientes/et recedētes ab eadem: Necnō oēs illos: qui iurisdictionē ordinariā/vl' delegatū aliquā non habēt: in eadē Curia morantes: temeritate propria rapiunt: spoliant: et detinent: aut ex proposito deliberato verberare: mutilare: vel interficere presumūt/et qui talia fieri faciūt/seu mandāt.

¶ Jtm̄ excoīcamus: et anathematizamus oēs/temere mutilātes/vulnerantes: interficiētes: capientes: carcerā/tes: et detinētes Patriarchas: Archiepiscopos: et Epōs: eorumque mandatores.

¶ Jtē excoīcam9 et anathematizamus oēs illos: qui p se: vl' aliū: seu alios: quascūqꝫ psonas ecclīasticas: vl' seculares: ad Romanā Curiā/super eorū causis et negocijs recurrētes: illaqꝫ in eadē Curia ꝓsequentes aut ꝓcurantes: negociorūqꝫ gestores: aduocatos: vel ꝓcuratores ipoꝝ: vel etiam auditores: seu iudices: sup dictis causis/seu negocijs deputatos: occasione causaꝝ: vel negocioꝝ hmōi/verberāt: mutilāt: vel occidūt: seu bonis spoliāt: Ac

illos qui ne lris: et mandatis apl'ice sedis: et legatoꝝ: ac nūcioꝝ/ et iudicū delegatoꝝ eiusdē grāz/ vl' iusticiā ocer nētibꝫ decretisqz sup illis: et ceteris iudicatis/ ꝓcessibus: e executorialibꝫ: nō habito primū eoꝝ bñplacito/ ⁊ assē su pareat: ¶Neue tabelliones: et ¶Notarij sup hmōi lrāꝝ ⁊ ꝓcessuū executiōe: instrumēta/ vl' acta cōficere: aut cō/ fecta parti cuius interest tradere: sub grauissimis penis ꝓhibere: statuere: seu mādare: quiue in animarū earū/ dē piculū: se/ a/ nrā: et Romani ꝑōtificis pro tpe obedi entia ptinaciter subtrahere: seu quōlibet recedere ꝓsūmūt: quiue iurisdictioēs: seu fructꝰ/ reddituꝰ: et ꝓuentꝰ ad ecclesiasticas ꝑsonas rōne ecclesiaꝝ monasterioꝝ et aliorū beneficiorū ecclesiasticoꝝ per eas obtētoꝝ perti/ nētes/ vsurpāt vel arripiūt: seu quauis occasiōe vel causa sine Ro· ꝑōt· expressa licētia sequestrāt vel occupāt: vel qui per se: vel aliū: seu alios directe/ vel indirecte ꝑdicta exequi: vel ꝓcurare: aut in eisdē consiliū: auxiliū: vel fa/ uorē ꝑstare nō verētur: cuiuscūqz ꝑeminentie: dignita/ tis/ ordinis/ ꝯditioīs/ aut status fuerīt: et si ꝑōtificali: Re gali: Reginali: vel quauis alia prefulgeāt dignitate.

¶ Jtē excoīcamꝰ et anathematizaꝰ/ oēs mutilātes: vul/ nerantes: et interficiētes seu capiētes/ et detinētes: seu de predātes Romipetas: et ꝑegrinos/ ad vrbē causa de/ uotioīs: seu pegrinatioīs accedētes: et in ea morātes vel recedētes ab ipa: et in his dātes auxiliū/ ꝯsiliū/ vl' fauorē.

¶ Jtē excoīcamꝰ/ et anathematizamꝰ oēs illos/ qui per se/ vel aliū: seu alios directe/ vel īdirecte: sub quocūqz titu lo: vel colore occupāt: detinēt: vel hostiliter destruūt: seu inuadūt: aut occupare/ detinere/ vel destruere: aut inua/ dere hostiliter presumūt: in totū: vel in partē: almā Vr/ bem/ Regna Sicilie: seu Trinacrie/ Jnsulas Sardinie/ et Corsice: Terrā citra Farum/ ꝑatrimoniū beati ꝑetri

in Tuscia·Ducatū Spoletanū:Comitatū Venaysinum: Sabinēsem:Marchie anconitane:Masse/Trebarie:Romandiole:Campanie:⁊ Maritime/ ꝓuinciasac Terras specialis cōmissionis Arnulforū:Ciuitatesqz nostras Bononiā:Farrariā:Beneuentū:Perusiā Auinionē:Ciuitatem Castelli:Tudertū:et alias ciuitates/ Terras:et loca: vel iura:ad ipsā Romanā eccl'iāz spectātia:et ptinentia:et adherētia:ac fautores⁊ defensores eorū seu in his dantes auxilium:consiliū/vel fauorem·

¶ Itē excoīcam9⁊ anathematiza9 oēs et singulos/vice/cancellarios:et cancellarios:ordinarios:et extraordinarios quorūcūqz regū et principū ac Cancellariorū/cōsiliorū/et parlamētoꝝ/necnō procuratores generales eorundē/vel alioꝝ principū secularīū/ētsi imperiali/Regali/Ducali/ vel alia quacūqz prefulgeāt dignitate·nec/non archiepos/et Epos /Abbates / Cōmendatarios eorūqz Vicarios/⁊ officiales/qui p se vl' aliū seu alios/quarūcūqz exēptionū vel aliaꝝ grāꝝ⁊ lrāꝝ apl'icaꝝ/necnō decimarū/beneficialiū/ac alias spūales/etspūalibz anne/xas causas/ab Auditoribz et cōmissarijs nrīs/vt eoꝝ verbis vtamur/aduocāt:ac executioīs monitoriorū/ citati/nū/īhibitionū/sequestrorū/executorialiū/et aliarū lrārū apl'icarū tā grām q̄ iusticiā cōcernētiū/a nobis necnō Camerario Cardinali/⁊ p̄sidentibz camere apl'ice/ac Auditoribz et cōmissarijs apl'icis/ in eisdē causis pro tpe emanatarū/illarūqz cursu et audiētiaz ac psonas/capitula cōuent9/et collegia causas ipās ꝓsequi volētes /auctoritate laicali impediūt:etse de illarū cognitione tanq̄ iudices ītromittere/ac ptes actrices que illas cōmitti fecerūt et faciūt/ad reuocandū seu reuocari faciendū/citatōes vl' inhibitiōes aut alias lrās in eis decretas/et ad faciendū eos contra quos tales inhibitiones emanarūt/a censuris

et penis in illis cōtentis/absolui/ordināt vel cōpellunt.
¶ Item excōicamus et anathematizam9 om̄es illos/qui sub quibusuis penis quibuscūqz ꝑsonis in genere/et in specie/ne aliquas lr̄as apl'icas/ēt in forma breuis/tā grāz q̄z iusticiā concerneñ/ēt citatioēs et executoriales/q̄ a sede p̄dicta emanarūt et pro tp̄e emanabūt/sine eorū vel Prīcipū bn̄placito et examīe/executioī demandāt/inhibēt/ac notarios/executores/vel subexecutores lrāꝝ monitorioꝝ/citationū et inhibitionū hmōi/capiūt/ incarcerāt/et detinēt/vel capi incarcerari ⁊ detineri faciūt: ⁊ q ex eorū officio vel ad instantiā quorūcunqz/ꝑsonas ecclesiasticas/et capitula/conuentus et collegia eccl'iaꝝ quarūcūqz/corā se ad eoꝝ tribunal audientiā: cancellariā: ↄsilium: vel parlamentū trahūt/ac preter iuris cōmunis dispositōez trahi faciūt: vel ꝓcurant: directe vel indirecte: quouis quesito ingenio/vel colore. Declarātes nihilominus ac ꝓtestātes/ꝓut tenore presentiū declaram9/ac expresse ꝓtestamur/absolutōez hodie vel alias/ēt solēniter per nos faciendā p̄fatos vicecācellarios/cōsilarios/et procuratores/ac alios excōicatos predictos/nisi prius a premissis cū vero ꝓposito vlterius sil'ia nō cōmittendi destiterīt minime cōprehendere/nec illis aliter suffragatura fore. Ac insup̄ in p̄missis om̄ibz et singulis/ac aliis quibuscūqz iuribus sedi apl'ice: ac. S. R. E. vndecūqz/et qūolibet q̄sitis seu querēdis/per quoscūqz actus contrarios aut qūolibet preiudicātes/tacitos vel exp̄ssos/a nobis vel sede apl'ica qūolibet factos: aut fiendos: aut quēqz tp̄is fluxū seu patientiā/vel tollerantiā nr̄ām/nullaten9 qūolibet p̄iudicari debere: aut qūolibet posse: et sic nr̄ē incōmutabils intentiouis semper fuisse: fore/et esse.
¶ Nō obstātibꝫ quibuscūqz priuilegiis: et indulgētiis ac lr̄is apl'icis/ generalibꝫ vel specialibꝫ eis: vel eoꝝ alicui: vel aliquibꝫ cuiuscūqz ordīs: status: vel preeminētie

fuerit: et si (vt p̄mittitur) p̄otificali: Regali: Reginali: seu quauis alia ecclīastica/ vel mūdana p̄fulgeāt dignitate: a predcā sede: sub q̄uis forma: vel tenore ꝺcessis: qꝺ excō/ cari: vel anatheātizari nō possit: per lr̄as aplicas: nō facie tes plenā ⁊ expressā/ ac de verbo ad verbū/ de indulto hu iusmōi/ acordinib⁹: locis: noib⁹ ꝑpr̄is: cognoīb⁹: ⁊ digni tatibus eor̄ mentionē: necnō ꝺsuetudīb⁹: et obseruātis scriptis/ et nō scriptis: ⁊ alis ꝺtrar̄is qbuscūq⁹: per que cōtra nr̄os ꝓcessus hmōi/ ac īm̄as: quomin9 includant in eis/ se iuuare valeāt/ aut tueri: et que quo ad hoc peni tus/ tollim9/ et oīmino reuocam9: Et a quib⁹ quidē sentē tis: null9 per aliū: q̄ per Romanū Pontificē/ nisi dūta/ xat in mortis articulo ꝺstitut9/ absolui possit: nec etiā tūc nisi de stādo Sc̄tē Romāe Eccleſie mādato: satisfactōe/ vel sufficiēti cautione prestitis: etiā ptextu ꝺfessionalīū: seu quar̄uis facultatū verbo/ lr̄is: aut quauis alia scri: ptura: etiā in qua qꝺ sola signatura sufficeret cōcesse: et queuis derogatoriar̄ derogatorie fortiores/ et efficatio res insolite clausule apparerēt: qbusuis psonis: cuiuscū q⁹ preeminētie: dignitatis: ꝺditiōis: aut status fuerint: et si (vt p̄mittit) Pōtificali: Regali: Regīali: vel quauis a/ lia p̄fulgeāt dignitate: Religiosis: et secularib⁹ vtriusq⁹ sexus: Capitulis: Collegiis: cōuentib⁹: ordīb⁹: et mendi/ cantū: ⁊ militiarū hospitalib⁹: Cōfratis: Vniuersitatib⁹ cōcessar̄ a nobis/ vel a p̄dicta sede: et quas ꝺcedi quōli/ bet ꝺtīgeret in futur̄ ¶ Illos aūt q ꝺtra tenorē p̄nitū tali b⁹: vel eor̄ alicui: vel aliquib⁹/ absolutōis bn̄ficiū impēde re de facto p̄sumpserīt: excōicationis: et anatheātizatōis sn̄ia innodam9/ eisq⁹ p̄dicatōis: lectōis/ admīstratōis sac̄ mētor̄: et audīēdi ꝺfessiōis officia/ interdicim9: p̄dican/ tes/ et declarātes aperte/ trās̄gressorib⁹/ ꝺtēptorib⁹ predi ctis: nos grauius cōtra eos spiritualiter/ et tp̄aliter ꝓut expedire ꝺgnouerim9 ꝓcessuros: et nihilomin9 qcqꝺ e

gerīt/absoluēdo: vl' alias: nulli9 sit roboris/vl' momēti.
¶ Vt aūt hmōi nostri ꝓcessus/ad cōmunē oīm noticiā deducant̄/cartas/seu mēbranas ꝓcessus otinētes eosdē/ in valuis Basilicaꝝ ꝑncipis Apl'oꝝ: et sctī Joānis Laterānēsis de Vrbe affigi/seu appēdi faciem9: que processus ipōs/suo quasi sonoro ꝑconio: ⁊ patulo īdicio publicabūt: vt hi quos ꝓcessus hmōi cōtingūt: Qđ ad ipsos non puenerit: aut ipsos ignorauerīt/nullā possint excusationē ꝑtēdere: seu ignorantiā allegare: cū nō sit veri sīle/ quo ad ipōs remanē incognitū: qđ tā patēter oībꝫ publi
¶ Verū vt pntes lrē: ac oīa: et singula in ¶ catureis cōtenta: eo fiant notiora. Quo in plerisqꝫ Ciuitatibꝫ: et locis fuerint publicata. Venerabilibus fratibꝫ Patri/ archis: Primatibꝫ: Archiepiscopis: Epis: ac locoꝝ Ordinarijs/vbilibet ostitutis: per hec scripta omittim9/et in virtute scē obediētie districte ꝑcipiendo mandam9/quatinus per se vel aliū/seu alios/pntes lrās postq̄ eas receperit/seu eaꝝ habuerīt noticiā: saltē semel ī āno aut pluries/ put expedire viderīt/in ecclesijs suis/dum maior in eis populi mītitudo ad diuīa ꝯuenerit/solēniter publicēt: et ad christifideliū mētes deducāt: nūciēt et declarent.
¶ Nulli ergo oīno hoīm liceat/hāc paginā nostre excommunicatōis: anathematizatioīs/ablatioīs/denuntiatioīs/ declaratioīs/reuocatioīs: innodatioīs/interdicti/cōmissionis et mādati infringere/vel ei ausu temerario cōtraire.
¶ Si quis aūt hoc attēptare presumpserit/indignationē oīpotentis Dei/ac Bt̄oꝝ Petri et Pauli Apl'orū eius se nouerit īcursurū. Datū Rome apud Sāctum Petrū. Anno incarnationis dñice. M.D.XXJ. Quinto kalē Aprilis Pont. Nostri Anno Nono.

¶ Lecta per me Jchannem Arberinum
Romanum Subdiaconū Apostolicum.

Ante pedes domine pertimuisse minas
Eximijs pompis preconia summa triumphi
Factaq narrabas dissimulanda tibi
Scilicet immanes elisos faucibus hydros
Infantem caudis inuoluisse manū
[illegible] tegeus aper in cupressifero erymāto
[illegible]ubat. z vasto pondere ledit humū
[illegible]n tibi thraitijs affixa penatibus ora
Nō hominū pingues cede tacētur eque
[illegible]odigiumq triplex armenti diues hybri
Geryonis quānis in tribus vnus erat
[illegible]q canes totidē trunco digestus ab vno
Cerberus implicitis angue minante comis
Quecq redundabat fecūdo vulnere serpens
Fertilis. z damnis diues ab ipa suis
Quod q inter leuūq latus. dextrūq lacertū
Pergraue compressa fauce pependit onus
Et male confisum pedibus. formaq bimembri
Pulsum thessalicis agmen equestre iugis.
Nec tu sidonio potes insignitus amictu
Dicere. non cultu lingua retenta silet
Se quoq nympha tuis ornauit dardanis armis
Et tulit e capto nota trophea viro
Inunc. tolle animos. z fortia facta recense
Quod tu nō esses iure vir. illa fuit
Qua tanto minor es. quanto te maxime rerū

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0257

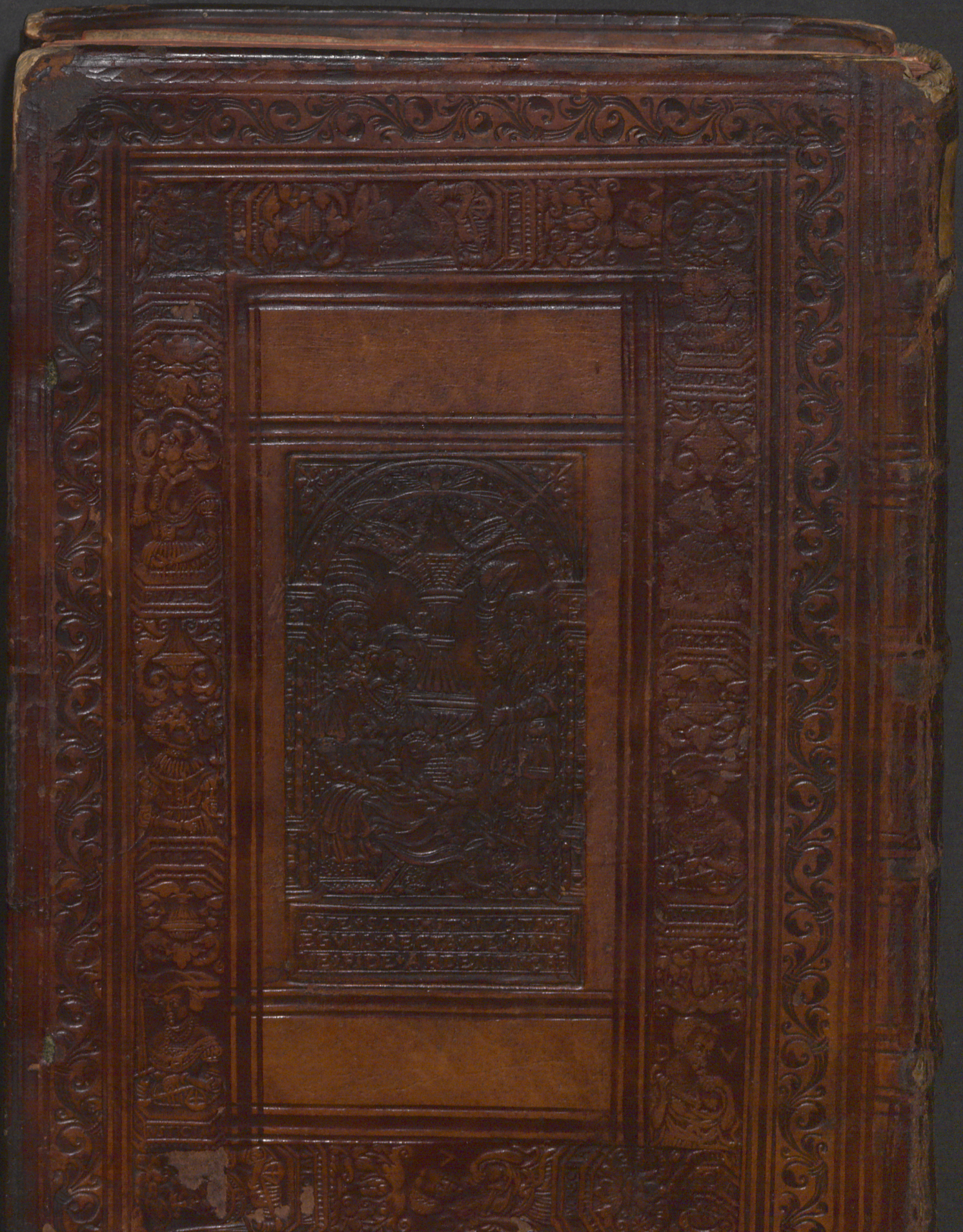

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn840981155/phys_0258

Suscipe scē pater incēsi huius sacrificiū

vespertinū/q d tibi in hac cerei obl

solenni per ministrorū man⁹

apū sacroscā reddit ec ... o iam

colūne hui⁹ prec ... / quā in ho

norē dei ru ... ccendit·

Hic accē
datur
cereus·

Qu ... s in partes :mutuati ta

Universitäts Bibliothek Rostock
http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn840981155/phys_0259